

ZAKON

O RADIJACIONOJ I NUKLEARNOJ SIGURNOSTI I BEZBEDNOSTI

("Sl. glasnik RS", br. 95/2018)

I OSNOVNE ODREDBE

Predmet uređivanja

Član 1

Ovim zakonom se uređuju mere radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti, uslovi za obavljanje delatnosti sa izvorima zračenja, postupanje u situaciji planiranog, postojećeg i vanrednog izlaganja jonizujućem zračenju u cilju obezbeđivanja zaštite pojedinaca, stanovništva i životne sredine od štetnog uticaja jonizujućeg zračenja, sada i ubuduće.

Ovim zakonom se osniva Direktorat za radijacionu i nuklearnu sigurnost i bezbednost Srbije (u daljem tekstu: Direktorat) radi vršenja regulatorne kontrole delatnosti uređenih ovim zakonom.

Primena zakona

Član 2

Ovaj zakon se primenjuje na sve delatnosti koje uključuju mirnodopsku primenu nuklearne energije i jonizujućeg zračenja na teritoriji ili pod nadležnošću ili kontrolom Republike Srbije.

Ovaj zakon se primenjuje na sve situacije planiranog, postojećeg i vanrednog izlaganja jonizujućem zračenju koje uključuju rizik od izlaganja jonizujućem zračenju, koje se ne može zanemariti sa stanovišta zaštite od jonizujućeg zračenja pojedinca, stanovništva i životne sredine.

Zakon se primenjuje naročito na:

- 1) izradu, proizvodnju, obradu, rukovanje, odlaganje, upotrebu, skladištenje, držanje, transport i promet izvora zračenja u Republici Srbiji;
- 2) određivanje lokacije, projektovanje, izgradnju, probni rad, rad i dekomisiju postrojenja i zatvaranje postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada;
- 3) izradu i puštanje u rad električne opreme koja emituje jonizujuće zračenje i sadrži delove koji rade na razlici potencijala većoj od 5 kilovolta (kV);
- 4) ljudske aktivnosti koje uključuju prirodne izvore jonizujućeg zračenja koji dovode do značajnog povećanja izlaganja radnika ili drugih pojedinaca, u slučaju:

(1) upravljanja vazduhoplovom i s tim u vezi izlaganja posade i

(2) obrade materijala koji sadrže radionuklide prirodnog porekla.

5) izlaganja radnika ili drugih pojedinaca radonu unutar zgrada, spoljašnjeg izlaganja jonizujućem zračenju od građevinskog materijala i izlaganja jonizujućem zračenju koje je posledica vanredne situacije ili prethodne ljudske aktivnosti i

6) pripremljenost, planiranje odgovora i upravljanje u slučaju izlaganja jonizujućem zračenju usled vanrednih događaja i nuklearnih ili radioloških vanrednih situacija za koje se smatra da zahtevaju mere zaštite zdravlja radnika ili drugih pojedinaca.

Izuzeci od primene

Član 3

Ovaj zakon se ne primenjuje na:

1) izlaganje prirodnom nivou zračenja kao što je zračenje radionuklida u ljudskom telu ili kosmičko zračenje uobičajeno na nivou tla;

2) izlaganje kosmičkom zračenju radnika ili drugih pojedinaca koji nisu deo posade vazduhoplova tokom leta;

3) izlaganje iznad nivoa tla radionuklidima prisutnim u netaknutoj zemljinoj kori.

Zabrane

Član 4

Zabranjena je upotreba nuklearne energije i jonizujućeg zračenja u Republici Srbiji koje nije isključivo u mirnodopske svrhe.

Zabranjeno je obavljanje delatnosti bez prethodnog odobrenja koje izdaje Direktorat osim delatnosti izuzetih u skladu sa ovim zakonom.

Zabranjen je promet i transport izvora zračenja u Republici Srbiji bez pribavljenog odobrenja i dozvole koje izdaje Direktorat.

Zabranjene su sve delatnosti koje se odnose na nabavku ili razvoj nuklearnog oružja, radioloških disperzionih uređaja ili na druge nemirnodopske upotrebe nuklearnih ili radioaktivnih materijala i sa njima povezanih tehnologija koje se koriste za proizvodnju oružja za masovno uništenje, kao i pružanje pomoći drugima u takvim aktivnostima.

Zabranjen je uvoz radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva inostranog porekla na teritoriju Republike Srbije.

Zabranjena je ugradnja i korišćenje radioaktivnih gromobrana na teritoriji Republike Srbije.

Zabranjena je ugradnja i korišćenje jonizujućih detektora dima sa izvorom jonizujućeg zračenja u gasovitom stanju ili izvorom jonizujućeg zračenja čiji su produkti raspada u gasovitom stanju.

Zabranjeno je svako namerno dodavanje radioaktivnih supstanci u proizvodnji prehrambenih proizvoda, hrane za životinje, kozmetike, igraćaka i ličnih ukrasa i zabranjuje se uvoz ili izvoz takvih proizvoda.

Zabranjeno je stavljanje u promet potrošačkih proizvoda sa ugrađenim radionuklidima ako njihova upotreba nije opravdana ili ne ispunjava kriterijume za izuzimanje od obaveze prijavljivanja.

Zabranjeno je namerno razblaživanje radioaktivnog materijala u svrhu ispunjenja uslova za oslobađanje od regulatorne kontrole.

Zabrana iz stava 10. ovog člana se ne odnosi na mešanje materijala koje se odvija u proizvodnom procesu koji ne podrazumeva radioaktivna svojstva materijala.

Zabranjena je svaka aktivacija materijala korišćenog u igračkama i ličnim ukrasima koja u vreme plasiranja na tržište ili izrade ima za posledicu povećanje aktivnosti koje se ne može zanemariti sa stanovišta zaštite od zračenja i zabranjuje se uvoz ili izvoz takvih proizvoda i materijala.

Zabranjena je delatnost sa zatvorenim izvorima zračenja ili njihovim kontejnerima koji su mehanički oštećeni, ukazuju na moguće curenje ili su na bilo koji drugi način oštećeni.

Zabranjeno je namerno razblaživanje radioaktivnog otpada u svrhu oslobađanja od regulatorne kontrole.

Zabranjeno je isticati znak radioaktivnosti na bilo kom predmetu ili mestu na kojem ne postoji prisustvo izvora zračenja.

Zabranjeno je obavljanje svih delatnosti koje su zabranjene drugim posebnim zakonima.

Značenje izraza

Član 5

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

1) *aktivacija* jeste proces pretvaranja stabilnog nuklida u radionuklid ozračivanjem materijala u kojem je taj nuklid sadržan, česticama ili visokoenergetskim fotonima;

2) *aktivnost (A)* jeste očekivana vrednost broja prelaza u jezgrima atoma iz jednog energetskog stanja u drugo u jedinici vremena;

3) *apsorbovana doza (D)* jeste energija apsorbovana po jedinici mase;

4) *bezbednosni događaj* jeste bilo koji događaj izazvan protivzakonitim ili zlonamernim činom koji je usmeren prema ili uključuje izvore zračenja ili povezana postrojenja i koji ima potencijalne ili stvarne posledice po nuklearnu i radijacionu sigurnost i bezbednost;

5) *vanredni događaj* jeste bilo koji neočekivani događaj koji dovodi ili može da dovede do izlaganja pojedinca iznad odobrenih nivoa izlaganja ili do odstupanja uslova rada od odobrenih uslova rada, uključujući i događaje koji dovode ili mogu da dovedu do slučajnog i neplaniranog izlaganja i koji ima ili može da ima posledice značajne sa aspekta radijacione i nuklearne sigurnosti ili bezbednosti;

6) *vanredni događaj predviđen projektnim osnovima* jeste vanredni događaj koji je u skladu sa uspostavljenim kriterijumima projektovanja uzet u obzir prilikom projektovanja nuklearnog postrojenja i u slučaju njegovog događanja su oštećenje nuklearnog goriva, gde je to primenjivo, i mogućnost oslobađanja radioaktivnog materijala u okviru odobrenih granica;

7) *visokoaktivni zatvoreni izvor* je zatvoreni izvor čija je aktivnost jednaka ili veća od vrednosti koju propisuje Direktorat;

8) *generator zračenja* jeste uređaj koji može da proizvede jonizujuće zračenje, kao što su X - zraci, neutroni, elektroni ili druge naelektrisane čestice;

9) *građevinski materijal* jeste bilo koji građevinski proizvod koji se trajno može ugraditi u zgradu ili u njene delove i čije osobine imaju uticaj u pogledu izlaganja jonizujućem zračenju njenih korisnika;

10) *granica izlaganja* jeste vrednost efektivne doze ili ekvivalentne doze u određenom periodu koja za pojedinca ne sme biti prekoračena;

11) *dekomisija* jeste skup administrativnih i tehničkih aktivnosti koje se sprovode u cilju oslobađanja postrojenja, izuzev postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada, od dalje regulatorne kontrole;

12) *dekontaminacija* jeste postupak uklanjanja ili smanjenja nivoa kontaminacije, koji uključuje i mere otklanjanja neposredne opasnosti nastupanja kontaminacije, mere kontrole daljeg širenja kontaminacije, izolaciju i bezbedno uklanjanje izvora kontaminacije, kao i radnje vezane za procenu i analizu rizika nastupanja kontaminacije i procenu i analizu štete u životnoj sredini usled kontaminacije;

13) *delatnost* jeste ljudska aktivnost koja može da poveća izlaganje pojedinaca zračenju iz izvora zračenja, a kojom se upravlja kao situacijom planiranog izlaganja;

14) *dijagnostički referentni nivoi* jesu nivoi doze u delatnostima medicinske radiodijagnostike ili interventne radiologije, ili u slučaju radiofarmaceutskih preparata nivoi aktivnosti, za tipična ispitivanja grupa pacijenata standardne veličine ili standardnih fantoma za široko definisane vrste opreme;

15) *događaj* jeste svaka neželjena situacija uzrokovana ljudskom greškom, otkazom opreme, kvarovima na strukturama, sistemima i komponentama, kao i odstupanje od procedura, odstupanje od normalnog pogona i bezbednosni događaj;

16) *dozvola* je dokument koji izdaje Direktorat za pojedinačni promet ili transport jednog ili više izvora zračenja;

17) *ekvivalentna doza* jeste apsorbovana doza u tkivu ili organu i zavisi od vrste zračenja;

18) *efektivna doza* jeste zbir ekvivalentnih doza u svim tkivima i organima tela od unutrašnjeg i spoljašnjeg izlaganja;

19) *zainteresovana strana* jeste lice ili organizacija koja može da utiče, da bude pod uticajem, ili smatra da je pod uticajem odluke ili aktivnosti;

20) *zatvaranje postrojenja* za odlaganje radioaktivnog otpada jeste završetak svih aktivnosti u određenom vremenskom trenutku nakon smeštanja radioaktivnog otpada u postrojenje za

odlaganje radioaktivnog otpada što uključuje i završne inženjerske i druge radove neophodne da se postrojenje dovede u stanje koje obezbeđuje dugoročnu sigurnost;

21) *zatvoreni izvor* jeste radioaktivni izvor u kojem je radioaktivni materijal trajno zatvoren u kapsuli ili je ugrađen u čvrstom stanju radi sprečavanja širenja radioaktivnih supstanci pri normalnim uslovima upotrebe;

22) *zaštita od jonizujućeg zračenja* podrazumeva zakonske, tehničke, tehnološke, građevinske norme, pravila i mere, higijenske norme, pravila i mere profesionalne sigurnosti i norme, pravila i mere zaštite životne sredine kojima se garantuje zaštita ljudi i životne sredine od štetnog uticaja jonizujućeg zračenja;

23) *zdravstveni skrining* je procedura u kojoj se koristi medicinska radiološka oprema za ranu dijagnostiku u grupama stanovništva izloženim riziku;

24) *izvoz* jeste iznošenje, slanje, odnosno isporuka izvora zračenja sa teritorije Republike Srbije na teritoriju druge države ili carinske teritorije, u skladu sa carinskim propisima Republike Srbije;

25) *izvor zračenja* jeste sve što može da izazove izlaganje jonizujućem zračenju, putem emisije ili ispuštanja radioaktivnog materijala;

26) *izgradnja nuklearnog postrojenja* jeste proces izgradnje, izrade i sastavljanja struktura, sistema i komponenata nuklearnog postrojenja a uključuje izvođenje građevinskih radova, ugradnju komponenata i opreme, konstruisanje mobilnog postrojenja i izvođenje odgovarajućih pratećih testova;

27) *izlaganje* jeste čin izlaganja ili stanje izloženosti jonizujućem zračenju emitovanom van tela (spoljašnje izlaganje) ili unutar tela (unutrašnje izlaganje);

28) *izlaganje radonu* je izlaganje radionuklidu radon - 222 i proizvodima njegovog raspada;

29) *izlaganje stanovništva* jeste izlaganje jonizujućem zračenju pojedinaca, osim profesionalnog ili medicinskog izlaganja;

30) *izloženi radnik* jeste lice koje u okviru delatnosti koju obavlja može da bude izloženo na radu i koje može primiti doze koje su više od propisanih granica izlaganja za stanovništvo;

31) *integrisani sistem menadžmenta* jeste skup međusobno povezanih ili međusobno delujućih elemenata organizacije za uspostavljanje politika i ciljeva, kao i procesa za ostvarivanje tih ciljeva koji integriše sve svoje elemente, uključujući sigurnost, zdravlje, životnu sredinu, kvalitet, ljudske i organizacione faktore, društvene i ekonomske elemente tako da sigurnost nije kompromitovana;

32) *interventna radiologija* jeste korišćenje tehnika dobijanja slika X - zracima kako bi se olakšalo uvođenje i navođenje uređaja u telu u dijagnostičke ili terapijske svrhe;

33) *isluženi izvor (disused source)* je zatvoreni radioaktivni izvor koji se više ne koristi ili se ne namerava koristiti za delatnosti za koje je dato odobrenje, ali i dalje zahteva sigurno upravljanje;

- 34) *ispuštanje* podrazumeva dozvoljeno planirano i kontrolisano oslobađanje radioaktivnog materijala u tečnom ili gasovitom stanju iz postrojenja, koji podležu regulatornoj kontroli, tokom obavljanja delatnosti u životnu sredinu u granicama koje odobrava Direktorat;
- 35) *istrošeno nuklearno gorivo* jeste nuklearno gorivo koje je ozračeno u, i trajno uklonjeno iz, jezgra nuklearnog reaktora;
- 36) *jonizujuće zračenje* jeste energija preneti u obliku čestica ili elektromagnetnih talasa talasne dužine 100 nm ili manje (frekvencije 3×10^{15} Hz ili veće) koji mogu direktno ili indirektno da proizvode jone;
- 37) *kontaminacija* jeste neplanirano i nepoželjno prisustvo radioaktivnih supstanci, na površinama ili unutar čvrstih materijala, tečnosti ili gasova (uključujući i ljudski organizam);
- 38) *kontejner* jeste sklop komponenti koje garantuju zadržavanje zatvorenog izvora i koji nije sastavni deo tog izvora, a služi da zaštiti izvor tokom prevoza i rukovanja;
- 39) *kontrola kvaliteta* jeste skup operacija (programiranje, koordinisanje, sprovođenje) namenjenih održavanju ili poboljšanju kvaliteta koji obuhvata praćenje, procenu i održavanje na traženim nivoima svih svojstava opreme i rada koja se mogu definisati, meriti i kontrolisati i predstavlja deo osiguranja kvaliteta;
- 40) *kontrolisana zona* jeste područje kojem je pristup kontrolisan a koje podleže posebnim pravilima za potrebe zaštite od jonizujućeg zračenja ili sprečavanja širenja radioaktivne kontaminacije;
- 41) *lekar koji upućuje* jeste doktor medicine, stomatolog ili drugi zdravstveni radnik koji ima pravo da uputi pojedince na medicinske radiološke procedure odgovornom lekaru;
- 42) *lice na obuci* jeste lice koje se osposobljava ili podučava radi sticanja posebne veštine;
- 43) *lice odgovorno za zaštitu od jonizujućeg zračenja* jeste lice koje je obučeno, osposobljeno i odgovorno za sprovođenje mera zaštite od jonizujućeg zračenja u delatnosti koja se obavlja;
- 44) *licenca* jeste pisani akt koji izdaje Direktorat za obavljanje radijacione delatnosti umerenog i visokog rizika i nuklearne aktivnosti u skladu sa uslovima propisanim tim dokumentom;
- 45) *lokalitet nuklearnog postrojenja* jeste ograničeno područje na lokaciji na kome se nalazi nuklearno postrojenje, koje proglašava Vlada, koje je u direktnoj funkcionalnoj vezi sa nuklearnim postrojenjem, obuhvata sve druge povezane objekte i postrojenja i za koje nosilac licence ima primarnu odgovornost;
- 46) *materijal van regulatorne kontrole* jeste bilo koji nuklearni ili radioaktivni materijal nad kojim je regulatorna kontrola prekinuta iz bilo kog razloga, nije uspešno ostvarena ili nije ni uspostavljena;
- 47) *medicinska radiološka procedura* jeste bilo koja procedura koja dovodi do medicinskog izlaganja;
- 48) *medicinski fizičar* jeste zaposleno lice koje radi u kliničkom okruženju sa specijalističkim obrazovanjem i obukom u trajanju od najmanje tri godine, kompetentno da radi samostalno u

jednoj oblasti primene izvora zračenja u medicinske svrhe i to radioterapiji, nuklearnoj medicini ili dijagnostičkoj radiologiji;

49) *medicinsko izlaganje* jeste izlaganje pacijenata ili pojedinaca bez simptoma bolesti tokom medicinskog ili stomatološkog dijagnostičkog postupka ili lečenja, u korist njihovog zdravlja, kao i izlaganje negovatelja i lica koja pomažu pacijentima i volontera u medicinskom i biomedicinskom istraživanju;

50) *međunarodni standard* jeste standard međunarodnih organizacija i udruženja u oblasti radijacije i nuklearne sigurnosti i bezbednosti;

51) *mere zaštite* jesu mere, osim mera remedijacije, koje se preduzimaju radi izbegavanja ili smanjivanja doza koje se mogu primiti u situaciji vanrednog izlaganja ili situaciji postojećeg izlaganja;

52) *mere remedijacije* jesu mere uklanjanja izvora zračenja ili smanjivanje njegove veličine (u smislu aktivnosti ili količine) ili prekid puteva izlaganja ili smanjivanje njihovog uticaja kako bi se izbegle ili smanjile doze koje bi u suprotnom mogle biti primljene u situaciji postojećeg izlaganja;

53) *mere fizičko-tehničke zaštite* jesu mere zaštite koje uključuju ljudstvo, tehnička sredstva i zaštitne strukture koje se koriste za sprečavanje bezbednosnog događaja;

54) *mobilno postrojenje za obradu radioaktivnog otpada* jeste pokretno postrojenje za karakterizaciju i obradu radioaktivnog otpada na lokaciji na kojoj otpad nastaje, koje nije trajno vezano za podlogu ili objekat i može se premeštati, uključujući i mobilno postrojenje koje se koristi za sprovođenje mera remedijacije;

55) *moguće izlaganje* jeste izlaganje koje se ne može sa sigurnošću očekivati, a može nastati usled događaja ili sleda događaja za koje postoji verovatnoća da će se dogoditi, uključujući i kvar na opremi i greške u rukovanju;

56) *monitoring radioaktivnosti životne sredine* jeste merenje doza zračenja usled prisustva radioaktivnih supstanci u životnoj sredini ili merenje koncentracije radionuklida u uzorcima iz životne sredine;

57) *nadgledana zona* jeste područje koje se nadzire radi zaštite od jonizujućeg zračenja;

58) *napušteni izvor ("orphan source")* jeste radioaktivni izvor koji nije pod regulatornom kontrolom zato što nikada nije bio pod regulatornom kontrolom ili zato što je napušten, izgubljen ili zagubljen od strane vlasnika ili držaoca, ukraden od vlasnika ili držaoca ili na druge načine prenesen bez odgovarajućeg odobrenja;

59) *negovatelji i lica koja pomažu* jesu lica koja svesno i svojevolejno pristaju na izlaganje jonizujućem zračenju pomažući, osim u okviru svog posla, u podršci i pružanju pomoći pojedincima koji se nalaze u situaciji, ili su prošli, medicinsko izlaganje;

60) *nemedicinsko izlaganje* jeste svako namerno izlaganje jonizujućem zračenju ljudi za potrebe snimanja čija svrha nije korist zdravlju pojedinca koji je izložen;

61) *nepplansko izlaganje* znači medicinsko izlaganje koje se znatno razlikuje od planiranog medicinskog izlaganja za predviđenu svrhu;

62) *nivo izuzimanja* jeste vrednost koju propisuje Direktorat izražena u smislu specifične aktivnosti ili ukupne aktivnosti pri kojoj ili ispod koje izvor zračenja ne podleže prijavljivanju ili odobravanju;

63) *nivoi oslobađanja ("clearance")* jesu vrednosti specifičnih aktivnosti do, ili ispod, kojih materijali, nastali iz bilo koje delatnosti koja podleže obavezi prijavljivanja ili dobijanja odobrenja, mogu biti oslobođeni od dalje regulatorne kontrole;

64) *normalno izlaganje* jeste izlaganje za koje se očekuje da se dogodi tokom obavljanja delatnosti i predviđenih operativnih događaja;

65) *nosilac licence* jeste pravno lice ili preduzetnik kojem je izdato rešenje za obavljanje radijacione delatnosti umerenog rizika, radijacione delatnosti visokog rizika i nuklearne aktivnosti;

66) *nosilac ovlašćenja* jeste pravno lice kojem je izdato ovlašćenje za obavljanje poslova zaštite od jonizujućeg zračenja;

67) *nosilac odobrenja* jeste pravno lice ili preduzetnik koje je nosilac registracije ili nosilac licence;

68) *nosilac registracije* jeste pravno lice ili preduzetnik kojem je izdato rešenje za obavljanje radijacione delatnosti niskog rizika;

69) *nuklearna ili radiološka vanredna situacija* jeste situacija koja može da nastane kao posledica vanrednog događaja ili drugog neočekivanog događaja, ljudske greške, otkaza opreme i druge nepravilnosti, uključujući i zlonamerno delo, koji uključuju izvore zračenja, i zahtevaju brzo delovanje radi ublažavanja ozbiljnih štetnih posledica po ljudsko zdravlje i radijacionu i nuklearnu sigurnost, kvalitet života, imovinu ili životnu sredinu, ili ona opasnost koja može da dovede do takvih ozbiljnih štetnih posledica;

70) *nuklearna sigurnost* jeste skup mera koje se preduzimaju radi postizanja odgovarajućih uslova za obavljanje nuklearne aktivnosti, sprečavanje vanrednog događaja i ublažavanje njegovih posledica u cilju zaštite radnika, stanovništva i životne sredine od štetnog uticaja jonizujućeg zračenja u nuklearnim postrojenjima;

71) *nuklearne aktivnosti* jesu faze životnog veka nuklearnog postrojenja i to: određivanje lokacije, projektovanje, izgradnja, probni rad i rad nuklearnog postrojenja, dekomisija nuklearnog postrojenja osim postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada i zatvaranje postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada;

72) *nuklearni materijal* jeste uranijum koji sadrži mešavinu izotopa kakva se javlja u prirodi; uranijum sa koncentracijom izotopa 235 manjom nego u prirodi; torijum; bilo koji od prethodno navedenih materijala u formi metala, legure, hemijskog jedinjenja ili koncentrata i koncentrat rude uranijuma, plutonijum; uranijum - 233; uranijum obogaćen izotopima 235 ili 233; bilo koji materijal koji sadrži jedan ili više prethodno navedenih materijala;

73) *nuklearno postrojenje* jeste objekat, postrojenje, ili nekoliko funkcionalno povezanih postrojenja koja su smeštena na istom lokalitetu i kojima upravlja isto lice, za preradu ili obogaćenje nuklearnog materijala, postrojenje za proizvodnju nuklearnog goriva za istraživački nuklearni reaktor, istraživački nuklearni reaktor, postrojenje za upravljanje istrošenim nuklearnim gorivom iz istraživačkog nuklearnog reaktora i postrojenje za upravljanje radioaktivnim otpadom;

74) *obrada radioaktivnog otpada* jeste hemijski ili fizički postupak koji se vrši na radioaktivnom otpadu u cilju unapređenja sigurnosti i ekonomičnosti upravljanja radioaktivnim otpadom smanjenjem zapremine, uklanjanjem radionuklida i promenom sastava i strukture materijala;

75) *ograničenje doze* jeste ograničenje koje predstavlja moguću gornju granicu za pojedinačne doze, a koristi se za definisanje više razmatranih opcija u postupku optimizacije za izvor zračenja u situaciji planiranog izlaganja;

76) *odgovorni lekar* je doktor medicine, stomatolog ili drugi zdravstveni radnik koji ima pravo da preuzima kliničku odgovornost za pojedinačno medicinsko izlaganje u skladu sa propisima;

77) *odlaganje* jeste smeštanje radioaktivnog otpada, isluženih izvora ili istrošenog nuklearnog goriva u postrojenje za odlaganje bez namere ponovnog iznošenja;

78) *odobrenje* jeste registracija ili licenciranje delatnosti;

79) *određivanje lokacije nuklearnog postrojenja* jesu sve aktivnosti preduzete u cilju određivanja lokacije pogodne za izgradnju nuklearnog postrojenja, koje uključuju izradu odgovarajućih procena, definisanje projektnih osnova, identifikaciju potencijalnih lokacija za izgradnju nuklearnog postrojenja i krajnji izbor lokacije pogodne za izgradnju nuklearnog postrojenja sa stanovišta radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti i drugih faktora koji mogu da utiču na krajnji izbor;

80) *odstupanje od normalnog pogona* jeste operativni postupak koji odstupa od planiranog obavljanja delatnosti za koji se očekuje da se desi makar jednom tokom radnog veka postrojenja, a koji, s obzirom na odgovarajuće projektovane mere ne dovodi do oštećenja struktura, sistema i komponenata od značaja za sigurnost pri čemu značajno ne ugrožava sigurnost ili ne dovodi do uslova za pojavu vanrednog događaja;

81) *osiguranje kvaliteta* jesu sve planirane i sistematske radnje potrebne za pružanje odgovarajuće garancije da će struktura, sistem, komponenta ili procedura funkcionisati na zadovoljavajući način u skladu sa standardima;

82) *plan za delovanje u slučaju nuklearne ili radiološke vanredne situacije* jeste dokument koji opisuje sve aktivnosti koje je potrebno sprovesti pre, u toku i nakon nuklearne ili radiološke vanredne situacije u cilju adekvatnog odgovora na situaciju vanrednog izlaganja;

83) *plan bezbednosti* jeste plan kojim se definišu obim, ciljevi i mere bezbednosti izvora zračenja i povezanih objekata, na osnovu procene rizika;

84) *povezana postrojenja* jesu postrojenja u kojima se izvori zračenja proizvode, obrađuju, prerađuju, koriste, skladište ili odlažu kao i drugi fizički i funkcionalno povezani objekti i postrojenja;

85) *povezane aktivnosti* jesu posedovanje, proizvodnja, obrada, prerada, korišćenje, rukovanje, skladištenje, odlaganje ili transport izvora zračenja;

86) *postrojenja* jesu radijaciona postrojenja i nuklearna postrojenja;

87) *postrojenje za odlaganje* jeste objekat čija primarna svrha jeste odlaganje radioaktivnog otpada, isluženih izvora ili istrošenog nuklearnog goriva;

- 88) *postrojenje za upravljanje istrošenim nuklearnim gorivom* jeste svako postrojenje čija je osnovna namena upravljanje istrošenim nuklearnim gorivom;
- 89) *postrojenje za upravljanje radioaktivnim otpadom* jeste svako postrojenje čija je osnovna namena upravljanje radioaktivnim otpadom kao i mobilno postrojenje za obradu radioaktivnog otpada;
- 90) *potvrda o upisu u evidenciju* jeste pisani dokument koji Direktorat izdaje pravnom licu ili preduzetniku koji obavlja delatnost za koju nije potrebno pribaviti odobrenje;
- 91) *potrošački proizvod* jeste uređaj ili roba u koju su namerno ugrađeni jedan ili više radionuklida ili su proizvedeni aktivacijom ili koji stvaraju jonizujuće zračenje i koji se mogu prodati ili učiniti dostupnima pojedincima bez posebnog nadzora ili regulatorne kontrole nakon prodaje;
- 92) *prerada istrošenog nuklearnog goriva* jeste proces čija je svrha izdvajanje fisilnog ili oplodnog materijala iz istrošenog nuklearnog goriva za dalju upotrebu;
- 93) *prerada radioaktivnog materijala* jeste hemijski ili fizički postupak koji se vrši na radioaktivnim materijalima uključujući recikliranje izvora, eksploataciju, konverziju, obogaćivanje fisilnog ili oplodnog nuklearnog materijala kao i preradu istrošenog nuklearnog goriva;
- 94) *privremeno čuvanje radioaktivnog otpada* jeste odobreno privremeno smeštanje radioaktivnog otpada u namensko spremište do predaje na skladištenje, obradu ili odlaganje;
- 95) *prijavljivanje* jeste dostavljanje obaveštenja Direktoratu u formi pisanog dokumenta o nameri vršenja delatnosti;
- 96) *primena nuklearnog materijala u nenuklearne svrhe* jeste korišćenje nuklearnog materijala u aktivnostima koje ne pripadaju nuklearnom gorivnom ciklusu i u kojima se nuklearni materijal ne koristi za postizanje kritičnosti i održavanje fisione reakcije;
- 97) *prirodni radioaktivni materijal* jeste radioaktivni materijal koji ne sadrži značajne količine radionuklida osim onih koji su prirodnog porekla;
- 98) *projektne osnove* jesu skup uslova i događaja koji se izričito uzimaju u obzir kod projektovanja nuklearnog postrojenja, uključujući modifikacije, u skladu sa uspostavljenim kriterijumima, pod kojima nuklearno postrojenje radi bez prekoračenja odobrenih ograničenja pri planiranom radu sistema koji obezbeđuju sigurnost;
- 99) *promet izvora zračenja* jeste skup svih osnovnih i pratećih poslovnih aktivnosti u vezi sa uvozom, izvozom i tranzitom izvora zračenja;
- 100) *profesionalno izlaganje* jeste izlaganje radnika, lica na obuci ili na školovanju tokom njihovog rada sa izvorima zračenja;
- 101) *profesionalno izlaganje u slučaju nuklearne ili radiološke vanredne situacije* jeste izlaganje kojem je izložen radnik u nuklearnoj ili radiološkoj vanrednoj situaciji;
- 102) *procena osnovne bezbednosne ugroženosti* jeste akt u kom su označeni i opisani potencijalni insajderi i spoljni napadači na radioaktivne i nuklearne materijale i povezana

postrojenja i delatnosti, uključujući i transport materijala, i njihove karakteristike na osnovu kojih se sistem bezbednosti projektuje i procenjuje;

103) *radijaciona i nuklearna bezbednost* jeste sprečavanje, otkrivanje i odgovor na slučajeve krađe, sabotaže, neovlašćenog pristupa, ilegalnog transporta, zloupotrebe ili drugih krivičnih dela koja uključuju nuklearni ili radioaktivni materijal kao i povezana postrojenja i delatnosti;

104) *radijaciona postrojenja* jesu postrojenja, osim nuklearnih postrojenja, u kojima se nalazi jedan ili više izvora zračenja čiji je radijacioni rizik takav da može dovesti do izlaganja izloženih radnika i pojedinca, stanovništva i životne sredine iznad propisanih granica;

105) *radijaciona sigurnost* jeste skup propisanih organizacionih i tehničko-tehnoloških mera kojima se obezbeđuju optimalno planirano izlaganje i optimalni rizik od mogućeg izlaganja jonizujućem zračenju usled korišćenja izvora zračenja, uključujući i mere zaštite od zračenja, mere sprečavanja vanrednog događaja i mere saniranja posledica vanrednog događaja ukoliko do njega dođe;

106) *radijacioni rizik* jeste štetni uticaj na zdravlje ljudi ili verovatnoća da će doći do štetnih uticaja usled izlaganja jonizujućem zračenju ili bilo koji rizik koji je direktna posledica izlaganja jonizujućem zračenju ili prisustva radioaktivnih supstanci;

107) *radioaktivna supstanca* jeste svaka supstanca koja sadrži jedan ili više radionuklida čija se aktivnost ili specifična aktivnost ne može zanemariti sa stanovišta zaštite od jonizujućeg zračenja;

108) *radioaktivni izvor* jeste izvor zračenja koji sadrži radioaktivni materijal u svrhu korišćenja njegove radioaktivnosti;

109) *radioaktivni materijal* jeste materijal koji sadrži radioaktivne supstance;

110) *radioaktivni otpad* jeste radioaktivni materijal u gasovitom, tečnom ili čvrstom stanju čija dalja upotreba nije planirana ni predviđena;

111) *radiodijagnostika* jeste in-vivo dijagnostička nuklearna medicina, medicinska dijagnostička radiologija koja koristi jonizujuće zračenje i stomatološka radiologija;

112) *radnik u nuklearnoj ili radiološkoj vanrednoj situaciji* jeste svako lice koje ima jasno definisanu ulogu u slučaju nuklearne ili radiološke vanredne situacije a koje može biti izloženo zračenju prilikom preduzimanja mera u slučaju nuklearne ili radiološke vanredne situacije;

113) *radon* jeste radionuklid radon - 222 i proizvodi njegovog raspada;

114) *registracija* jeste pisani akt koji izdaje Direktorat pravnom licu ili preduzetniku radi obavljanja radijacione delatnosti niskog rizika u skladu sa uslovima propisanim tim dokumentom;

115) *regulatorna kontrola* jeste kontrola koju sprovodi Direktorat u skladu sa odredbama ovog zakona koje se odnose na obavljanje delatnosti, poslove zaštite od jonizujućeg zračenja i radijacionu i nuklearnu sigurnost i bezbednost;

116) *reprezentativno lice* jeste pojedinac koji primi dozu reprezentativnu za više izloženih pojedinaca u stanovništvu, osim pojedinaca koji imaju ekstremne ili retke navike;

117) *referentni nivo* jeste nivo efektivne doze ili ekvivalentne doze ili specifične aktivnosti u situaciji vanrednog ili postojećeg izlaganja, iznad kojeg se takvo izlaganje smatra nedopustivim, čak i kada nije reč o granici koja ne može da se pređe;

118) *sabotaža* jeste bilo koji namerni čin usmeren prema ili koji uključuje radioaktivni i nuklearni materijal prilikom njihovog korišćenja, skladištenja ili transporta kao i povezana postrojenja, kojim bi se direktno ili indirektno mogli ugroziti zdravlje i sigurnost radnika, stanovništva ili životne sredine usled izlaganja zračenju ili ispuštanja radioaktivnih supstanci;

119) *sistem upravljanja nuklearnom ili radiološkom vanrednom situacijom* jeste pravni ili administrativni okvir kojim se utvrđuju nadležnosti za pripremljenost i odgovor u slučaju nuklearne ili radiološke vanredne situacije i nadležnosti u procesu donošenja odluka;

120) *situacija vanrednog izlaganja* jeste izlaganje usled nuklearne ili radiološke vanredne situacije;

121) *situacija planiranog izlaganja* jeste situacija izlaganja koja nastaje usled planiranog korišćenja izvora zračenja ili usled ljudske aktivnosti kojom se menja put izlaganja, što može da uzrokuje izlaganje ili potencijalno izlaganje ljudi ili životne sredine a može obuhvatiti normalna izlaganja i potencijalna izlaganja;

122) *situacija postojećeg izlaganja* jeste situacija izlaganja koja već postoji kada treba doneti odluku o njenom kontrolisanju i koja ne zahteva ili više ne zahteva preduzimanje hitnih mera;

123) *skladište* jeste objekat za skladištenje radioaktivnog otpada, isluženih izvora ili istrošenog nuklearnog goriva sa namerom ponovnog iznošenja radi obrade, prerade ili odlaganja, oslobađanja od regulatorne kontrole, izvoza, reciklaže i ponovne upotrebe u odobroj delatnosti;

124) *skladištenje* jeste privremeno držanje izvora zračenja, istrošenog nuklearnog goriva ili radioaktivnog otpada u skladištu;

125) *služba za dozimetriju* jeste organizaciona jedinica (organ ili pojedinac) koja obavlja poslove kontrole merne opreme, očitavanja ili tumačenja mernih rezultata, merenja radioaktivnosti u ljudskom telu ili biološkim uzorcima kao i procenu doza, a čiji je rad odobrio Direktorat;

126) *služba medicine rada* jeste zdravstvena ustanova koju je ministarstvo nadležno za zdravlje ovlastilo za obavljanje poslova radiološke zdravstvene zaštite;

127) *spoljni radnik* jeste svaki izloženi radnik koji nije zaposlen kod pravnog lica koje obavlja delatnosti, ali vrši aktivnosti u nadgledanim i kontrolisanim zonama, uključujući i lica na obuci i lica na školovanju;

128) *spremište* jeste namenski objekat ili prostorija za privremeno čuvanje radioaktivnog otpada, isluženih izvora ili istrošenog nuklearnog goriva kod nosioca odobrenja;

129) *strukture, sistemi i komponente* jesu svi elementi postrojenja koji doprinose sigurnosti izuzev ljudskih faktora, pri čemu se pod strukturama podrazumevaju svi pasivni elementi postrojenja, pod sistemima skupovi komponenata sastavljeni na takav način da obavljaju određenu funkciju, a pod komponentama pojedinačni elementi sistema;

130) *stručnjak iz oblasti zaštite od jonizujućeg zračenja* jeste lice koje ima znanje i iskustvo i osposobljeno je za davanje saveta u vezi sa zaštitom od jonizujućeg zračenja i koji poseduje sertifikat Direktorata;

131) *stručnjak iz oblasti medicinske fizike* jeste lice koje ima znanje i iskustvo i osposobljeno je da deluje ili daje savete koji se odnose na pitanja u vezi sa primenom jonizujućeg zračenja u medicini i koji poseduje sertifikat Direktorata;

132) *teški uslovi* jesu uslovi koji su teži od uslova vanrednog događaja predviđenog projektnom osnovom koji mogu biti izazvani višestrukim kvarovima, kao što je potpuni gubitak svih nivoa sigurnosnog sistema ili malo verovatnim događajem;

133) *tranzit* jeste prelazak izvora zračenja preko carinske teritorije Republike Srbije, u skladu sa carinskim propisima Republike Srbije;

134) *uvoz* jeste unošenje, dopremanje, odnosno isporuka izvora zračenja sa teritorije druge države ili carinske teritorije na teritoriju Republike Srbije, u skladu sa carinskim propisima Republike Srbije;

135) *upravljanje istrošenim nuklearnim gorivom* jesu aktivnosti skladištenja, prerade i odlaganja istrošenog nuklearnog goriva, izuzev transporta istrošenog nuklearnog goriva van lokaliteta;

136) *upravljanje radioaktivnim otpadom* jesu aktivnosti skladištenja, obrade i odlaganja radioaktivnog otpada, izuzev transporta radioaktivnog otpada van lokaliteta;

137) *uranijum obogaćen izotopima 235 ili 233* jeste uranijum koji sadrži izotope 235 ili 233 ili oba, u količini tolikoj da je izotopski odnos zbira tih izotopa i izotopa 238 veći od odnosa izotopa 235 i izotopa 238 koji se javlja u prirodi;

138) *centralno skladište* jeste skladište radioaktivnog otpada, isluženih izvora ili istrošenog nuklearnog goriva nastalih na teritoriji Republike Srbije za potrebe celokupne teritorije Republike Srbije.

II STRATEGIJE RADIJACIONE I NUKLEARNE SIGURNOSTI I BEZBEDNOSTI

Vrste strategija

Član 6

Radi obezbeđenja uslova za sprovođenje politike u oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti i politike upravljanja istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom u Republici Srbiji, donose se sledeći strateški dokumenti:

- 1) Strategija radijacione i nuklearne sigurnosti;
- 2) Strategija upravljanja istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom;
- 3) Strategija radijacione i nuklearne bezbednosti i
- 4) Strategija upravljanja situacijama postojećeg izlaganja.

Strategije iz stava 1. ovog člana dugoročno određuju i usmeravaju pravce delovanja u oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti, određuju mere za unapređivanje upravljanja istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom, u skladu sa međunarodnim standardima i principima u ovoj oblasti kao i preuzetim međunarodnim obavezama.

Strategije iz stava 1. ovog člana donosi Vlada za period od sedam godina.

Strategije iz stava 1. ovog člana priprema i predlaže Direktorat u saradnji sa ministarstvima nadležnim za poslove zaštite životne sredine, zdravlja, nauke, odbrane, vanredne situacije i drugim zainteresovanim organima i organizacijama.

Strategije se objavljuju u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Izveštaj o sprovođenju strategija priprema Direktorat i podnosi Vladi najmanje jedanput godišnje.

Sadržina strategija

Član 7

Strategije iz člana 6. ovog zakona, sadrže:

- 1) željeno stanje čijem dostizanju doprinosi postizanje opštih i posebnih ciljeva;
- 2) analizu i ocenu postojećeg stanja;
- 3) opšte i posebne ciljeve i jasne vremenske okvire za njihovo ostvarivanje;
- 4) mere za postizanje opštih i posebnih ciljeva;
- 5) ključne pokazatelje učinka;
- 6) institucionalni okvir, plan za praćenje sprovođenja i institucije odgovorne za praćenje sprovođenja strategije;
- 7) akcione planove za sprovođenje strategija.

Akcioni planovi

Član 8

Sastavni deo strategija iz člana 6. ovog zakona su akcioni planovi za njihovo sprovođenje.

Akcioni planovi sadrže mere za postizanje opštih i posebnih ciljeva koje definiše strategija.

Direktorat redovno vrši reviziju i predlaže Vladi izmene i dopune akcionih planova iz stava 1. ovog člana, uzimajući u obzir napredak u oblasti nauke i tehnike, kao i preporuke, iskustva i dobru praksu iz odgovarajućih pregleda, procena i analiza predviđenih međunarodnim konvencijama ili drugim pravnim instrumentima kojima je Republika Srbija pristupila ili kojih se pridržava.

Direktorat pokreće inicijativu za otpočinjanje i realizaciju istraživačkih i razvojnih aktivnosti u cilju realizacije akcionih planova iz stava 1. ovog člana, i u cilju sticanja, održavanja i daljeg razvoja neophodnih znanja i veština.

Strategija radijacione i nuklearne sigurnosti

Član 9

Strategija radijacione i nuklearne sigurnosti donosi se u cilju dostizanja osnovnih principa radijacione i nuklearne sigurnosti, kao i osnovnih i posebnih ciljeva radijacione i nuklearne sigurnosti, u skladu sa ovim zakonom.

U oblasti radijacione sigurnosti strategijom se definiše pravac razvoja i usmeravaju aktivnosti relevantnih institucija u oblasti zaštite od jonizujućeg zračenja radi uspostavljanja, održavanja i poboljšanja sistema zaštite od jonizujućeg zračenja.

Ovom strategijom se obavezno određuje način primene mere nuklearne sigurnosti u cilju odgovornog i sigurnog upravljanja nuklearnim postrojenjima.

Strategija radijacione i nuklearne sigurnosti sadrži:

- 1) opšte i posebne ciljeve radijacione i nuklearne sigurnosti i jasne vremenske okvire za njihovo dostizanje;
- 2) međunarodne ugovore i sporazume u oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti zaključene sa drugim državama, ukoliko takvi postoje;
- 3) pravni, regulatorni i institucionalni okvir kojim se obezbeđuje radijaciona i nuklearna sigurnost;
- 4) potrebe za ljudskim i finansijskim resursima kao i mehanizme za njihovo obezbeđivanje;
- 5) istraživačke i razvojne aktivnosti neophodne za održanje nivoa i unapređenje radijacione i nuklearne sigurnosti;
- 6) socijalno - ekonomske činioce;
- 7) mehanizme uspostavljanja sigurnosne kulture;
- 8) podizanje opšteg nivoa zaštite od jonizujućeg zračenja očuvanjem već uspostavljenih mehanizama u ovoj oblasti kao i uvođenje specifičnih aktivnosti, kao što su procena doze za populaciju u Republici Srbiji, ocena mogućih potencijalnih efekata jonizujućeg zračenja i identifikacija mera neophodnih za optimizaciju zaštite od jonizujućeg zračenja u različitim oblastima;
- 9) identifikaciju mogućih potencijalnih izvora zračenja van regulatorne kontrole i mehanizme za njihovo uvođenje u regulatornu kontrolu;
- 10) podizanje svesti o identifikovanju, brzom uspostavljanju ili ponovnom uspostavljanju kontrole nad napuštenim izvorima;

11) identifikaciju postojećih nuklearnih postrojenja u Republici Srbiji, uključujući i njihove karakteristike, trenutnu fazu životnog veka, trenutnu i planiranu upotrebu i planove za budućnost;

12) planove za dekomisiju radijacionih i nuklearnih postrojenja, uključujući i sredstva neophodna za čuvanje podataka o postrojenjima u dužem vremenskom periodu;

13) odgovornost za primenu strategije i ključne pokazatelje ostvarenog učinka i napredovanja u primeni;

14) način i rokove izveštavanja o realizaciji strategije.

Strategija upravljanja istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom

Član 10

Strategija upravljanja istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom se donosi u cilju planiranja sprovođenja principa odgovornog i sigurnog upravljanja istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom sadrži:

1) pregled, analizu i ocenu stanja u upravljanju istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom;

2) osnovne principe sigurnosti upravljanja istrošenim gorivom i upravljanja radioaktivnim otpadom u skladu sa zakonom;

3) opšte ciljeve i osnovne principe definisane zakonom u pogledu upravljanja istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom;

4) značajne smernice i jasne vremenske okvire za njihovo ostvarivanje u okviru ciljeva nacionalne strategije;

5) inventar istrošenog nuklearnog goriva i radioaktivnog otpada i procene za njihovu količinu u budućnosti, uključujući i onu iz dekomisije, čime se jasno ukazuje na lokaciju i količinu radioaktivnog otpada i istrošenog goriva u skladu sa odgovarajućom klasifikacijom radioaktivnog otpada;

6) planove i tehnička rešenja za upravljanje radioaktivnim otpadom i istrošenim gorivom od njihovog nastanka do odlaganja;

7) planove za postrojenja za odlaganje za period posle zatvaranja, uključujući i period tokom kojeg se održava odgovarajuća kontrola i sredstva neophodna za čuvanje podataka o postrojenju u dužem vremenskom periodu;

8) istraživačke i razvojne aktivnosti neophodne u primeni rešenja za upravljanje istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom;

9) odgovornost za primenu nacionalne strategije i ključne pokazatelje ostvarenog učinka i napredovanja u primeni;

10) procenu troškova i vremenski okvir realizacije strategije kao i pretpostavke na kojima se ova procena zasniva;

11) finansijski plan i program strategije;

12) sredstva i mere koje su neophodne kako bi informacije bile dostupne radnicima i stanovništvu i kako bi se obezbedila njihova puna uključenost u proces donošenja odluka;

13) sporazume zaključene sa drugim državama, ukoliko postoje, o upravljanju istrošenim nuklearnim gorivom i radioaktivnim otpadom, uključujući i one o upotrebi postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada i

14) način i rokovi izveštavanja o realizaciji strategije.

Strategija radijacione i nuklearne bezbednosti

Član 11

Strategija radijacione i nuklearne bezbednosti se donosi u cilju razvoja nacionalnog okvira radijacione i nuklearne bezbednosti, planiranja i primene mera za sprečavanje zlonamerne i protivzakonite upotrebe izvora zračenja, koji mogu imati štetne posledice po zdravlje ljudi, imovinu i životnu sredinu, kao i u cilju ispunjavanja obaveza iz potvrđenih međunarodnih akata.

Strategija iz stava 1. ovog člana sadrži:

1) obaveze i odgovornosti svih institucija Republike Srbije nadležnih za poslove bezbednosti;

2) smernice za izradu planova za sprečavanje, detekciju i odgovor u slučaju bezbednosnog događaja koji uključuje radioaktivne i nuklearne materijale;

3) smernice za identifikaciju i procenu mogućih pretnji po radijacionu i nuklearnu bezbednost;

4) identifikaciju mogućih meta i neželjenih posledica u slučaju bezbednosnog događaja;

5) planove za kontinuirano održavanje i unapređenje nacionalnog okvira radijacione i nuklearne bezbednosti;

6) planove za kontinuirano održavanje i unapređenje kapaciteta za sprečavanje, detekciju i odgovor na bezbednosni događaj;

7) planove za kontinuirano praćenje i reviziju zakonodavnog okvira u oblasti radijacione i nuklearne bezbednosti;

8) planove za razvoj ljudskih resursa u oblasti radijacione i nuklearne bezbednosti;

9) smernice u vezi sa međunarodnom saradnjom u slučaju bezbednosnog događaja, a u skladu sa važećim zakonima i zaključenim međunarodnim sporazumima.

Strategija iz stava 1. ovog člana se donosi u skladu sa drugim nacionalnim strategijama koje se odnose na opštu bezbednost.

Strategija upravljanja situacijama postojećeg izlaganja

Član 12

Strategija upravljanja situacijama postojećeg izlaganja određuje pravce delovanja kao i dugoročne planove i ciljeve upravljanja, srazmerno procenama rizika kao i delotvornim

efektima sprovedenih mera zaštite od jonizujućeg zračenja u svakoj situaciji postojećeg izlaganja.

Strategija upravljanja situacijama postojećeg izlaganja podrazumeva sveobuhvatnu analizu, utvrđivanje referentnih nivoa za izložene radnike, reprezentativno lice, pojedince i stanovništvo uz procenu primene regulatorne kontrole na situaciju postojećeg izlaganja.

Strategija upravljanja situacijama postojećeg izlaganja sadrži:

- 1) pregled, analizu i ocenu dostupnih podataka u cilju procene izlaganja za svaku prepoznatu situaciju;
- 2) definisanje svih parametara koji se mogu koristiti kao posebni pokazatelji izloženosti radnika, reprezentativnog lica, pojedinca i stanovništva kao i životne sredine usled uticaja jonizujućeg zračenja;
- 3) istraživačke, razvojne i pokazne aktivnosti neophodne za primenu rešenja za upravljanje situacijom postojećeg izlaganja;
- 4) uspostavljanje referentnih nivoa za izložene radnike, reprezentativno lice, pojedinca i stanovništvo za svaku situaciju postojećeg izlaganja;
- 5) odnose sa javnošću u cilju podizanja svesti pojedinca i stanovništva, informisanja lokalnih donosilaca odluka, pravnih lica ili preduzetnika, kao i radnika o elementima rizika od izlaganja u okviru situacije postojećeg izlaganja;
- 6) smernice o načinima i mogućim metodama i sredstvima za merenje kao i smernice koje se odnose na primenu mera za sanaciju, shodno vrsti situacije;
- 7) podelu institucionalnih nadležnosti, mehanizme međuinstitucionalne koordinacije, kao i dostupne resurse za sprovođenje akcionog plana;
- 8) planove i vremenske okvire za preispitivanje akcionog plana;
- 9) propisivanje kriterijuma za sertifikovanje službi, kao i kriterijume neophodnih merenja koje je potrebno sprovesti u okviru postupka sanacije;
- 10) obezbeđivanje finansijskih sredstava kao podrška merenjima koja se sprovode i metodama sanacije u situacijama postojećeg izlaganja gde je procenjen visok stepen ugroženosti pojedinca i stanovništva od štetnog uticaja jonizujućeg zračenja;
- 11) dugoročne ciljeve u pogledu smanjenja rizika od štetnog uticaja jonizujućeg zračenja po zdravlje pojedinca i stanovništva, kao i životne sredine.

III DIREKTORAT ZA RADIJACIONU I NUKLEARNU SIGURNOST I BEZBEDNOST SRBIJE

Osnivanje Direktorata

Član 13

Radi obezbeđivanja uslova za stručno i efikasno vršenje regulatorne kontrole delatnosti uređenih ovim zakonom, osniva se Direktorat za radijacionu i nuklearnu sigurnost i bezbednost Srbije, kao samostalno i funkcionalno nezavisno regulatorno telo koje vrši regulatorne, stručne i sa njim povezane izvršne poslove u oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti, u skladu sa zakonom.

Položaj Direktorata

Član 14

Za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti Direktorat za svoj rad odgovara Vladi Republike Srbije.

Direktorat ima svojstvo pravnog lica.

Sedište Direktorata je u Beogradu.

Unutrašnje uređenje, delokrug i način rada, način planiranja, obavljanja poslova i druga pitanja od značaja za rad Direktorata bliže se uređuju Statutom Direktorata i drugim opštim aktima u skladu sa zakonom.

Organi Direktorata

Član 15

Organi Direktorata su Odbor i direktor, koje imenuje Vlada.

Uslovi za imenovanje člana Odbora i poslovi Odbora

Član 16

Za člana Odbora Direktorata može da bude imenovano lice:

- 1) koje je državljanin Republike Srbije i ima prebivalište na teritoriji Republike Srbije;
- 2) koje je steklo visoko obrazovanje;
- 3) koje nije osuđivano za izvršenje krivičnog dela koje ga čini nedostojnim za obavljanje ove funkcije.

Odbor Direktorata:

- 1) priprema nacрте strategija propisane ovim zakonom;
- 2) usvaja programe i planove propisane ovim zakonom;
- 3) donosi Statut Direktorata;
- 4) usvaja godišnji program rada;
- 5) usvaja Finansijski plan;

- 6) prati, ocenjuje i daje predloge direktoru za unapređenje radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti;
- 7) prati razvoj oblasti od značaja za radijacionu i nuklearnu sigurnost i bezbednost i upravljanje radioaktivnim otpadom u svetu i podstiče transfer znanja;
- 8) prati primenu i predlaže izmene i dopune propisa iz oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti i upravljanja radioaktivnim otpadom;
- 9) usvaja godišnji izveštaj o radu i poslovanju;
- 10) učestvuje u pripremi godišnjeg izveštaja o sprovođenju mera radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti i upravljanja radioaktivnim otpadom;
- 11) predlaže mere sanacije u vanrednim događajima;
- 12) donosi opšte akte utvrđene Statutom;
- 13) donosi poslovnik o svom radu;
- 14) obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i Statutom.

Mandat člana Odbora Direktorata

Član 17

Član Odbora Direktorata imenuje se na pet godina i može ponovo biti imenovan još dva puta.

Član Odbora Direktorata može da bude razrešen sa funkcije odlukom Vlade, ako nesavesno vrši funkciju člana Odbora, ili ako bude osuđen za krivično delo koje ga čini nedostojnim funkcije člana Odbora.

Članu Odbora prestaje funkcija istekom mandata, ostavkom, ako je zbog bolesti, na osnovu nalaza nadležne zdravstvene ustanove, trajno nesposoban za vršenje funkcije i razrešenjem.

Uslovi za izbor direktora

Član 18

Za direktora može da bude izabrano lice koje:

- 1) ima stečeno visoko obrazovanje iz naučne, odnosno stručne oblasti u okviru obrazovno-naučnog polja prirodno-matematičkih, tehničko-tehnoloških ili društvenih nauka ekonomskog ili pravnog smera;
- 2) ima radno iskustvo od najmanje pet godina na poslovima iz delokruga rada Direktorata, ili najmanje deset godina na rukovodećim položajima;
- 3) ima organizacione i upravljačke sposobnosti;
- 4) nije osuđivano za izvršenje krivičnog dela koje ga čini nedostojnim za obavljanje ove funkcije.

Mandat i poslovi direktora

Član 19

Direktor Direktorata imenuje se na pet godina i može ponovo biti imenovan još dva puta.

Direktor može da bude razrešen sa funkcije odlukom Vlade, ako nesavesno vrši funkciju direktora, ili ako bude osuđen za krivično delo koje ga čini nedostojnim funkcije direktora.

Direktoru prestaje funkcija istekom mandata, ostavkom, ako je zbog bolesti, na osnovu nalaza nadležne zdravstvene ustanove, trajno nesposoban za vršenje funkcije i razrešenjem.

Direktor ima pravo na naknadu plate u trajanju od tri meseca od dana kada mu je prestala funkcija u visini plate koju je imao na dan prestanka funkcije.

Pravo na naknadu plate iz stava 4. ovog člana prestaje pre roka od tri meseca ako bivši direktor zasnuje radni odnos ili stekne pravo na penziju.

Direktor Direktorata:

- 1) zastupa i predstavlja Direktorat;
- 2) organizuje rad i rukovodi radom Direktorata;
- 3) predlaže akte koje donosi Odbor;
- 4) izvršava odluke Odbora i preuzima mere za njihovo sprovođenje;
- 5) stara se o zakonitosti rada i odgovara za korišćenje i raspolaganje finansijskim sredstvima i imovinom Direktorata;
- 6) donosi pravilnik o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta;
- 7) odlučuje o pravima, obavezama i odgovornostima zaposlenih u Direktoratu;
- 8) donosi upravne akte u skladu sa ovim zakonom;
- 9) vrši i druge poslove utvrđene zakonom i Statutom.

Ljudski i finansijski resursi

Član 20

Sredstva za rad i funkcionisanje Direktorata obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije, na predlog Direktorata, iz prihoda koji Direktorat ostvari obavljanjem poslova iz svoje nadležnosti, donacija, priloga i drugih izvora u skladu sa zakonom.

Direktorat samostalno raspolaže sredstvima iz stava 1. ovog člana, u skladu sa zakonom.

Direktorat zapošljava odgovarajući broj lica sa kvalifikacijama, iskustvom i stručnim znanjem neophodnim za ispunjavanje obaveza.

Za potrebe regulatornih funkcija, Direktorata može da koristi spoljne resurse.

Direktorat obezbeđuje obuku zaposlenih u Direktoratu u oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti, kao i za potrebe spremnosti za delovanje u slučaju vanrednog događaja.

Na prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih u Direktoratu primenjuju se propisi kojima se uređuju radni odnosi, opšti akti Direktorata i ugovor o radu.

Samoprocena Direktorata u oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti

Član 21

Direktorat najmanje jednom u deset godina organizuje ocenu usaglašenosti nacionalnog zakonodavnog, regulatornog i institucionalnog okvira sa međunarodnim standardima u oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti kao i upravljanja radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom.

Ocena usaglašenosti iz stava 1. ovog člana organizuje se pozivanjem posmatračkih grupa drugih zemalja u relevantnoj oblasti zaštite od zračenja i nuklearne sigurnosti i drugih oblasti mirnodopske upotrebe nuklearne energije koje Direktorata predlaže Vladi.

Direktorata obezbeđuje preduzimanje odgovarajućih dodatnih i pratećih mera na osnovu relevantnih nalaza koji proizilaze iz ocene drugih zemalja i međunarodnih organizacija.

Direktorata obezbeđuje objavljivanje odgovarajućih izveštaja u vezi sa ocenom iz stava 3. ovog člana i njegovih zaključaka kada rezultati budu dostupni.

Direktorata predlaže Vladi pozivanje odgovarajućih međunarodnih posmatračkih grupa bez odlaganja, u slučaju nuklearne ili radiološke vanredne situacije koja bi zahtevala sprovođenje mera zaštite izvan lokaliteta ili mera zaštite za stanovništvo uopšte.

Poslovi Direktorata

Član 22

Direktorata:

- 1) priprema nacrtu strategija i akcione planove za njihovo sprovođenje iz čl. 6. i 8. ovog zakona;
- 2) priprema predloge propisa koje donosi Vlada u skladu sa ovim zakonom;
- 3) donosi pravilnike i druge propise i uputstva u skladu sa ovim zakonom;
- 4) donosi Program monitoringa radioaktivnosti u životnoj sredini, prati nivo radioaktivnosti, njegove promene, procenjuje njegov uticaj na stanovništvo i životnu sredinu, daje uputstva o primeni odgovarajućih mera, prati njihovo sprovođenje i objavljuje godišnji izveštaj o nivou izlaganja stanovništva jonizujućem zračenju u Republici Srbiji;
- 5) priprema predlog Plana delovanja u slučaju nuklearne ili radiološke vanredne situacije;

- 6) propisuje mere za zaštitu pojedinaca, stanovništva i životne sredine od štetnog uticaja jonizujućeg zračenja;
- 7) propisuje uslove za zaštitu od povećanog izlaganja radnika, pojedinaca i stanovništva zračenju od prirodnih radioaktivnih materijala;
- 8) donosi rešenja o izdavanju, suspenziji ili oduzimanju odobrenja za obavljanje delatnosti, odobrenja za korišćenje izvora zračenja, ovlašćenja za vršenje poslova zaštite od jonizujućeg zračenja, dozvole za promet izvora zračenja i dozvole za transport opasne robe klase 7 ADR/RID/ADN (radioaktivne materije), kao i o izuzimanju od obaveze pribavljanja odobrenja u skladu sa ovim zakonom;
- 9) izdaje, suspenduje ili oduzima sertifikate u skladu sa ovim zakonom;
- 10) izdaje potvrde o upisu u evidenciju i brisanju iz evidencije izvora zračenja;
- 11) propisuje kriterijume za izuzimanje od obaveze prijavljivanja;
- 12) propisuje kriterijume za oslobađanje od regulatorne kontrole;
- 13) vrši verifikaciju osposobljenosti lica odgovornih za sprovođenje mera zaštite od zračenja;
- 14) definiše obaveze, uključujući i finansijske, nosilaca odobrenja;
- 15) obezbeđuje stalnu stručnu saradnju u vršenju svojih funkcija kroz angažovanje savetnika, izradu projekata ili uspostavljanje trajnih ili povremenih savetodavnih tela;
- 16) uspostavlja i vodi registar podnetih zahteva, izdatih odobrenja i sertifikata i lica odgovornih za sprovođenje mera zaštite od zračenja, registar izvora zračenja i njihovih korisnika, izloženih radnika, spoljnih radnika i drugih podataka od značaja za zaštitu od zračenja, radijacionu i nuklearnu sigurnost;
- 17) uspostavlja i vodi evidenciju postrojenja, izvora zračenja i radioaktivnog otpada, kao i drugih podataka od značaja za radijacionu i nuklearnu sigurnost i bezbednost;
- 18) uspostavlja sistem kontrole nad izvorima zračenja i uređajima čiji su oni sastavni deo kako bi se obezbedilo njihovo sigurno i bezbedno upravljanje i zaštita tokom rada i po prestanku rada;
- 19) utvrđuje kategorizaciju izvora zračenja na osnovu njihovog mogućeg uticaja i štete po zdravlje ljudi i životnu sredinu;
- 20) utvrđuje kategorizaciju nuklearnog i radioaktivnog materijala na osnovu procene štete koja bi mogla da nastane usled njihove krađe ili neodobrene upotrebe određene vrste i količine materijala, ili usled sabotaze postrojenja u kojem se nuklearni ili radioaktivni materijal proizvodi, obrađuje, koristi, skladišti ili odlaže i propisuje odgovarajuće mere zaštite za različite kategorije materijala;
- 21) propisuje uslove za bezbednost nuklearnog i radioaktivnog materijala i postrojenja u kojima se oni koriste, uključujući i mere za prevenciju, detekciju i odgovor u slučaju neovlašćenog i zlonamernog delovanja koje uključuje takav materijal ili postrojenja;

- 22) učestvuje u definisanju projektnih osnova i vanrednih događaja predviđenih projektnim osnovama za potrebe primene mera radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti;
- 23) ostvaruje saradnju sa drugim državnim organima i organizacijama u okviru svojih nadležnosti;
- 24) samostalno ili u saradnji sa drugim nadležnim državnim organima i organizacijama ostvaruje saradnju sa Međunarodnom agencijom za atomsku energiju i drugim međunarodnim organizacijama, telima i nadležnim organima drugih država u vezi sa sprovođenjem ovog zakona i međunarodnih obaveza koje je preuzela Republika Srbija;
- 25) uspostavlja i primenjuje, u saradnji sa ministarstvima i službama nadležnim za spoljne poslove, odbranu, unutrašnje poslove, ekonomiju i carinu, sistem kontrole za uvoz i izvoz nuklearnog i drugog radioaktivnog materijala, izvora zračenja, opreme, posebne opreme i nenuklearnog materijala, informacija i tehnologije radi ispunjavanja međunarodnih obaveza Republike Srbije;
- 26) saraduje sa drugim relevantnim institucijama Republike Srbije u uspostavljanju i održavanju Plana za delovanje u slučaju nuklearne i radiološke vanredne situacije u skladu sa Nacionalnim planom zaštite i spasavanja u vanrednim situacijama;
- 27) daje mišljenje na zahtev nadležnih državnih organa u vezi sa pristupanjem međunarodnim konvencijama i drugim sporazumima u oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti;
- 28) uspostavlja odgovarajuće mehanizme i procedure za informisanje javnosti i konsultacije sa drugim zainteresovanim organima i organizacijama u oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti.
- 29) sprovodi sve dodatne obaveze za koje je procenjeno da su neophodne za zaštitu stanovništva i životne sredine u Republici Srbiji;
- 30) inicira unapređenje nacionalnog okvira u oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti, na osnovu operativnog iskustva, uvida dobijenog u procesu odlučivanja i razvoja odgovarajuće tehnologije i istraživanja;
- 31) vrši kontrolu i inspeksijski nadzor nad sprovođenjem mera radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti;
- 32) vrši kontrolu ispunjenosti uslova na osnovu kojih se izdaju odobrenja u skladu sa ovim zakonom;
- 33) proverava, prati i ocenjuje delatnosti radi potvrde usaglašenosti sa zakonom, važećim propisima i uslovima za dobijanje odobrenja;
- 34) preduzima mere, nalaže i prati njihovo sprovođenje u slučaju nepoštovanja zakona, podzakonskih i drugih propisa koji se odnose na uslove za dobijanje odobrenja;
- 35) uspostavlja i održava sistem obračuna i kontrole nuklearnih materijala;
- 36) obavlja i druge poslove utvrđene zakonom.

Primena pravila opšteg upravnog postupka

Član 23

U postupku pred Direktoratom primenjuju se odredbe zakona koji uređuje opšti upravni postupak, osim ako je ovim zakonom drugačije određeno.

Sudska kontrola

Član 24

Rešenja koja izdaje Direktorat su konačna i protiv njih se ne može uložiti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor u roku od 30 dana od dana dostavljanja rešenja.

Naučna i tehnička podrška u oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti

Član 25

Direktorat može da angažuje pravna lica i fizička lica, kao savetnike, koji poseduju neophodne naučno - tehničke kvalifikacije, stručnost, specijalizovano znanje i veštine u oblasti analize, unapređenja i regulisanja mera radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti.

Principi pružanja naučne i tehničke podrške u oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti

Član 26

Direktorat pri izboru savetnika iz člana 25. ovog zakona primenjuje princip nepristrasnosti.

Direktorat angažuje savetnike tako da ne ugrozi svoju nezavisnost, obezbeđivanjem da ne postoji sukob interesa kod savetnika koji pruža naučnu i tehničku podršku Direktoratu.

Savetnik je dužan da pruži naučnu i tehničku podršku Direktoratu bez komercijalnih, finansijskih i drugih pritisaka drugih zainteresovanih strana i ne sme da bude usmeravan od bilo koje druge organizacije u vezi sa rezultatima svog rada.

Savetnik je dužan da pruži naučnu i tehničku podršku Direktoratu koja se zasniva isključivo na tehničkim znanjima, rezultatima analiza i regulatornim zahtevima.

Gradirani pristup regulatornoj kontroli

Član 27

Direktorat vrši regulatornu kontrolu primenom principa gradiranog pristupa, srazmerno radijacionom riziku.

Integrirani sistem menadžmenta

Član 28

Direktorat uspostavlja, primenjuje, vrši procenu i unapređuje integrirani sistem menadžmenta koji je u skladu sa ciljevima sigurnosti i doprinosi njihovom dostizanju.

Direktorat sprovodi regulatorni proces zasnovan na procedurama koje su uspostavljene u integrisanom sistemu menadžmenta i tako obezbeđuje da regulatorna kontrola bude stabilna i konzistentna.

U cilju ispunjenja st. 1. i 2. ovog člana, rukovodstvo Direktorata:

- 1) demonstrira liderstvo za sigurnost i posvećenost sigurnosti;
- 2) odgovorno je za uspostavljanje, primenu, održivost i kontinualno unapređenje integrisanog sistema menadžmenta;
- 3) uspostavlja ciljeve, strategije i planove Direktorata koji su u skladu sa sigurnosnom politikom Direktorata;
- 4) obezbeđuje adekvatnu interakciju sa zainteresovanim stranama;
- 5) utvrđuje i obezbeđuje kompetentnost i resurse neophodne da se aktivnosti Direktorata obavljaju na siguran način.

Integrisani sistem menadžmenta Direktorata je dokumentovan, razvijen i primenjuje se korišćenjem gradiranog pristupa.

IV OSNOVNA NAČELA ZAŠTITE OD JONIZUJUĆEG ZRAČENJA

Osnovna načela zaštite od jonizujućeg zračenja

Član 29

Osnovna načela zaštite od jonizujućeg zračenja su:

- 1) *Opravdanost*: Odluke o uvođenju delatnosti, kao i o usvajanju novih, neće biti donete ukoliko ne postoje uslovi da se obezbedi da korist od te delatnosti za društvo ili pojedinca nadmašuje štetnost po zdravlje koje ta delatnost može izazvati uzimajući u obzir društvene, ekonomske i druge relevantne faktore. Odluke koje uvode ili menjaju puteve izlaganja za situacije postojećeg ili vanrednog izlaganja opravdane su ako čine veću korist nego štetu.
- 2) *Optimizacija*: Mere zaštite od jonizujućeg zračenja kod profesionalnog izlaganja ili izlaganja stanovništva se sprovode u cilju obezbeđivanja da doze, broj izloženih lica i verovatnoća izlaganja budu na što je moguće nižem nivou imajući u vidu tehnička znanja, društvene i ekonomske faktore. Optimizacija zaštite lica koja su podvrgnuta medicinskom izlaganju se primenjuje na jačinu pojedinačnih doza i mora da bude u skladu sa medicinskom svrhom izlaganja.
- 3) *Ograničenje izlaganja*: U situacijama planiranog izlaganja ukupna doza za pojedinca ne sme da prelazi granice izlaganja propisane za profesionalno izlaganje ili izlaganje stanovništva. Granice izlaganja ne primenjuju se na medicinska izlaganja.

V IZUZIMANJE DELATNOSTI OD OBAVEZE PRIJAVLJIVANJA, PRIJAVLJIVANJE I IZDAVANJE ODOBRENJA

1. Izuzimanje delatnosti od obaveze prijavljivanja

Opšti uslovi za izuzimanje delatnosti od obaveze prijavljivanja

Član 30

Opšti uslovi za izuzimanje delatnosti od obaveze prijavljivanja su:

- 1) da je radijacioni rizik za pojedinca koji prouzrokuje delatnost takav da može da se zanemari sa stanovišta zaštite od jonizujućeg zračenja;
- 2) da je delatnost utvrđena kao opravdana;
- 3) da je delatnost sigurna kao takva.

Direktorat bliže propisuje posebne uslove za izuzimanje od obaveze prijavljivanja.

2. Prijavljivanje

Prijavljivanje namere obavljanja delatnosti

Član 31

Pravno lice ili preduzetnik prijavljuje Direktoratu nameru obavljanja delatnosti koja uključuje izvore zračenja, prirodni radioaktivni materijal koji dovodi do izlaganja radnika ili stanovništva koje ne može da se zanemari sa stanovišta zaštite od zračenja i korišćenje nuklearnog materijala u nenuklearne svrhe.

Direktorat izdaje potvrdu o prijavi namere obavljanja delatnosti iz stava 1. ovog člana.

Prijavljivanje se vrši pre početka obavljanja delatnosti.

Imalac potvrde iz stava 2. ovog člana je dužan da prijavi Direktoratu odustanak od namere obavljanja delatnosti o čemu Direktorat izdaje potvrdu.

Direktorat propisuje bliže uslove za prijavljivanje delatnosti i sadržaj potvrde iz stava 2. ovog člana.

Izuzimanje prijavljene delatnosti od obaveze dobijanja odobrenja

Član 32

Prijavljene delatnosti mogu biti izuzete od obaveze dobijanja odobrenja u skladu sa uslovima koje bliže propisuje Direktorat.

Kategorizacija delatnosti

Član 33

Delatnosti se prema riziku po zdravlje izloženih radnika i pojedinaca, stanovništvo i životnu sredinu, kao i prema vrsti aktivnosti koja se obavlja, razvrstavaju u sledeće kategorije:

- 1) radijacione delatnosti niskog rizika;

- 2) radijacione delatnosti umerenog rizika;
- 3) radijacione delatnosti visokog rizika;
- 4) nuklearne aktivnosti.

Direktorat bliže propisuje uslove za kategorizaciju radijacionih delatnosti iz stava 1. ovog člana.

3. Izdavanje odobrenja

Obaveza pribavljanja odobrenja

Član 34

Za obavljanje radijacionih delatnosti iz člana 33. stav 1. ovog zakona obavezno je pribavljanje odobrenja koje izdaje Direktorat.

Radijaciona delatnost niskog rizika iz člana 33. stav 1. tačka 1) ovog zakona odobrava se rešenjem o registraciji.

Radijaciona delatnost umerenog rizika, radijaciona delatnost visokog rizika i nuklearna aktivnost iz člana 33. stav 1. tač. 2)-4) ovog zakona odobrava se rešenjem o izdavanju licence.

Opšti principi odgovornosti nosioca odobrenja

Član 35

Nosilac odobrenja je primarno odgovoran za radijacionu i nuklearnu sigurnost i bezbednost.

Nosilac odobrenja je odgovoran i za sve aktivnosti pravnih i fizičkih lica i preduzetnika koje angažuje i čije delatnosti mogu da utiču na radijacionu i nuklearnu sigurnost i bezbednost.

Odgovornost iz st. 1. i 2. ovog člana je neprenosiva.

Nosilac odobrenja je odgovoran da obezbedi da doze jonizujućeg zračenja za izložene radnike, lica na školovanju i obuci, stanovništvo, kao i uticaj jonizujućeg zračenja na životnu sredinu, budu u pogledu društvenih i ekonomskih faktora što je moguće niže.

Nosilac odobrenja je odgovoran za sigurnost i bezbednost postrojenja u kome se obavlja delatnost i nakon isteka roka važenja odobrenja, sve dok se postrojenje, lokalitet ili njihovi delovi ne oslobodi regulatorne kontrole.

Obaveze nosioca odobrenja

Član 36

Nosilac odobrenja je obavezan da:

- 1) primenjuje osnovne principe radijacione i nuklearne sigurnosti;

- 2) preuzima sve korake neophodne za zaštitu zdravlja ljudi i životne sredine, sada i ubuduće, od štetnog uticaja jonizujućeg zračenja tako što obezbeđuje da izlaganja drži ispod propisanih granica i preuzima sve razumne mere neophodne da se štetni uticaj na stanovništvo, sada i ubuduće, svede na minimum;
- 3) planira i primenjuje tehničke i organizacione mere neophodne da se obezbedi odgovarajući nivo radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti;
- 4) pripremi i primeni plan u slučaju vanrednog događaja u skladu sa ovim zakonom;
- 5) vodi evidencije i obaveštava Direktorata o vanrednim događajima u skladu sa ovim zakonom;
- 6) obezbedi usaglašenost sa propisanim granicama izlaganja i prati izlaganje radnika jonizujućem zračenju;
- 7) poseduje finansijske i ljudske resurse sa odgovarajućim kvalifikacijama i kompetencijama neophodnim za sprovođenje propisanih mera radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti prilikom obavljanja delatnosti;
- 8) osigura da njegovi podugovarači čije aktivnosti mogu uticati na radijacionu i nuklearnu sigurnost i bezbednost tokom obavljanja delatnosti obezbede neophodne ljudske resurse sa odgovarajućim kvalifikacijama i kompetencijama za obavljanje njihovih aktivnosti;
- 9) obezbedi kontinuirano obrazovanje i obuku lica koja učestvuju u obavljanju delatnosti;
- 10) obezbedi odgovarajuća finansijska sredstva za postupanje sa isluženim izvorima zračenja, upravljanje radioaktivnim otpadom, dekomisiju kao i za odgovornost u slučaju radiološke ili nuklearne štete;
- 11) omogući nesmetan rad inspektorima Direktorata i pristup postrojenjima i lokalitetima na kojima se obavlja delatnost;
- 12) ne vrši promenu načina obavljanja delatnosti za koju poseduje odobrenje na način koji može da utiče na zaštitu radnika, stanovništva ili životne sredine, a da prethodno ne obavesti Direktorata i od njega ne pribavi odobrenje i
- 13) na zahtev Direktorata, ili u skladu sa propisanim uslovima, obezbedi sve informacije u vezi sa obavljanjem delatnosti a koje Direktorata smatra neophodnim i od interesa za radijacionu i nuklearnu sigurnost i bezbednost.

Direktorata bliže propisuje obaveze iz stava 1. ovog člana.

Obaveze nosioca odobrenja u pogledu evidencije nuklearnog materijala, aktivnosti, posebne opreme i nenuklearnog materijala povezanih sa nuklearnim gorivnim ciklusom

Član 37

Nosilac odobrenja je obavezan da vodi evidenciju nuklearnog materijala, aktivnosti, posebne opreme i nenuklearnog materijala povezanih sa nuklearnim gorivnim ciklusom u skladu sa potvrđenim međunarodnim sporazumima i ovim zakonom.

Direktorat bliže propisuje obaveze iz stava 1. ovog člana.

Uslovi za izdavanje odobrenja

Član 38

Direktorat izdaje pravnom licu ili preduzetniku odobrenje za obavljanje delatnosti iz člana 33. stav 1. tač. 1)-4) ovog zakona, ako ispunjava opšte i posebne uslove u skladu sa ovim zakonom.

Odobrenje iz stava 1. ovog člana je neprenosivo.

Opšti uslovi za izdavanje odobrenja

Član 39

Opšti uslovi za izdavanje odobrenja za obavljanje delatnosti iz člana 33. stav 1. tač. 1)-4) ovog zakona su:

- 1) da postrojenja, prostorije i lokacije na kojima se obavlja delatnost, odgovaraju tehničkim, sigurnosnim, bezbednosnim i drugim propisanim uslovima koji obezbeđuju zaštitu izloženih radnika, pojedinaca i stanovništva i životne sredine od štetnog uticaja jonizujućeg zračenja;
- 2) da izloženim radnicima koji rade sa izvorima zračenja obezbedi odgovarajuća sredstva za zaštitu od jonizujućeg zračenja, kao i opremu za merenje jonizujućeg zračenja;
- 3) da imenuje lice odgovorno za zaštitu od zračenja ili uspostavi službu zaštite od zračenja;
- 4) da ima, u zavisnosti od vrste delatnosti koju obavlja, radno angažovana lica koja imaju propisanu stručnu spremu, odgovarajuću obučenost iz oblasti zaštite od zračenja i ispunjavaju propisane zdravstvene uslove za rad sa izvorima zračenja;
- 5) da sprovodi mere kojima se sprečava da delatnost koja se obavlja prouzrokuje kontaminaciju radne i životne sredine, osim za delatnosti koje uključuju korišćenje generatora jonizujućeg zračenja;
- 6) da izvore zračenja koristi i stavlja u promet na siguran i bezbedan način, u skladu sa propisanim uslovima;
- 7) da sprovodi i druge mere zaštite od jonizujućeg zračenja utvrđene ovim zakonom.

Direktorat bliže propisuje posebne uslove i potrebnu dokumentaciju za pribavljanje odobrenja za obavljanje delatnosti iz člana 33. stav 1. tač. 1)-4) ovog zakona.

Izdavanje odobrenja u slučaju vanrednih okolnosti

Član 40

Direktorat može izdati odobrenje za obavljanje delatnosti iz člana 33. stav 1. tač. 1)-4) ovog zakona po posebnom postupku u slučaju vanrednih okolnosti izazvanih elementarnim nepogodama, vanrednim i kriznim situacijama, ratom, posledicama terorizma, velikim migracijama stanovništva, humanitarnom katastrofom i aktivnostima u vezi sa zaštitom

zdravlja i spasavanjem ljudi, na osnovu složenosti nastalih okolnosti uz procenu rizika za obavljanje delatnosti.

a) Registracija delatnosti

Član 41

Direktorat donosi rešenje o registraciji delatnosti na osnovu podnetog zahteva pravnog lica ili preduzetnika.

Rešenje o registraciji iz stava 1. ovog člana donosi se kada su ispunjeni svi uslovi propisani u članu 39. ovog zakona, u roku od 30 dana od dana podnošenja urednog zahteva i dokumentacije kojom se dokazuje ispunjenost uslova.

Direktorat rešenjem o registraciji može utvrditi dodatne mere radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti.

Važenje rešenja o registraciji nije vremenski ograničeno osim rešenja za obavljanje radijacionih delatnosti niskog rizika prometa izvora zračenja i transporta opasne robe klase 7 ADR/RID/ADN (radioaktivne materije) čije je važenje tri godine.

Rešenje iz stava 1. ovog člana stupa na snagu danom dostavljanja.

Pravno lice ili preduzetnik obavezan je da prijavi Direktoratu svaku promenu podataka o ispunjenosti uslova na osnovu kojih je pribavio rešenje o registraciji, a najkasnije u roku od 30 dana od dana nastupanja promene.

b) Licenciranje delatnosti

Član 42

Pravno lice ili preduzetnik podnosi Direktoratu zahtev za izdavanje licence za obavljanje radijacione delatnosti umerenog rizika, radijacione delatnosti visokog rizika ili nuklearne aktivnosti.

Uz zahtev iz stava 1. ovog člana podnose se:

- 1) dokazi o ispunjenju opštih i posebnih uslova iz člana 39. ovog zakona i
- 2) dokazi o sprovođenju mera radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti.

Sprovođenje mera radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti dokazuje se na osnovu izveštaja o sigurnosti, programa zaštite od zračenja i druge dokumentacije koju bliže propisuje Direktorat.

Za obavljanje radijacione delatnosti visokog rizika prethodno se pribavlja saglasnost Direktorata na preliminarni izveštaj o sigurnosti.

Nosilac licence je dužan da bez odlaganja prijavi Direktoratu svaku promenu podataka o ispunjenosti uslova na osnovu kojih je izdato rešenje o licenci, a najkasnije u roku od osam dana od dana nastupanja promene.

Izveštaj o sigurnosti

Član 43

Izveštaj o sigurnosti iz člana 42. stav 3. ovog zakona, sadrži:

- 1) opis delatnosti;
- 2) opis i karakteristike prostora, postrojenja, lokacije i svakog drugog mesta na kome se delatnost obavlja;
- 3) uslove i ograničenja za obavljanje delatnosti;
- 4) analizu sigurnosti obavljanja delatnosti u redovnim okolnostima i u slučaju odstupanja od redovnih okolnosti koja uključuju i vanredni događaj kao i analizu pretpostavljenih inicijalnih događaja koji mogu dovesti do odstupanja od predviđenog načina rada;
- 5) procenu mogućih vanrednih događaja i mera za njihovo sprečavanje, ublažavanje kao i sanaciju stanja u slučaju vanrednog događaja.

Nosilac licence je dužan da izveštaj o sigurnosti menja i dopunjuje u skladu sa promenama koje nastaju tokom obavljanja delatnosti tako da se izveštaj uvek odnosi na trenutni status obavljanja delatnosti.

Izveštaj o sigurnosti može izraditi podnosilac zahteva ili drugo lice ovlašćeno za izradu izveštaja o sigurnosti.

Direktorat bliže propisuje obim i sadržaj izveštaja o sigurnosti za svaku delatnost za koju se izdaje licenca.

Revizija izveštaja o sigurnosti

Član 44

Nosilac licence je dužan da redovno vrši reviziju izveštaja o sigurnosti iz člana 43. ovog zakona o čemu dostavlja izveštaj Direktoratu.

Revizija iz stava 1. ovog člana podrazumeva pregled, verifikaciju i unapređenje mera radijacione i nuklearne sigurnosti, mera sprečavanja vanrednog događaja i mera saniranja posledica vanrednog događaja ako do njega dođe.

Direktorat može u opravdanim situacijama da zahteva od nosioca licence da izvrši vanrednu reviziju izveštaja o sigurnosti o čemu dostavlja izveštaj Direktoratu.

Direktorat bliže propisuje sadržaj i rokove za reviziju izveštaja o sigurnosti i dostavljanje izveštaja Direktoratu.

Preliminarni izveštaj o sigurnosti

Član 45

U postupku pribavljanja rešenja o izdavanju licence za obavljanje radijacione delatnosti visokog rizika pravno lice ili preduzetnik dužno je da prethodno podnese zahtev Direktoratu za izdavanje saglasnosti na preliminarni izveštaj o sigurnosti.

Direktorat rešenjem odlučuje o davanju saglasnosti iz stava 1. ovog člana u roku od 90 dana od dana podnošenja urednog zahteva.

Pravno lice ili preduzetnik dužno je da bez odlaganja obavesti Direktorat o svim promenama uslova na osnovu kojih je izdata saglasnost iz stava 1. ovog člana kao i o odustajanju od obavljanja nameravane delatnosti, a najkasnije u roku od osam dana od dana nastupanja promene, odnosno odluke o odustajanju.

Direktorat bliže propisuje obim i sadržaj preliminarnog izveštaja o sigurnosti i dokumentaciju koju je potrebno podneti uz zahtev za izdavanje saglasnosti na preliminarni izveštaj o sigurnosti.

Program zaštite od jonizujućeg zračenja

Član 46

Program zaštite od jonizujućeg zračenja iz člana 42. stav 3. ovog zakona sadrži naročito:

- 1) raspodelu odgovornosti na sve nivoe rukovođenja prilikom profesionalnog izlaganja jonizujućem zračenju, koja u slučaju spoljnih radnika može uključiti i odgovarajuću organizacionu saradnju i uspostavljanje odgovornosti između spoljnih radnika i pravnih lica ili preduzetnika kao nosioca odobrenja;
- 2) obeležavanje kontrolisanih i nadgledanih zona;
- 3) uspostavljanje pravila za radnike i kontrolu njihovog rada;
- 4) uspostavljanje individualnog monitoringa izloženih radnika i monitoringa radne sredine, uključujući nabavku i održavanje uređaja za zaštitu od jonizujućeg zračenja;
- 5) sistem za evidentiranje i obaveštavanje o svim neophodnim informacijama koje se odnose na kontrolu izloženosti jonizujućem zračenju, odluke o sprovođenju mera zaštite od jonizujućeg zračenja i individualnog monitoringa izloženih radnika;
- 6) programe obuke i treninga o prirodi opasnosti, merama zaštite od jonizujućeg zračenja i merama radijacione i nuklearne sigurnosti;
- 7) metode i rokove za periodični pregled i reviziju programa zaštite od jonizujućeg zračenja;
- 8) planove koji se primenjuju u slučaju vanrednih događaja;
- 9) program zdravstvenog nadzora;
- 10) zahteve za sprovođenje i osiguranje kontrole kvaliteta.

Direktorat bliže propisuje obim i sadržaj programa zaštite od jonizujućeg zračenja iz stava 1. ovog člana.

Licenca za obavljanje radijacione delatnosti umerenog rizika

Član 47

Direktorat donosi rešenje o izdavanju licence za obavljanje radijacione delatnosti umerenog rizika kada utvrdi da su ispunjeni svi uslovi iz člana 42. ovog zakona.

Rešenje iz stava 1. ovog člana donosi se u roku od 60 dana od dana podnošenja urednog zahteva.

Uz licencu za obavljanje radijacione delatnosti umerenog rizika, Direktorat donosi i rešenje o korišćenju izvora zračenja.

Važenje licence za obavljanje radijacione delatnosti umerenog rizika je deset godina osim licence za obavljanje radijacionih delatnosti umerenog rizika prometa izvora zračenja i transporta opasne robe klase 7 ADR/RID/ADN (radioaktivne materije) čije je važenje tri godine.

Licenca iz stava 1. ovog člana stupa na snagu danom dostavljanja.

Nosilac licence iz stava 1. ovog člana je dužan da, najkasnije 60 dana pre isteka važenja licence, Direktoratu podnese zahtev za produženje važenja.

Licenca za obavljanje radijacione delatnosti visokog rizika

Član 48

Direktorat donosi rešenje o izdavanju licence za obavljanje radijacione delatnosti visokog rizika kada utvrdi da su ispunjeni svi uslovi propisani u članu 42. ovog zakona.

Podnosilac zahteva za obavljanje radijacione delatnosti visokog rizika je dužan da uspostavi, održava i primenjuje integrisani sistem menadžmenta.

Uz dokaze o ispunjenosti uslova iz st. 1. i 2. ovog člana podnosi se i saglasnost Ministarstva unutrašnjih poslova na plan bezbednosti u skladu sa ovim zakonom.

Odredbe stava 3. ovog člana ne primenjuju se na podnosioca zahteva za pribavljanje licence za obavljanje delatnosti u vezi sa generatorima izvora zračenja.

Rešenje iz stava 1. ovog člana donosi se u roku od 90 dana od dana podnošenja urednog zahteva.

Važenje licence za obavljanje radijacione delatnosti visokog rizika je pet godina osim licence za obavljanje radijacionih delatnosti visokog rizika prometa izvora zračenja i transporta opasne robe klase 7 ADR/RID/ADN (radioaktivne materije) čije je važenje tri godine.

Licenca iz stava 1. ovog člana stupa na snagu danom dostavljanja.

Uz licencu za obavljanje radijacione delatnosti visokog rizika, Direktorat donosi i rešenje o korišćenju izvora zračenja.

Rešenje o izdavanju licence za obavljanje radijacione delatnosti visokog rizika se objavljuje u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Nosilac licence za obavljanje radijacione delatnosti visokog rizika je dužan da, najkasnije 90 dana pre isteka važenja licence, Direktoratu podnese zahtev za produženje važenja.

Licenca za obavljanje radijacione delatnosti visokog rizika za delatnosti sa otvorenim izvorima i izvorima I i II kategorije, pored drugih uslova propisanih zakonom, prestaje da važi danom donošenja licence za dekomisiju radijacionog postrojenja.

Licenca za obavljanje nuklearne aktivnosti

Član 49

Direktorat donosi rešenje o izdavanju licence za obavljanje nuklearne aktivnosti kada utvrdi da su ispunjeni svi uslovi iz člana 42. ovog zakona.

Podnosilac zahteva za obavljanje nuklearne aktivnosti je dužan da uspostavi, održava i primenjuje integrisani sistem menadžmenta.

Uz dokaze o ispunjenosti uslova iz st. 1. i 2. ovog člana podnosi se i saglasnost Ministarstva unutrašnjih poslova na plan bezbednosti u skladu sa ovim zakonom.

Rešenje iz stava 1. ovog člana donosi se u roku od 180 dana od dana podnošenja urednog zahteva.

Uz zahtev za izdavanje licence za obavljanje nuklearne aktivnosti podnosilac zahteva je dužan da dostavi odluku o saglasnosti organa nadležnog za zaštitu životne sredine na studiju o proceni uticaja projekta na životnu sredinu u skladu sa posebnim zakonom.

Rešenje o izdavanju licence za obavljanje nuklearne aktivnosti se objavljuje u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Licenca za obavljanje nuklearnih aktivnosti se izdaje sa rokom važenja do deset godina osim licence za obavljanje nuklearne aktivnosti - probni rad nuklearnog postrojenja koja se izdaje sa rokom važenja do dve godine.

Licenca iz stava 1. ovog člana stupa na snagu danom dostavljanja.

Nosilac licence za obavljanje nuklearne aktivnosti je dužan da, najkasnije 180 dana pre isteka važenja licence, Direktoratu podnese zahtev za produženje važenja.

Samoprocena nosioca licence

Član 50

Nosilac licence za obavljanje nuklearne aktivnosti obavezan je da vrši ocenu usaglašenosti primenjenih mera radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti sa ovim zakonom i međunarodnim standardima u oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti i upravljanja radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom.

Direktorat bliže propisuje vremenske rokove za ocenu usaglašenosti iz stava 1. ovog člana.

4. Izmene odobrenja

Član 51

Direktorat može izmeniti rešenje o registraciji odnosno o izdavanju licence na zahtev nosioca odobrenja ili na osnovu nalaza inspekcije.

5. Suspenzija odobrenja

Član 52

Direktorat može suspendovati rešenje o registraciji odnosno o izdavanju licence.

Suspenzija iz stava 1. ovog člana vrši se u sledećim slučajevima:

- 1) ako nosilac odobrenja privremeno prestane da ispunjava neki od uslova koji su utvrđeni rešenjem o izdavanju odobrenja;
- 2) ako se inspekcijskim nalazom utvrdi da nosilac odobrenja ne sprovodi mere radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti ili ako ih ne sprovede u roku utvrđenom rešenjem inspektora;
- 3) ako inspektor donese rešenje o zabrani obavljanja radijacione delatnosti ili nuklearne aktivnosti;
- 4) ako nosilac odobrenja ne dostavi Direktoratu sve podatke koji su potrebni za proveru ispunjenosti mera radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti.

Rešenje iz stava 2. ovog člana donosi se u roku od sedam dana od dana prijema podataka iz stava 2. tač. 1)-4) ovog člana.

Rešenjem o suspenziji odobrenja Direktorat nalaže nosiocu odobrenja da otkloni uočene nepravilnosti i određuje rok za otklanjanje.

Suspenzija iz stava 3. ovog člana traje najduže 12 meseci počev od dana dostavljanja rešenja o suspenziji nosiocu odobrenja.

Rešenje o suspenziji stupa na snagu danom dostavljanja.

Za vreme trajanja suspenzije, nosilac odobrenja ne može da obavlja delatnost za koju je izdato rešenje o suspenziji.

U slučaju da nosilac odobrenja postupi suprotno rešenju o suspenziji, odgovoran je za nastalu štetu.

Suspenzija rešenja prestaje da važi danom dostavljanja rešenja o ukidanju suspenzije ako nosilac odobrenja otkloni uočene nepravilnosti.

Rešenje o suspenziji ne može da se produžava.

6. Oduzimanje odobrenja

Član 53

Direktorat oduzima rešenje o registraciji odnosno o izdavanju licence ako nosilac odobrenja:

- 1) prestane da ispunjava neke od propisanih uslova na osnovu kojih je izdato rešenje;
- 2) ne obavesti Direktorat o vanrednom događaju prilikom obavljanja delatnosti;

- 3) nakon izrečene mere suspenzije, ne ispuni u određenom roku obaveze koje su mu naložene rešenjem o suspenziji;
- 4) ne vrši propisana merenja, prikrije podatke ili dostavi netačne podatke koji su bitni za preduzimanje mera radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti;
- 5) podnese zahtev za prestanak važenja rešenja o registraciji odnosno o izdavanju licence.

Direktorat oduzima rešenje o izdavanju licence ako nosilac licence pored razloga iz stava 1. ovog člana:

- 1) ne izvrši reviziju izveštaja o sigurnosti ili izveštaj o reviziji izveštaja o sigurnosti ne dostavi Direktoratu u propisanom roku;
- 2) ne podnese zahtev za produženje perioda važenja rešenja o izdavanju licence u propisanim rokovima.

Rešenje o oduzimanju odobrenja stupa na snagu danom dostavljanja.

U slučaju da nosilac odobrenja postupi suprotno od rešenja iz stava 3. ovog člana, odgovoran je za nastalu štetu.

7. Produženje perioda važenja rešenja o izdavanju licence

Član 54

Direktorat rešenjem produžava period važenja rešenja o izdavanju licence na zahtev nosioca licence.

Rešenje iz stava 1. ovog člana donosi se ako se utvrdi da su ispunjeni svi uslovi na osnovu kojih je izdato rešenje o izdavanju licence kao i sve mere radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti.

Ispunjenost mera radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti dokazuje se na osnovu izveštaja o periodičnoj reviziji izveštaja o sigurnosti i svih prijavljenih promena podataka o ispunjenosti uslova na osnovu kojih je izdato rešenje o izdavanju licence.

Rešenje o produženju perioda važenja rešenja o izdavanju licence iz stava 2. ovog člana se donosi za isti period za koji je doneto rešenje o izdavanju licence.

Rešenje o produženju perioda važenja rešenja o izdavanju licence donosi se u roku od 60 dana od dana podnošenja urednog zahteva za produženje važenja rešenja o izdavanju licence za obavljanje radijacione delatnosti umerenog rizika i u roku od 90 dana od dana podnošenja urednog zahteva za produženje važenja rešenja o izdavanju licence za obavljanje radijacione delatnosti visokog rizika i licence za obavljanje nuklearne aktivnosti.

8. Prestanak važenja rešenja o izdavanju licence

Član 55

Rešenje o izdavanju licence prestaje da važi usled:

1) isteka perioda važenja rešenja o izdavanju licence, ukoliko nosilac licence nije podneo zahtev za produženje važenja u propisanom roku;

2) stečaja ili likvidacije nosioca licence;

3) obustave postupka zbog smrti preduzetnika koji je nosilac licence, a prava, obaveze i pravni interesi ne mogu da pređu na naslednike;

4) oduzimanja rešenja o izdavanju licence;

5) u slučajevima propisanim ovim zakonom.

Direktorat bliže propisuje obaveze pravnih lica i preduzetnika kojima je licenca prestala da važi, u pogledu zaštite stanovništva i životne sredine.

9. Vršenje poslova zaštite od jonizujućeg zračenja

Poslovi zaštite od jonizujućeg zračenja

Član 56

Poslovi zaštite od jonizujućeg zračenja su:

1) monitoring radioaktivnosti ili pojedina ispitivanja u okviru monitoringa;

2) merenje radi procene nivoa izlaganja jonizujućem zračenju izloženih radnika i drugih pojedinaca i stanovništva;

3) dekontaminacija radne i životne sredine;

4) dekontaminacija lica;

5) uklanjanje napuštenih izvora zračenja;

6) izrada izveštaja o sigurnosti i programa zaštite od jonizujućih zračenja;

7) obučavanje i osposobljavanje izloženih radnika i lica odgovornih za sprovođenje mera radijacione sigurnosti;

8) ispitivanje parametara izvora zračenja za potrebe kontrole kvaliteta mera zaštite od jonizujućeg zračenja.

Direktorat bliže propisuje vrste i metode ispitivanja u okviru monitoringa iz stava 1. tačka 1) ovog člana.

Ovlašćenje za vršenje poslova zaštite od jonizujućeg zračenja

Član 57

Direktorat rešenjem ovlašćuje pravna lica za vršenje poslova zaštite od jonizujućeg zračenja na osnovu uslova propisanih ovim zakona.

Rešenje iz stava 1. ovog zakona izdaje se u roku od 60 dana od dana podnošenja urednog zahteva i dokumentacije kojom se dokazuje ispunjenost uslova.

Rešenje iz stava 1. ovog člana se izdaje sa rokom važenja od pet godina i neprenosivo je.

Rešenje iz stava 1. ovog člana stupa na snagu danom dostavljanja.

Rešenjem iz stava 1. ovog člana za obavljanje poslova iz člana 56. stav 1. tač. 3), 4) i 5) ovog zakona utvrđuju se i obaveze u pogledu postupanja sa radioaktivnim otpadom i izvorima zračenja.

Nosilac ovlašćenja obavezan je da bez odlaganja, a najkasnije u roku od osam dana, prijavi Direktoratu svaku promenu podataka na osnovu kojih je izdato rešenje iz stava 1. ovog člana.

Nosilac ovlašćenja je dužan da 60 dana pre isteka važenja rešenja podnese Direktoratu zahtev za produženje njegovog važenja.

Produženje važenja rešenja vrši se na isti vremenski period i pod istim uslovima na osnovu kojih je izdato rešenje.

Direktorat vodi evidenciju o izdatim rešenjima.

Direktorat bliže propisuje uslove i potrebnu dokumentaciju za pribavljanje rešenja iz stava 1. ovog člana.

Izmena, suspenzija i oduzimanje ovlašćenja

Član 58

Direktorat može izmeniti, suspendovati ili oduzeti ovlašćenje iz člana 57. ovog zakona.

O izmeni, suspendovanju ili oduzimanju ovlašćenja iz stava 1. ovog člana Direktorat odlučuje rešenjem.

a) Izmena ovlašćenja

Član 59

Izmenu ovlašćenja iz člana 57. ovog zakona Direktorat vrši na zahtev nosioca ovlašćenja.

b) Suspenzija ovlašćenja

Član 60

Direktorat suspenduje rešenje iz člana 57. ovog zakona ako:

1) nosilac ovlašćenja privremeno prestane da ispunjava neki od uslova koji su propisani za izdavanje ovlašćenja;

2) inspekcijским nadzorom bude utvrđeno da nosilac ovlašćenja ne sprovodi mere radijacione i nuklearne sigurnosti ili ih ne sprovede u roku utvrđenim rešenjem inspektora;

3) inspektor donese rešenje o zabrani obavljanja poslova u oblasti zaštite od jonizujućeg zračenja dok ne budu otklonjeni utvrđeni nedostaci, odnosno ispunjeni propisani uslovi;

4) nosilac ovlašćenja ne dostavi Direktoratu sve podatke koji su potrebni za proveru ispunjenosti mera radijacione i nuklearne sigurnosti.

O suspenziji ovlašćenja Direktorat odlučuje rešenjem u roku od sedam dana od dana prijema podataka iz stava 4. ovog člana.

Rešenjem o suspenziji Direktorat nalaže nosiocu ovlašćenja da otkloni uočene nepravilnosti.

Rešenje o suspenziji stupa na snagu danom dostavljanja rešenja.

Suspenzija može da traje najduže 12 meseci počev od dana dostavljanja rešenja o suspenziji nosiocu ovlašćenja.

Za vreme trajanja suspenzije nosilac ovlašćenja ne može da obavlja poslove zaštite od jonizujućeg zračenja za koje je doneto rešenje o suspenziji ovlašćenja.

U slučaju da nosilac ovlašćenja postupi suprotno rešenju o suspenziji, odgovoran je za nastalu štetu.

Suspenzija prestaje da važi donošenjem rešenja o ukidanju suspenzije ako nosilac ovlašćenja otkloni uočene nepravilnosti pre isteka suspenzije.

Rešenje o suspenziji ne može da se produžava.

v) Oduzimanje ovlašćenja

Član 61

Direktorat oduzima ovlašćenje iz člana 57. ovog zakona ako nosilac ovlašćenja:

1) do isteka suspenzije ne ispuni obaveze koje su mu naložene rešenjem o suspenziji;

2) trajno prestane da ispunjava jedan ili više propisanih uslova na osnovu kojih je doneto rešenje o ovlašćenju;

3) ne obavesti Direktorat o vanrednom događaju prilikom obavljanja poslova zaštite od jonizujućeg zračenja;

4) u određenom roku ne otkloni nedostatke i nepravilnosti u radu;

5) ne vrši propisana merenja ili prikrije podatke ili dostavi netačne podatke koji su bitni za preduzimanje mera zaštite od jonizujućeg zračenja;

6) podnese zahtev za prestanak važenja rešenja o ovlašćenju za vršenje poslova zaštite od jonizujućeg zračenja.

Rešenje o oduzimanju ovlašćenja stupa na snagu danom dostavljanja.

U slučaju da nosilac ovlašćenja postupi suprotno rešenju o oduzimanju ovlašćenja, odgovoran je za nastalu štetu.

10. Oslobađanje materijala, objekata, lokacija ili delova objekata ili lokacija od regulatorne kontrole

Oslobađanje materijala od regulatorne kontrole

Član 62

Direktorat donosi rešenje o oslobađanju od regulatorne kontrole materijala na zahtev pravnog lica ili preduzetnika i vodi evidenciju izdatih rešenja o oslobađanju od regulatorne kontrole.

Materijal se može osloboditi od regulatorne kontrole pod uslovom da specifična aktivnost ne prelazi nivo oslobađanja koji propisuje Direktorat.

Direktorat bliže propisuje nivoe i uslove za oslobađanje materijala od regulatorne kontrole.

Oslobađanje objekta i lokacije ili njihovih delova od regulatorne kontrole

Član 63

Direktorat donosi rešenje o oslobađanju od regulatorne kontrole objekata, lokacija ili delova objekata ili lokacija na zahtev pravnog lica ili preduzetnika i vodi evidenciju izdatih rešenja o oslobađanju od regulatorne kontrole.

Objekat, lokacija ili njihovi delovi koji podležu regulatornoj kontroli, uključujući i objekte i lokacije na kojima se obavljaju aktivnosti sa prirodnim radioaktivnim materijalom, oslobađaju se od regulatorne kontrole nakon uklanjanja izvora zračenja, radioaktivnog otpada i kontaminiranih struktura, sistema i komponenti.

Direktorat donosi rešenje o oslobađanju objekta, lokacije ili njihovih delova od regulatorne kontrole.

Direktorat će, pre donošenja rešenja o oslobađanju objekta, lokacije ili njihovih delova od regulatorne kontrole, izvršiti proveru, kontrolu i nadzor objekta, lokacije ili njihovih delova za koji je podnet zahtev za oslobađanje od regulatorne kontrole u cilju utvrđivanja:

- 1) da je nosilac licence ispunio sve obaveze utvrđene licencom i da ne postoje obaveze u pogledu objekta, lokacije ili njihovim delovima;
- 2) da su obezbeđene neophodne aktivne i pasivne mere kontrole, uključujući i monitoring radioaktivnosti u životnoj sredini;
- 3) da je konačni radiološki status objekta, lokacije ili njihovih delova u potpunosti dokumentovan;
- 4) da su podaci o izloženim radnicima u potpunosti dokumentovani;
- 5) da je dokumentacija dostupna javnosti, ukoliko zakon ne nalaže suprotno.

Direktorat rešenjem iz stava 3. ovog člana utvrđuje mere ograničenja korišćenja ili pristupa objektu, lokaciji ili njihovim delovima.

Pravno lice ili preduzetnik iz stava 1. ovog člana odgovoran je za sprovođenje mera ograničenja korišćenja ili pristupa objektu, lokaciji ili njihovim delovima i ta odgovornost je neprenosiva.

U slučajevima kada nosilac licence podnosi zahtev za oslobađanje dela objekta ili lokacije od regulatorne kontrole, ostatak objekta ili lokacije podleže regulatornoj kontroli u skladu sa zakonom.

Licenca za obavljanje delatnosti, pored drugih uslova propisanih zakonom, prestaje da važi danom dostavljanja rešenja o oslobađanju objekta, lokacije ili njihovih delova od regulatorne kontrole.

Direktorat propisuje kriterijume, bliže uslove i neophodnu dokumentaciju za oslobađanje objekta, lokacije ili njihovih delova od regulatorne kontrole.

Izveštaj o završnom radiološkom pregledu

Član 64

Pravno lice ili preduzetnik dužno je da uz zahtev za oslobađanje objekta, lokacije ili njihovih delova od regulatorne kontrole dostavi izveštaj o završnom radiološkom pregledu objekta, lokacije ili njihovih delova.

Rešenje o oslobađanju objekta, lokacije ili njihovih delova od regulatorne kontrole iz člana 62. ovog zakona donosi se na osnovu ocene izveštaja o završnom radiološkom pregledu iz stava 1. ovog člana kojim se potvrđuje da su dostignuti propisani uslovi za oslobađanje od regulatorne kontrole i rezultata sprovedene provere, kontrole i nadzora.

Izveštaj iz stava 1. ovog člana izrađuje ovlašćeno pravno lice koje je nezavisno od podnosioca zahteva.

Troškove izrade izveštaja iz stava 1. ovog člana snosi podnosilac zahteva.

11. Sadržina i izgled licence i sertifikata

Član 65

Licence i sertifikati koje izdaje Direktorat u skladu sa ovim zakonom imaju propisani izgled i sadržinu.

Direktorat propisuje izgled i sadržinu licence i sertifikata iz stava 1. ovog člana.

VI RADIJACIONA I NUKLEARNA SIGURNOST

Osnovni principi radijacione i nuklearne sigurnosti

Član 66

Osnovni principi radijacione i nuklearne sigurnosti su:

1) primarna odgovornost za radijacionu i nuklearnu sigurnost pravnog lica ili preduzetnika odgovornog za delatnosti i postrojenja koji dovode do povećanja rizika od jonizujućeg zračenja;

- 2) uspostavljanje i održavanje delotvornog zakonodavnog i institucionalnog okvira za radijacionu i nuklearnu sigurnost uključujući i osnivanje nezavisnog regulatornog tela u oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti;
- 3) uspostavljanje i održavanje delotvornog sistema za upravljanje radijacionom i nuklearnom sigurnosti kod pravnih lica ili preduzetnika čija delatnost dovodi do povećanja rizika od izlaganja jonizujućem zračenju;
- 4) delatnosti koje dovode do povećanja rizika od izlaganja jonizujućem zračenju moraju da imaju veću krajnju korist od štete;
- 5) optimizacija zaštite od jonizujućeg zračenja radi obezbeđenja najvišeg mogućeg nivoa radijacione i nuklearne sigurnosti koji se može ostvariti;
- 6) mere kontrole rizika od jonizujućeg zračenja moraju da budu takve da nijedan pojedinac ne snosi neprihvatljiv rizik od izlaganja jonizujućem zračenju;
- 7) zaštita stanovništva i životne sredine od rizika od jonizujućeg zračenja, sada i ubuduće;
- 8) preduzimanje svih praktičnih mera i aktivnosti u cilju sprečavanja ili ublažavanja posledica nuklearnih ili radijacionih vanrednih situacija;
- 9) obezbeđivanje uslova za spremnost i odgovor u slučaju nuklearnih ili radijacionih vanrednih situacija;
- 10) opravdanost i optimizacija mera zaštite od jonizujućeg zračenja u svrhu smanjivanja postojećih rizika od izlaganja jonizujućem zračenju ili rizika od izlaganja jonizujućem zračenju koji nisu pod regulatornom kontrolom.

1. Radijaciona sigurnost

Ograničenje doze za profesionalno izlaganje, izlaganje stanovništva i medicinsko izlaganje

Član 67

Ograničenje doze kod profesionalnog izlaganja, kao i u slučaju izlaganja spoljnih radnika uspostavlja nosilac odobrenja.

Ograničenje doze kod izlaganja stanovništva određuje se za pojedinačnu dozu koju pojedinac primi u slučaju planiranog izlaganja.

Ograničenje doze za medicinsko izlaganje primenjuje se samo u pogledu zaštite negovatelja, lica koja pomažu i volontera koji učestvuju u medicinskom ili biomedicinskom istraživanju.

Ograničenja doza iz st. 1, 2. i 3. ovog člana utvrđuju se u smislu pojedinačne efektivne ili ekvivalentne doze tokom utvrđenog perioda.

Direktorat bliže propisuje način uspostavljanja i ograničenja doze iz st. 1, 2. i 3. ovog člana.

Zabrane i ograničenja izlaganja

Član 68

Efektivna i ekvivalentna doza koju prime profesionalno izložena lica i pojedinac iz stanovništva ne sme da bude veća od propisanih granica izlaganja.

Efektivna doza koju prime lica na školovanju mlađa od 18 godina, izuzev lica na školovanju i lica na obuci starija od 18 godina tokom obavezne obuke ili redovnog školovanja za potrebe rada sa izvorima zračenja ne sme da bude veća od granica propisanih za izlaganje stanovništva.

Granice izlaganja za profesionalno izložena lica, stanovništvo i lica na školovanju propisuje Direktorat.

Nosilac odobrenja u obavezi je da obezbedi nivo zaštite od jonizujućeg zračenja kojim se sprečava izlaganje zaposlenih trudnica iznad granice koja je propisana za stanovništvo.

Žene koje doje ne smeju da borave na radnom mestu na kome postoji rizik od unutrašnje ili spoljašnje kontaminacije.

Izlaganje lica u nemedicinske svrhe

Član 69

Izlaganje lica u nemedicinske svrhe može se obavljati samo uz prethodno dobijenu saglasnost Direktorata.

Direktorat na osnovu podnetog zahteva procenjuje opravdanost izlaganja u nemedicinske svrhe.

Kriterijume opravdanosti nemedicinskog izlaganja kao i listu opravdanih delatnosti u nemedicinske svrhe propisuje Direktorat u saradnji sa ministarstvom nadležnim za zdravlje.

Sve delatnosti koje podrazumevaju namerno izlaganje ljudi u nemedicinske svrhe moraju da budu opravdane sa stanovišta zaštite od jonizujućeg zračenja i to pre odobravanja delatnosti.

Svaka pojedinačno odobrena delatnost iz stava 1. ovog člana podleže reviziji Direktorata.

Ako Direktorat utvrdi da je opravdano korišćenje medicinske opreme koje podrazumeva namerno izlaganje ljudi u nemedicinske svrhe, ta delatnost podleže postupku izdavanja odobrenja.

Opravdanost delatnosti

Član 70

Pre uvođenja u primenu nove radijacione delatnosti Direktorat daje saglasnost na opravdanost njene primene u pogledu izlaganja jonizujućem zračenju na osnovu podataka koje dostavlja pravno lice ili preduzetnik.

Pravno lice ili preduzetnik je obavezan da u okviru podataka iz stava 1. ovog člana, dostavi i procenu opravdanosti delatnosti koju namerava da obavlja uzimajući u obzir korist koju obavljanje delatnosti donosi društvu i pojedincima u odnosu na radijacioni rizik.

Pravno lice ili preduzetnik je obavezan da u postupku procene iz stava 2. ovog člana uzme u obzir:

- 1) korist i štetu koju donosi obavljanje delatnosti za pojedinca i društvo;
- 2) finansijske i ljudske resurse koji su potrebni za obavljanje delatnosti.

Direktorat obrazuje komisiju kao stručno telo za utvrđivanje opravdanosti nove radijacione delatnosti.

Pre uvođenja u primenu novih tehnika i tehnologija u postojeću radijacionu delatnost, nosilac odobrenja je dužan da preispita njihovu primenu sa stanovišta opravdanosti u pogledu izlaganja jonizujućem zračenju i da o tome obavesti Direktorat koji daje saglasnost na primenu novih tehnika i tehnologija u okviru postojeće radijacione delatnosti.

Obuka, osposobljavanje i obaveštavanje iz oblasti zaštite od zračenja

Član 71

Direktorat, u cilju sticanja znanja pojedinaca čiji poslovi zahtevaju posebnu kompetenciju u oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti, bliže propisuje programe obučavanja, osposobljavanja i obaveštavanja, vremenske intervale periodične obnove znanja, kao i način provere i verifikacije stečenih znanja.

Direktorat bliže propisuje vrste poslova koji zahtevaju posebnu kompetenciju u oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti.

2. Profesionalna izlaganja

Klasifikacija radnog prostora

Član 72

Radni prostor se klasifikuje kao kontrolisana ili nadgledana zona.

Klasifikacija iz stava 1. ovog člana vrši se na osnovu procene očekivane godišnje doze, kao i verovatnoće i intenziteta mogućeg izlaganja.

Nosilac odobrenja je dužan da klasifikuje radni prostor u skladu sa st. 1. i 2. ovog člana.

Direktorat bliže propisuje uslove za klasifikaciju iz stava 1. ovog člana.

Kategorizacija izloženih radnika

Član 73

Izloženi radnici se svrstavaju u kategoriju A ili kategoriju B radi praćenja izlaganja zračenju.

Nosilac odobrenja je dužan da izvrši kategorizaciju izloženih radnika u skladu sa stavom 1. ovog člana.

Direktorat bliže propisuje uslove za kategorizaciju izloženih radnika iz stava 1. ovog člana.

Zdravstveni nadzor izloženih radnika

Član 74

Zdravstveni nadzor izloženih radnika vrši se u skladu sa važećim propisima u oblasti zdravstvene zaštite.

Zdravstveni pregledi izloženih radnika se obavljaju pre stupanja na rad, u toku rada, nakon vanrednog događaja, po potrebi i nakon prestanka rada.

Nosilac odobrenja je dužan da vrši zdravstveni nadzor izloženih radnika u skladu sa st. 1. i 2. ovog člana.

Ministarstva nadležna za zdravlje i za rad bliže propisuju obim i vremenske intervale zdravstvenih pregleda iz stava 2. ovog člana.

Evidencija zdravstvenog stanja izloženih radnika

Član 75

Evidencija zdravstvenog stanja izloženih radnika se uspostavlja, vodi i ažurira u skladu sa propisima o vođenju evidencije iz oblasti zdravstvene zaštite i sadrži:

- 1) podatke o zaposlenju;
- 2) rezultate zdravstvenog pregleda pre zaposlenja;
- 3) rezultate periodičnih zdravstvenih pregleda;
- 4) rezultate individualnog monitoringa u skladu sa ovim zakonom.

Evidencija zdravstvenog stanja izloženih radnika se vodi u periodu u kom radnik obavlja poslove izloženog radnika i čuva se dok izloženi radnik ne napuni ili bi napunio 75 godina starosti, ali ne kraće od 30 godina od prestanka rada u okviru neke radijacione delatnosti.

Individualni monitoring izloženih radnika

Član 76

Individualni monitoring izloženih radnika iz člana 73. stav 1. ovog zakona sprovodi se u cilju praćenja izlaganja jonizujućem zračenju.

Nosilac odobrenja je dužan da obezbedi individualni monitoring svih angažovanih izloženih radnika uključujući i spoljne radnike.

Nosilac odobrenja je dužan da obezbedi dostupnost rezultata individualnog monitoringa Direktoratu i službama nadležnim za zaštitu zdravlja na radu u cilju procene mogućih posledica na zdravlje izloženih radnika.

Direktorat bliže propisuje način sprovođenja i uslove za individualni monitoring izloženih radnika iz člana 73. stav 1. ovog zakona.

Monitoring radne sredine

Član 77

Monitoring radne sredine obuhvata merenje jačine spoljašnje doze jonizujućeg zračenja, merenje specifične aktivnosti radionuklida u vazduhu i merenje površinske kontaminacije.

Direktorat bliže propisuje uslove i način vršenja monitoringa radne sredine iz stava 1. ovog člana.

Odgovornost nosioca odobrenja

Član 78

Nosilac odobrenja je dužan da prilikom obavljanja delatnosti za izložene radnike, lica koja učestvuju u odgovoru na vanredni događaj, lica angažovana na poslovima remedijacije, lica na obuci, lica na školovanju i radnike koji su na radnom mestu izloženi radonu, obezbedi:

- 1) procenu rizika od izlaganja jonizujućem zračenju;
- 2) optimizaciju mera zaštite od zračenja u svim radnim uslovima uključujući i izlaganja koja su posledica delatnosti koje uključuju medicinska izlaganja;
- 3) klasifikaciju izloženih radnika;
- 4) monitoring radne sredine i individualni monitoring, kada je to potrebno;
- 5) zdravstveni nadzor;
- 6) obučavanje i osposobljavanje;
- 7) obaveštavanje o:
  - (1) rizicima po zdravlje u vezi sa poslovima koje obavljaju;
  - (2) opštim procedurama zaštite od jonizujućeg zračenja i merama predostrožnosti koje se preduzimaju;
  - (3) procedurama zaštite od jonizujućeg zračenja i merama predostrožnosti povezanim s operativnim i radnim uslovima delatnosti u celini, kao i svakog radnog mesta ili vrste posla na koje mogu da budu raspoređeni;
  - (4) delovima plana za delovanje u slučaju vanrednog događaja i odgovarajućim procedurama;
  - (5) važnosti usklađenosti rada s tehničkim, medicinskim i administrativnim zahtevima;
  - (6) obavezi blagovremenog prijavljivanja poslodavcu trudnoće ili dojenja;
- 8) dostupnost rezultata individualnog monitoringa.

Obaveze nosioca odobrenja iz stava 1. ovog člana primenjuju se i na zaštitu volontera.

Zaštita spoljnih radnika

Član 79

Nosilac odobrenja je odgovoran za zaštitu od jonizujućeg zračenja spoljnih radnika koje je direktno ili putem ugovora sa poslodavcem spoljnog radnika angažovao radi obavljanja određenih poslova.

Nosilac odobrenja je dužan da sprovodi individualni monitoring spoljnih radnika na isti način kao i u slučaju stalno zaposlenih izloženih radnika.

Spoljni radnici su dužni da se u svemu pridržavaju propisanih mera zaštite od jonizujućeg zračenja kod nosioca odobrenja.

Specijalno odobrena izlaganja

Član 80

Direktorat može, u izuzetnim okolnostima koje se procenjuju za svaki pojedinačni slučaj, i ako to određena aktivnost zahteva, izuzimajući vanredne događaje, da odobri pojedinačno profesionalno izlaganje radnika koje prelazi propisane granice izlaganja.

Izlaganje iz stava 1. ovog člana mora da bude vremenski ograničeno i ograničeno na određene zone rada, a u okvirima maksimalnog nivoa izlaganja koje je Direktorat odobrio za određeni slučaj.

Direktorat bliže propisuje uslove za odobravanje izlaganja iz stava 1. ovog člana.

3. Medicinsko izlaganje

Opravdanost medicinskog izlaganja

Član 81

Medicinsko izlaganje mora da se sprovodi tako da ukupna korist od izlaganja jonizujućem zračenju u dijagnostičke i terapijske svrhe bude veća od štete od izlaganja pojedinca jonizujućem zračenju uzimajući u obzir delotvornost, koristi i rizike dostupnih alternativnih tehnika koje imaju isti cilj i pri kojima nema izlaganja jonizujućem zračenju ili ga ima manje.

Opravdanost medicinskog izlaganja iz stava 1. ovog člana podrazumeva:

- 1) da nove vrste delatnosti koje uključuju medicinsko izlaganje budu opravdane pre nego što budu odobrene;
- 2) da svako pojedinačno medicinsko izlaganje bude unapred opravdano, uzimajući u obzir posebne ciljeve izlaganja i osobine pojedinca koji je podvrgnut medicinskom izlaganju;
- 3) da, ako neka vrsta delatnosti koja uključuje medicinsko izlaganje nije opravdana, posebno pojedinačno izlaganje iste vrste se može, po potrebi, smatrati opravdanim u posebnim okolnostima koje se procenjuju zavisno od slučaja i o njima se vodi dokumentacija;
- 4) da lekar koji upućuje i lekar odgovoran za sprovođenje medicinskog izlaganja dobiju prethodne dijagnostičke informacije ili medicinske evidencije značajne za planirano izlaganje i da te podatke uzmu u obzir radi izbegavanja nepotrebnog izlaganja;
- 5) da ministarstvo nadležno za zdravlje oceni opravdanost medicinskog izlaganja lica u cilju medicinskog ili biomedicinskog istraživanja;

6) da posebne radiološke procedure koje treba izvesti u okviru programa zdravstvenog skrininga budu opravdane i za njih pribavljena saglasnost Direktorata i ministarstva nadležnog za zdravlje;

7) da izlaganje negovatelja i lica koja pomažu pokazuje dovoljnu ukupnu korist, uzimajući u obzir direktnu korist po zdravlje pacijenta i štetu koju može uzrokovati izlaganje;

8) da je svaka medicinska radiološka procedura na pojedincu bez simptoma koja se primenjuje radi ranog otkrivanja bolesti, deo programa zdravstvenog skrininga ili je posebno i dokumentovano opravdana za lekara odgovornog za sprovođenje medicinskog izlaganja uz savetovanje s lekarom koji upućuje, u skladu sa smernicama koje propisuje ministarstvo nadležno za zdravlje.

Optimizacija medicinskog izlaganja

Član 82

Medicinsko izlaganje se sprovodi na način da doze budu što je moguće niže u skladu sa traženim medicinskim informacijama uzimajući u obzir ekonomske i društvene faktore.

Optimizacija medicinskih izlaganja vrši se uz primenu dijagnostičkih referentnih nivoa koji se redovno proveravaju.

Svaki medicinski ili biomedicinski istraživački projekat koji uključuje medicinsko izlaganje sprovodi se pod sledećim uslovima:

1) da pojedinci dobrovoljno učestvuju;

2) da su ti pojedinci obavešteni o rizicima izlaganja;

3) da je utvrđeno ograničenje doze za pojedince za koje se ne očekuje direktna medicinska korist od izlaganja;

4) da lekar odgovoran za sprovođenje medicinskog izlaganja i lekar koji upućuje pacijenta pojedinačno razmatraju nivo doza pre izlaganja u slučaju pacijenata koji dobrovoljno prihvataju da se podvrgnu eksperimentalnoj medicinskoj delatnosti od koje očekuju da će imati dijagnostičke ili terapijske koristi.

Direktorat bliže propisuje dijagnostičke referentne nivo iz stava 2. ovog člana i vrši njihovu redovnu proveru.

Odgovornosti za sprovođenje medicinskog izlaganja

Član 83

Svako medicinsko izlaganje odvija se pod nadzorom lekara odgovornog za sprovođenje medicinskog izlaganja.

Lekar odgovoran za sprovođenje medicinskog izlaganja, stručnjak iz oblasti medicinske fizike i drugi koji imaju pravo da izvode praktične oblike medicinskih radioloških procedura, obavezno su uključeni u proces optimizacije medicinskog izlaganja.

Lekar koji upućuje i lekar odgovoran za sprovođenje medicinskog izlaganja dužni su da učestvuju u procesu dokazivanja opravdanosti pojedinačnih medicinskih izlaganja, na svom nivou odlučivanja.

Lekar odgovoran za sprovođenje medicinskog izlaganja i lekar koji upućuje dužni su da lice podvrgnuto medicinskom izlaganju, uključujući i negovatelje i lica koja pomažu, obaveste o koristima i rizicima prilikom medicinskog izlaganja.

Medicinski fizičar

Član 84

Za obavljanje delatnosti visokog rizika u medicini obavezno je učešće medicinskog fizičara.

Medicinski fizičar je dužan da:

- 1) osigurava da su merni uređaji kalibrisani i verifikovani;
- 2) osigurava tehnički nadzor rada uređaja i njegovog održavanja;
- 3) obezbeđuje čuvanje podataka i dokumentacije o uređajima;
- 4) prati istraživanje i razvoj novih tehnika u oblasti medicinske fizike;
- 5) vrši prijemna ispitivanja uređaja;
- 6) vrši dozimetriju izvora zračenja i pacijentnu dozimetriju;
- 7) vrši optimizaciju fizičkih aspekata dijagnostičkih i terapijskih postupaka;
- 8) sprovodi mere zaštite od jonizujućeg zračenja pacijenata, osoblja i drugih pojedinaca;
- 9) vrši nadzor nad protokolima za osiguranje i kontrolu kvaliteta;
- 10) sprovodi, razvija i unapređuje protokole za sigurno i bezbedno korišćenje izvora zračenja.

U procesu planiranja uvođenja nove vrste uređaja ili tehnika u okviru delatnosti visokog rizika u medicini pravno lice ili preduzetnik je obavezan da obezbedi učešće medicinskog fizičara u izradi prostorne dokumentacije i tehničke specifikacije.

Mere zaštite pri obavljanju radijacionih delatnosti u medicini

Član 85

U pogledu delatnosti u medicini Direktorat, u skladu sa osnovnim načelima zaštite od jonizujućeg zračenja iz člana 29. ovog zakona, bliže propisuje:

- 1) mere zaštite lica koja koriste izvore zračenja u medicini;
- 2) mere zaštite pacijenata koje uključuju i opravdanost i optimizaciju izlaganja;

- 3) vrstu i sadržaj procedura za obavljanje radijacione delatnosti u medicini;
- 4) obuku i osposobljavanje lica koja učestvuju u medicinskom izlaganju;
- 5) kriterijume za tehničke karakteristike i funkcionalnost generatora zračenja ili uređaja koji sadrže radioaktivne izvore;
- 6) mere zaštite posebno značajnih grupa;
- 7) mere koje se odnose na vanredni događaj i neplanska izlaganja u medicini;
- 8) način procene nivoa medicinskog izlaganja;
- 9) mere radijacione sigurnosti i bezbednosti u medicini;
- 10) posebne mere za obavljanje radijacione delatnosti u medicini.

4. Izlaganje stanovništva

Zaštita pojedinca tokom obavljanja delatnosti

Član 86

Nosilac licence je dužan da, u cilju obezbeđenja zaštite pojedinca od štetnog uticaja jonizujućeg zračenja, za postrojenja u kojima se obavljaju delatnosti sprovede mere radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti koje se odnose naročito na:

- 1) analizu i odobravanje predložene lokacije i projekta postrojenja sa stanovišta zaštite od zračenja, uzimajući u obzir odgovarajuće demografske, meteorološke, geološke, hidrološke i uslove zaštite životne sredine;
- 2) puštanje u rad postrojenja u kome se moraju sprovesti mere zaštite od zračenja i sprečavanja širenja radioaktivne kontaminacije;
- 3) ispitivanje i odobrenje planova za ispuštanje radioaktivnih efluenata;
- 4) mere kontrole pristupa postrojenju.

Direktorat bliže propisuje mere iz stava 1. ovog člana.

Za delatnosti koje podležu registraciji, Direktorat bliže propisuje uslove za zaštitu zdravlja pojedinca u redovnim okolnostima.

Procena doze za reprezentativno lice

Član 87

Pravno lice ili preduzetnik je dužan da pre pribavljanja odobrenja, srazmerno riziku izlaganja od jonizujućih zračenja prilikom izvođenja delatnosti, izvrši procenu doza za reprezentativno lice i za pojedinca.

Direktorat bliže propisuje delatnosti za koje se vrši procena doze iz stava 1. ovog člana, kao i načine procene doze srazmerno riziku izlaganja od jonizujućih zračenja.

Ispuštanje radioaktivnih efluenata

Član 88

Nosilac odobrenja je dužan da za svako nameravano ispuštanje radioaktivnih efluenata u životnu sredinu pribavi saglasnost Direktorata.

Pre izdavanja odobrenja Direktorat odobrava granice i uslove za ispuštanje radioaktivnih efluenata kao efektivne godišnje doze za reprezentativno lice uzimajući u obzir i dobru praksu rukovanja istim ili sličnim postrojenjima.

Direktorat bliže propisuje kriterijume i uslove za ispuštanje radioaktivnih efluenata u životnu sredinu i za pribavljanje saglasnosti iz stava 1. ovog člana, kao i uslove za odobravanje granica iz stava 2. ovog člana.

Direktorat odobrava ispuštanje radioaktivnih efluenata na osnovu zahteva nosioca licence, a na osnovu procene ispunjenosti uslova zaštite zdravlja pojedinca, stanovništva i životne sredine.

Monitoring radioaktivnih efluenata

Član 89

Nosilac odobrenja je dužan da sprovodi monitoring dozvoljenih ispuštanja radioaktivnih efluenata u životnu sredinu i da o tome redovno izveštava Direktorat.

Direktorat bliže propisuje način i uslove sprovođenja monitoringa i rokove izveštavanja Direktorata iz stava 1. ovog člana.

Obaveze nosioca odobrenja u pogledu zaštite od jonizujućeg zračenja

Član 90

Nosilac odobrenja, prilikom obavljanja delatnosti, u cilju obezbeđenja kontrole izlaganja pojedinaca i stanovništva je dužan da:

- 1) obezbedi i održava optimalni nivo zaštite pojedinaca;
- 2) pusti u rad odgovarajuću opremu i uspostavi i primenjuje procedure za merenje i procenu izlaganja pojedinaca kao i radioaktivne kontaminacije životne sredine;
- 3) redovno proverava efikasnost i održava opremu navedenu u tački 2) i obezbeđuje redovno etaloniranje mernih instrumenata;
- 4) po potrebi vrši konsultacije sa stručnjakom za zaštitu od jonizujućeg zračenja u sprovođenju zadataka iz tač. 1), 2) i 3) ovog stava.

Direktorat bliže propisuje obaveze nosioca odobrenja u pogledu zaštite od jonizujućeg zračenja stanovništva.

Monitoring radioaktivnosti u životnoj sredini

Član 91

Monitoring radioaktivnosti u životnoj sredini vrši se u cilju utvrđivanja prisustva radionuklida u životnoj sredini i procene nivoa izlaganja stanovništva jonizujućem zračenju u redovnim uslovima, u slučaju sumnje i u toku nuklearne ili radiološke vanredne situacije.

Monitoring radioaktivnosti u životnoj sredini iz stava 1. ovog člana sprovodi se u skladu sa Programom monitoringa radioaktivnosti u životnoj sredini koji donosi Direktorat.

Program monitoringa radioaktivnosti u životnoj sredini utvrđuje mesta, vremenske intervale i način kontrole radioaktivnosti u životnoj sredini.

Monitoring radioaktivnosti u životnoj sredini može da vrši samo nosilac ovlašćenja za vršenje poslova zaštite od jonizujućeg zračenja, odnosno ovlašćenja za monitoring radioaktivnosti ili pojedina ispitivanja u okviru monitoringa.

Direktorat bliže propisuje način vršenja monitoringa radioaktivnosti u životnoj sredini iz stava 1. ovog člana, sadržaj i rokove za donošenje Programa monitoringa radioaktivnosti u životnoj sredini i uslove za njegovu izmenu.

Izveštaj o monitoringu radioaktivnosti u životnoj sredini

Član 92

Nosilac ovlašćenja za vršenje poslova zaštite od zračenja koji sprovodi monitoring radioaktivnosti u životnoj sredini je dužan da Direktoratu dostavi izveštaj o monitoringu radioaktivnosti u životnoj sredini najkasnije do 31. marta tekuće godine za prošlu godinu, ili odmah u slučaju nuklearne ili radiološke vanredne situacije ili na zahtev Direktorata.

Na osnovu rezultata monitoringa radioaktivnosti u životnoj sredini, Direktorat prati nivo izlaganja stanovništva jonizujućem zračenju, vrši procenu doza koje je primilo stanovništvo i u slučaju povećane radioaktivnosti određuje i nalaže sprovođenje hitnih i drugih mera zaštite.

Direktorat objavljuje godišnji izveštaj o nivoima izlaganja stanovništva jonizujućem zračenju na teritoriji Republike Srbije najkasnije do 31. maja tekuće godine za prethodnu godinu.

Finansijska sredstva potrebna za realizaciju monitoringa radioaktivnosti u životnoj sredini i procenu nivoa izlaganja stanovništva obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije.

Situacije postojećeg izlaganja

Član 93

Direktorat bliže propisuje uslove za identifikaciju situacija postojećeg izlaganja na osnovu dokaza da postoji izlaganje usled:

- 1) zaostale kontaminacije nastale prethodnim delatnostima ili kao posledica vanrednog događaja koji ne mogu da se zanemare sa stanovišta zaštite od zračenja;
- 2) povećane radioaktivnosti koja je posledica prisustva prirodnih izvora zračenja;
- 3) korišćenja potrošačkog proizvoda koji sadrži prirodne izvore zračenja.

U zavisnosti od procene rizika, situacije postojećeg izlaganja mogu se tretirati kao situacije planiranog izlaganja.

Direktorat bliže propisuje mere zaštite izloženih radnika i pojedinaca od štetnog uticaja jonizujućeg zračenja u situacijama postojećeg izlaganja.

Kontaminirana područja

Član 94

Direktorat bliže propisuje uslove za upravljanje područjima sa kontaminacijom nastalom usled prethodnih delatnosti ili kao posledica vanrednog događaja koja ne može da se zanemari sa stanovišta zaštite od jonizujućeg zračenja.

Građevinski materijal

Član 95

Direktorat bliže propisuje referentni nivo spoljašnjeg izlaganja gama zračenju od građevinskog materijala u cilju zaštite stanovništva od gama zračenja iz građevinskog materijala.

Izlaganje radonu

Član 96

Direktorat bliže propisuje referentni nivo koncentracije radona u zatvorenom prostoru u boravišnim prostorijama, referentni nivo koncentracije radona u zatvorenom prostoru na radnim mestima, odgovarajuće mere zaštite, mere za smanjenje koncentracije radona u postojećim objektima, kao i mere sprečavanja prodiranja radona u nove objekte.

Direktorat bliže propisuje radna mesta za koja su obavezna merenja koncentracije radona radi procene nivoa izlaganja zaposlenih lica jonizujućem zračenju kao i uslove za obavljanje aktivnosti koje ne spadaju u delatnosti propisane ovim zakonom, na takvim radnim mestima.

Kontrola sadržaja radionuklida

Član 97

Proizvodi i druga roba namenjeni stanovništvu, životinjama i proizvodi i druga roba namenjeni za upotrebu u radnoj i životnoj sredini ne smeju se staviti u promet ukoliko je sadržaj radionuklida takav da korišćenje takvih proizvoda na uobičajen ili preporučen način može da dovede do izlaganja stanovništva iznad propisanih granica.

Direktorat bliže propisuje način kontrole sadržaja radionuklida za proizvode iz stava 1. ovog člana zakona.

Materijali sa prirodnim radionuklidima

Član 98

Direktorat bliže propisuje uslove za utvrđivanje poslova koji ne spadaju u delatnosti propisane ovim zakonom a u kojima se koriste materijali sa prirodnim radionuklidima koji dovode do izlaganja radnika ili pojedinaca a ne mogu se zanemariti sa stanovišta zaštite od jonizujućeg zračenja.

Direktorat bliže propisuje uslove za obavljanje poslova iz stava 1. ovog člana.

5. Službe i stručnjaci

Služba medicine rada

Član 99

Služba medicine rada sprovodi zdravstveni nadzor izloženih radnika u pogledu izlaganja jonizujućem zračenju i fizičke sposobnosti da obavljaju zadatke koji su im dodeljeni, a koji uključuju rad sa izvorima zračenja, u skladu sa propisima u oblasti zaštite zdravlja.

Služba dozimetrije

Član 100

Služba dozimetrije obavlja poslove kontrole i očitavanja merne opreme za kontrolu individualnog izlaganja i tumačenja rezultata merenja, meri nivo radioaktivnosti u ljudskom telu ili biološkim uzorcima i vrši procenu doze.

Pravno lice koje je nosilac ovlašćenja za obavljanje poslova zaštite od jonizujućeg zračenja iz člana 56. stav 1. tačka 2), smatra se u smislu ovog zakona službom dozimetrije.

Stručnjak za zaštitu od jonizujućeg zračenja

Član 101

Direktorat izdaje sertifikat za obavljanje poslova stručnjaka za zaštitu od jonizujućeg zračenja na osnovu podnetog zahteva i prateće dokumentacije koju propisuje Direktorat.

Sertifikat iz stava 1. ovog člana se izdaje za pojedinačnu oblast zaštite od jonizujućeg zračenja ili više oblasti zaštite od jonizujućeg zračenja, na period od pet godina od dana donošenja.

Stručnjak za zaštitu od jonizujućeg zračenja daje stručne savete pravnim licima i preduzetnicima u pogledu profesionalnog izlaganja i izlaganja stanovništva u skladu sa važećim propisima iz oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti.

Savet stručnjaka za zaštitu od jonizujućeg zračenja po potrebi obuhvata:

- 1) optimizaciju i uspostavljanje odgovarajućih ograničenja doza;
- 2) planove za nova postrojenja, puštanje u rad novih ili izmenjenih izvora zračenja u vezi sa njihovim tehničkim karakteristikama i primenjenim merama radijacione i nuklearne sigurnosti;
- 3) klasifikaciju radnog prostora;
- 4) kategorizaciju izloženih radnika;
- 5) programe individualnog monitoringa i monitoringa radne sredine;
- 6) odgovarajuće instrumente za kontrolu zračenja;

- 7) osiguranje kvaliteta;
- 8) program monitoringa životne sredine;
- 9) upravljanje radioaktivnim otpadom;
- 10) mehanizme za sprečavanje vanrednog događaja;
- 11) odgovor u situacijama vanrednog izlaganja;
- 12) plan osposobljavanja i periodične obnove znanja za izložene radnike;
- 13) analizu vanrednih događaja i odgovarajuće mere;
- 14) uslove rada trudnica i dojilja;
- 15) izradu odgovarajuće dokumentacije kao što su prethodne procene rizika i pisane procedure.

Stručnjak za zaštitu od jonizujućeg zračenja prema potrebi saraduje sa stručnjakom iz oblasti medicinske fizike.

Stručnjak za zaštitu od jonizujućeg zračenja može biti angažovan za poslove zaštite od jonizujućeg zračenja izloženih radnika, pojedinaca i stanovništva.

Direktorat propisuje oblasti zaštite od jonizujućeg zračenja za koje se izdaje sertifikat, bliže uslove za sticanje, produženje i oduzimanje sertifikata za obavljanje poslova stručnjaka zaštite od zračenja kao i naknadu za izdavanje sertifikata.

Obaveze nosilaca odobrenja u pogledu obavljanja konsultacija sa stručnjakom za zaštitu od zračenja

Član 102

Direktorat bliže propisuje obaveze nosilaca odobrenja u pogledu obavljanja konsultacija sa stručnjakom za zaštitu od zračenja.

Stručnjak iz oblasti medicinske fizike

Član 103

Stručnjak iz oblasti medicinske fizike je lice koje ima znanje, osposobljenost i iskustvo da učestvuje ili daje savete koji se odnose na pitanja u vezi sa primenom jonizujućeg zračenja tokom medicinskog izlaganja.

Direktorat izdaje sertifikat za obavljanje poslova stručnjaka iz oblasti medicinske fizike.

Sertifikat iz stava 2. ovog člana se izdaje za pojedinačnu oblast ili više oblasti primene jonizujućeg zračenja tokom medicinskog izlaganja, na period od pet godina.

Stručnjak iz oblasti medicinske fizike ima sledeće dužnosti:

- 1) optimizaciju zaštite od zračenja pacijenata i drugih lica podvrgnutih medicinskom izlaganju uključujući primenu i upotrebu dijagnostičkih referentnih nivoa;
- 2) definisanje i osiguranje kvaliteta medicinske radiološke opreme;
- 3) prijemna ispitivanja medicinske radiološke opreme;
- 4) izrada tehničkih specifikacija medicinske radiološke opreme i načina ugradnje;
- 5) kontrola medicinskih radioloških postrojenja;
- 6) analizu događaja koji uključuju ili mogu uključiti vanredni događaj ili neplansko medicinsko izlaganje;
- 7) izbor opreme neophodne za sprovođenje mera zaštite od jonizujućeg zračenja;
- 8) osposobljavanje lekara odgovornih za sprovođenje medicinskog izlaganja i drugog osoblja u odgovarajućim oblastima zaštite od jonizujućeg zračenja.

Stručnjak iz oblasti medicinske fizike prema potrebi saraduje sa stručnjakom iz oblasti zaštite od jonizujućeg zračenja.

Direktorat bliže propisuje oblasti primene jonizujućeg zračenja tokom medicinskog izlaganja za koje se izdaje sertifikat, bliže uslove za sticanje, produženje i oduzimanje sertifikata za obavljanje poslova stručnjaka u oblasti medicinske fizike, kao i naknadu za izdavanje sertifikata.

Lice odgovorno za zaštitu od jonizujućeg zračenja i služba zaštite od jonizujućeg zračenja

Član 104

Sprovođenje mera zaštite od jonizujućeg zračenja može obavljati lice odgovorno za zaštitu od jonizujućeg zračenja ili služba zaštite od jonizujućeg zračenja.

Direktorat bliže propisuje delatnosti za koje je obavezno uspostavljanje službe zaštite od jonizujućeg zračenja za sprovođenje mera iz stava 1. ovog člana kao i uslove za obrazovanje službe zaštite od jonizujućeg zračenja.

Lice odgovorno za zaštitu od jonizujućeg zračenja i služba zaštite od jonizujućeg zračenja dužni su da:

- 1) obezbeđuju da se delatnosti sprovode u skladu sa propisima, pravilima i procedurama;
- 2) kontrolišu sprovođenje programa monitoringa radne sredine;
- 3) vode evidencije izvora zračenja;
- 4) sprovode periodičnu kontrolu sistema sigurnosti i upozorenja;
- 5) kontrolišu sprovođenje programa individualnog monitoringa izloženih radnika;
- 6) kontrolišu sprovođenje programa zdravstvenog nadzora izloženih radnika;

7) obaveste novozaposlene radnike o propisima, pravilima i procedurama zaštite od zračenja i merama predostrožnosti koje se preduzimaju;

8) učestvuju u pripremi radnih procedura;

9) uspostavljaju procedure u vezi sa sprovođenjem mera zaštite od jonizujućeg zračenja;

10) izrađuju izveštaje o sprovođenju mera zaštite od jonizujućeg zračenja;

11) učestvuju u uspostavljanju sistema za sprečavanje, spremnost za odgovor i odgovor na vanredne događaje;

12) obezbeđuju obučavanje i obaveštavanje izloženih radnika;

13) saraduju sa stručnjakom za zaštitu od jonizujućeg zračenja;

14) obavljaju druge poslove u vezi sa sprovođenjem mera zaštite od zračenja.

Direktorat bliže propisuje vrstu i stepen stručne spreme kao i obučenosť i osposobljenost za sprovođenje mera zaštite od jonizujućeg zračenja lica odgovornog za zaštitu od jonizujućeg zračenja i lica angažovanih u službi za zaštitu od jonizujućeg zračenja.

6. Radioaktivni izvori

Kategorizacija radioaktivnih izvora

Član 105

Radioaktivni izvori se kategorizuju u kategorije I, II, III, IV i V.

Direktorat bliže propisuje kriterijume za kategorizaciju radioaktivnih izvora na osnovu moguće štete koju mogu da nanesu pojedincu, stanovništvu i životnoj sredini ukoliko se njima ne upravlja sigurno i bezbedno.

Kontrola radioaktivnih izvora

Član 106

Nosilac odobrenja je dužan da sprovodi mere kontrole otvorenih i zatvorenih radioaktivnih izvora i uređaja u koje su radioaktivni izvori ugrađeni u cilju obezbeđivanja sigurnog i bezbednog upravljanja tokom njihovog radnog veka i po prestanku korišćenja, njihovog recikliranja ili odlaganja.

Nosilac odobrenja je dužan da vodi evidenciju o izvorima i uređajima iz stava 1. ovog člana.

Direktorat bliže propisuje mere i sadržaj evidencije iz st. 1. i 2. ovog člana.

Nosilac odobrenja je dužan da bez odlaganja obavesti Direktorat i druge nadležne organe i organizacije o gubitku, krađi, sabotazi, izlivanju otvorenih izvora, nedozvoljenom korišćenju ili nedozvoljenom ispuštanju radioaktivnog materijala u životnu sredinu.

Nosilac odobrenja je dužan da bez odlaganja obavesti Direktorata o svakoj promeni lokacije visokoaktivnih zatvorenih izvora kao i ostalih zatvorenih izvora za koje obavezu prijavljivanja promene lokacije propisuje Direktorata.

Kontrola visokoaktivnih zatvorenih izvora

Član 107

Pravno lice ili preduzetnik je dužan da, uz zahtev za izdavanje odobrenja za obavljanje delatnosti sa visokoaktivnim zatvorenim izvorom zračenja, Direktoratu dostavi dokaze o obezbeđivanju:

- 1) odgovarajućih uslova za sigurno i bezbedno upravljanje i kontrolu visokoaktivnog zatvorenog izvora po prestanku korišćenja za namenu za koju se traži odobrenje;
- 2) finansijskih i drugih garancija za sigurno upravljanje visokoaktivnim zatvorenim izvorom po prestanku korišćenja za namenu za koju se traži odobrenje, uključujući i slučajeve kada pravno lice ili preduzetnik postane nesolventan ili prestane sa radom.

Direktorata bliže propisuje uslove za kontrolu visokoaktivnih zatvorenih izvora.

Nosilac odobrenja ili isporučilac izvora dužni su da propisno obeleže visokoaktivni zatvoreni izvor i njegov kontejner.

Direktorata bliže propisuje način obeležavanja visokoaktivnih zatvorenih izvora i njihovih kontejnera.

Evidencije radioaktivnih izvora

Član 108

Direktorata uspostavlja i redovno ažurira evidenciju radioaktivnih izvora i pravnih lica i preduzetnika koji obavljaju delatnosti sa radioaktivnim izvorima.

Direktorata bliže propisuje sadržinu evidencije iz stava 1. ovog člana.

Isluženi izvori ("Disused source")

Član 109

Nosilac odobrenja za obavljanje delatnosti sa zatvorenim izvorom zračenja deklaracijom proglašava zatvoreni izvor zračenja isluženim.

Nosilac odobrenja iz stava 1. ovog člana je dužan da preduzme sve neophodne mere da vrati izvor isporučiocu nakon što zatvoreni izvor proglasi isluženim.

U slučaju da vraćanje izvora isporučiocu nije moguće, isluženi izvor može da se reciklira, prenese na drugog nosioca licence ili preda u centralno skladište.

Deklaracija iz stava 1. ovog člana obavezno sadrži nameru postupanja sa isluženim izvorom.

Nosilac odobrenja iz stava 1. ovog člana je dužan da deklaraciju u roku od osam dana dostavi Direktoratu.

Nosilac odobrenja iz stava 1. ovog člana je dužan da u roku od osam dana od vraćanja izvora isporučiocu, predaje izvora na reciklažu, prenosa na drugog nosioca licence ili predaje u centralno skladište o tome obavesti Direktorat.

Direktorat bliže propisuje sadržaj deklaracije iz stava 1. ovog člana.

Nosilac odobrenja iz stava 1. ovog člana isluženi izvor može čuvati u svom spremištu ne duže od godinu dana, nakon čega je dužan da ga preda u centralno skladište.

Direktorat bliže propisuje uslove za kontrolu i skladištenje isluženih izvora.

Napušteni izvori zračenja ("Orphan source")

Član 110

Pravna lica i preduzetnici koji obavljaju aktivnosti koje ne spadaju u delatnosti propisane ovim zakonom, a koje mogu dovesti do ugrožavanja života i zdravlja ljudi i životne sredine od štetnog uticaja jonizujućeg zračenja usled postojanja napuštenih izvora zračenja, dužna su da:

- 1) poseduju odgovarajuću opremu koja ispunjava propisane metrološke uslove za merenje radioaktivnosti;
- 2) imaju zaposlena lica koja su obučena za merenje radioaktivnosti;
- 3) redovno vrše merenja radioaktivnosti u cilju otkrivanja napuštenih izvora zračenja;
- 4) vode evidenciju o otkrivenim napuštenim izvorima zračenja;
- 5) obaveštavaju Direktorat i druge nadležne organe o otkrivenim napuštenim izvorima zračenja;
- 6) postupaju u skladu sa propisanim uslovima.

Delatnosti iz stava 1. ovog člana, između ostalog su:

- 1) poslovi na skladištima metalnog otpada;
- 2) poslovi u postrojenjima za preradu metalnog otpada;
- 3) poslovi u topionicama i livnicama koje koriste metalni otpad;
- 4) tranzitna čvorišta kao što su saobraćajni i poštanski punktovi, granični prelazi i administrativni punktovi.

Direktorat planira finansijska sredstva za troškove pronalaženja napuštenih izvora zračenja.

Napušteni izvor zračenja sa mesta gde je pronađen može ukloniti samo nosilac ovlašćenja za uklanjanje napuštenih izvora zračenja koji je dužan da izvor zračenja, bez odlaganja, preda u centralno skladište.

Troškove naknadnog uspostavljanja regulatorne kontrole nad napuštenim izvorom snosi vlasnik napuštenog izvora ako ga je moguće utvrditi.

Sredstva za naknadno uspostavljanje regulatorne kontrole nad napuštenim izvorom obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije ukoliko nije moguće utvrditi vlasnika napuštenog izvora.

Direktorat bliže propisuje delatnosti i uslove za postupanje u slučaju pronalaženja napuštenih izvora zračenja kod pravnih lica i preduzetnika, vrstu opreme, program osposobljavanja zaposlenih lica za merenje radioaktivnosti napuštenih izvora kao i načine vršenja merenja, vođenja evidencije i obaveštavanja iz stava 1. ovog člana.

Dekomisija radijacionog postrojenja

Član 111

Nosilac licence za obavljanje radijacione delatnosti je dužan da izvrši dekomisiju radijacionog postrojenja u kome obavlja svoju delatnost.

Direktorat bliže propisuje radijacione delatnosti za koje postoji obaveza vršenja dekomisije.

Na dekomisiju radijacionih postrojenja iz stava 1. ovog člana shodno se primenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na dekomisiju nuklearnog postrojenja.

Za dekomisiju radijacionih postrojenja iz stava 1. ovog člana ne pribavlja se odluka Vlade o krajnjem statusu dekomisije.

Nosilac licence za obavljanje radijacione delatnosti iz stava 1. ovog člana je dužan da izradi i redovno vrši pregled i reviziju preliminarnog plana dekomisije radijacionog postrojenja.

2. Nuklearna sigurnost

Upravljanje nuklearnim postrojenjima

Član 112

Upravljanje nuklearnim postrojenjima u Republici Srbiji je delatnost od opšteg interesa.

Delatnost iz stava 1. ovog člana uključuje i upravljanje centralnim skladištem radioaktivnog otpada, isluženih izvora i istrošenog nuklearnog goriva.

Javno preduzeće čiji je osnivač Republika Srbija obavlja delatnosti iz st. 1. i 2. ovog člana.

Obaveza sprečavanja vanrednog događaja

Član 113

Nosilac licence je dužan da nuklearne aktivnosti obavlja na takav način da spreči pojavu vanrednog događaja kao i da, u slučaju da se vanredni događaj desi, ublaži i izbegne posledice:

1) ranog ispuštanja radioaktivnosti koje bi zahtevalo mere delovanja u slučaju nuklearne ili radiološke vanredne situacije izvan lokaliteta nuklearnog postrojenja kada nema dovoljno vremena za njihovo sprovođenje;

2) značajnog ispuštanja radioaktivnosti koje bi zahtevalo zaštitne mere koje se ne bi mogle prostorno ili vremenski ograničiti.

U cilju sprečavanja pojave vanrednog događaja iz stava 1. ovog člana, nosilac licence je dužan da obezbedi da:

- 1) uticaj ekstremnih spoljašnjih prirodnih uslova i opasnosti nenamerno prouzrokovanih ljudskim faktorom bude sveden na najmanju meru;
- 2) odstupanje od normalnog rada i kvarovi budu sprečeni;
- 3) odstupanje od normalnog rada bude kontrolisano, a kvarovi otkriveni;
- 4) vanredni događaji predviđeni projektnim osnovama budu pod kontrolom;
- 5) teški uslovi budu pod kontrolom, uključujući sprečavanje razvoja vanrednih događaja i ublažavanje posledica vanrednih događaja;
- 6) uspostavljanje organizacione strukture za delovanje u slučaju vanrednog događaja.

Direktorat bliže propisuje uslove za obavljanje nuklearnih aktivnosti u pogledu sprečavanja pojave vanrednog događaja.

Služba zaštite od jonizujućeg zračenja

Član 114

Nosilac licence za obavljanje nuklearne aktivnosti, izuzev licence za određivanje lokacije nuklearnog postrojenja, projektovanje nuklearnog postrojenja i izgradnju nuklearnog postrojenja, je dužan da uspostavi službu zaštite od jonizujućeg zračenja iz člana 104. ovog zakona.

Integrirani sistem menadžmenta

Član 115

Nosilac licence za obavljanje nuklearne aktivnosti je dužan da primeni i održava integrirani sistem menadžmenta.

Nosilac licence za obavljanje nuklearne aktivnosti je dužan da preduzima mere za poboljšanje i unapređenje kulture nuklearne sigurnosti, kao i kulture nuklearne bezbednosti, primenom integrisanog sistema menadžmenta.

Direktorat bliže propisuje mere i uslove za uspostavljanje integrisanog sistema menadžmenta.

a) Izgradnja nuklearnog postrojenja

Saglasnost o nameri izgradnje nuklearnog postrojenja

Član 116

Vlada daje saglasnost o nameri izgradnje nuklearnog postrojenja kao i o nameri nabavke mobilnog postrojenja za obradu radioaktivnog otpada.

Vlada daje saglasnost o nameri promene namene postojećeg objekta u nuklearno postrojenje.

Vlada daje saglasnost iz st. 1. i 2. ovog člana na osnovu podnetog zahteva i obrazloženja o opravdanosti izgradnje nuklearnog postrojenja, nabavke mobilnog postrojenja za obradu radioaktivnog otpada ili promene namene postojećeg objekta sa stanovišta radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti kao i uticaja na životnu sredinu.

Licenca za određivanje lokacije nuklearnog postrojenja

Član 117

Pravno lice koje je pribavilo saglasnost Vlade o nameri izgradnje nuklearnog postrojenja iz člana 116. ovog zakona je dužno da pre početka aktivnosti određivanja lokacije nuklearnog postrojenja, pribavi licencu za određivanje lokacije nuklearnog postrojenja u skladu sa članom 42. ovog zakona.

Licenca iz stava 1. ovog člana, pored drugih uslova propisanih ovim zakonom, prestaje da važi danom izdavanja licence za projektovanje nuklearnog postrojenja.

Određivanje lokacije nuklearnog postrojenja

Član 118

Određivanje lokacije nuklearnog postrojenja se obavlja u cilju izbora najpovoljnije lokacije za izgradnju nuklearnog postrojenja i obuhvata analizu:

- 1) svih značajnih faktora koji su u vezi sa lokacijom, a naročito analizu uticaja spoljašnjih događaja koji mogu nastati na lokaciji i u njenom okruženju, bilo da su oni prirodni ili rezultat ljudskog delovanja;
- 2) karakteristike lokacije i njenog okruženja koje su od značaja za mogućnost prenošenja oslobođenog radioaktivnog materijala na stanovništvo i životnu sredinu;
- 3) gustinu naseljenosti i raspored stanovništva i druge karakteristike područja van lokacije koje mogu da utiču na mogućnost primene mera za delovanje u slučaju vanrednog događaja i na potrebu da se proceni rizik po stanovništvo i životnu sredinu;
- 4) uticaja nuklearnog postrojenja na stanovništvo i životnu sredinu.

Direktorat bliže propisuje uslove za određivanje lokacije nuklearnog postrojenja.

Izveštaj o izboru lokacije za izgradnju nuklearnog postrojenja

Član 119

Nosilac licence za određivanje lokacije nuklearnog postrojenja je dužan da pribavi saglasnost Direktorata na izveštaj o izboru lokacije za izgradnju nuklearnog postrojenja posle izvršenih analiza iz člana 118. stav 1. ovog zakona.

Direktorat izdaje saglasnost iz stava 1. ovog člana u roku od 60 dana od dana podnošenja urednog zahteva.

Izveštaj o izboru lokacije za izgradnju nuklearnog postrojenja sadrži naročito:

- 1) analizu mogućih lokacija za izgradnju nuklearnog postrojenja uključujući i socijalne i ekonomske faktore;
- 2) podatke o najpovoljnijoj lokaciji za izgradnju nuklearnog postrojenja, i rezultate radioloških ispitivanja početnog stanja;
- 3) idejno rešenje nuklearnog postrojenja;
- 4) analizu uticaja najpovoljnije lokacije na sigurnost idejnog rešenja nuklearnog postrojenja;
- 5) finansijske i druge garancije za izgradnju nuklearnog postrojenja.

Direktorat bliže propisuje posebne uslove za izdavanje saglasnosti iz stava 2. ovog člana, obim i sadržaj izveštaja o izboru lokacije za izgradnju nuklearnog postrojenja.

Direktorat može utvrditi dodatne mere radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti za izabranu lokaciju.

Direktorat odbija zahtev za izdavanje saglasnosti na izveštaj iz stava 1. ovog člana ako nisu ispunjeni utvrđeni uslovi radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti.

Licenca za projektovanje nuklearnog postrojenja

Član 120

Nosilac licence za određivanje lokacije nuklearnog postrojenja je dužan da pre početka projektovanja nuklearnog postrojenja pribavi licencu za projektovanje nuklearnog postrojenja u skladu sa članom 42. ovog zakona.

Licencu za projektovanje nuklearnog postrojenja pribavlja i pravno lice koje namerava da konstruiše mobilno postrojenje za obradu radioaktivnog otpada, a nakon pribavljanja saglasnosti Vlade iz člana 116. ovog zakona.

Pravno lice koje želi da promeni namenu postojećeg postrojenja u nuklearno postrojenje je dužno pre početka postupka prenamene da izvrši analizu lokacije u skladu sa članom 118. ovog zakona, da o rezultatima analiza dostavi izveštaj Direktoratu i da pribavi licencu za projektovanje nuklearnog objekta u skladu sa članom 42. ovog zakona.

Licenca iz stava 1. ovog člana pored drugih uslova propisanih zakonom prestaje da važi danom izdavanja licence za izgradnju nuklearnog postrojenja.

Projektovanje nuklearnog postrojenja

Član 121

Projektovanje nuklearnog postrojenja osim mobilnog postrojenja za obradu radioaktivnog otpada obavlja se po prethodno pribavljenoj saglasnosti Direktorata na izveštaj o izboru lokacije za izgradnju nuklearnog postrojenja iz člana 119. stav 2. ovog zakona.

Projekat nuklearnog postrojenja mora da zadovolji zahteve radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti u skladu sa karakteristikama izabrane lokacije i projektnim osnovama.

Projekat nuklearnog postrojenja mora da obezbedi:

- 1) da nuklearno postrojenje, strukture, sistemi i komponente od značaja za sigurnost i bezbednost imaju karakteristike kojima se obezbeđuje sprovođenje mera sigurnosti i bezbednosti na pouzdan način;
- 2) da se nuklearnim postrojenjem može na siguran način upravljati u okviru operativnih uslova i ograničenja tokom čitavog životnog veka nuklearnog postrojenja kao i u slučaju kvarova;
- 3) da se dekomisija nuklearnog postrojenja može izvršiti na siguran i bezbedan način;
- 4) da je štetan uticaj nuklearnog postrojenja na ljude i životnu sredinu onoliko nizak koliko je to moguće ostvariti.

Nosilac licence za projektovanje nuklearnog postrojenja je dužan da tokom projektovanja izradi preliminarni plan dekomisije za sva nuklearna postrojenja, odnosno preliminarni plan zatvaranja za postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada u skladu sa ovim zakonom.

Projektovanje nuklearnog postrojenja osim mobilnog postrojenja za obradu radioaktivnog otpada vrši se u skladu sa zakonom kojim se uređuje planiranje i izgradnja objekata.

Direktorat bliže propisuje uslove za projektovanje nuklearnog postrojenja i obim i sadržaj projekta nuklearnog postrojenja.

Izveštaj o projektovanju nuklearnog postrojenja

Član 122

Nosilac licence za projektovanje nuklearnog postrojenja, dostavlja Direktoratu na saglasnost izveštaj o projektovanju nuklearnog postrojenja i projekat nuklearnog postrojenja.

Direktorat izdaje saglasnost iz stava 1. ovog člana u roku od 60 dana od dana podnošenja urednog zahteva.

Izveštaj o projektovanju nuklearnog postrojenja iz stava 1. ovog člana sadrži naročito:

- 1) analizu projektnih osnova nuklearnog postrojenja;
- 2) granice lokaliteta nuklearnog postrojenja;
- 3) mere zaštite od unutrašnjih i spoljašnjih događaja koji mogu dovesti do pojave vanrednog događaja;
- 4) mere zaštite od jonizujućeg zračenja;
- 5) analizu sigurnosti i pouzdanosti struktura, sistema i komponenata od značaja za sigurnost i bezbednost nuklearnog postrojenja;
- 6) planirana ispuštanja radionuklida iz nuklearnog postrojenja;

7) korišćena operativna iskustva u projektovanju nuklearnih postrojenja;

8) procenu ljudskih i organizacionih resursa potrebnih za siguran i bezbedan rad nuklearnog postrojenja.

Direktorat bliže propisuje obim i sadržaj izveštaja o projektovanju nuklearnog postrojenja.

Direktorat može da utvrdi dodatne mere radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti za projekat nuklearnog postrojenja.

Direktorat odbija zahtev za izdavanje saglasnosti na izveštaj iz stava 1. ovog člana ako nisu ispunjeni utvrđeni uslovi radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti.

Lokalitet nuklearnog postrojenja

Član 123

Projektom nuklearnog postrojenja određuju se granice lokaliteta nuklearnog postrojenja.

Direktorat bliže propisuje kriterijume za određivanje granica lokaliteta.

Vlada na predlog Direktorata, proglašava nuklearni lokalitet na osnovu odobrenog izveštaja o projektovanju nuklearnog postrojenja iz člana 122. ovog zakona.

Odluka o izgradnji nuklearnog postrojenja

Član 124

Vlada uz prethodnu saglasnost Narodne skupštine donosi odluku o izgradnji nuklearnog postrojenja, osim mobilnog postrojenja za obradu radioaktivnog otpada.

Podnosilac zahteva za donošenje odluke o izgradnji nuklearnog postrojenja je dužan da pribavi i uz zahtev podnese Vladi:

1) saglasnost o nameri izgradnje nuklearnog postrojenja iz člana 116. ovog zakona;

2) licencu za projektovanje nuklearnog postrojenja iz člana 120. ovog zakona;

3) saglasnosti na izveštaje o izboru lokacije nuklearnog postrojenja i o projektovanju nuklearnog postrojenja iz čl. 119. i 122. ovog zakona.

Licenca za izgradnju nuklearnog postrojenja

Član 125

Nosilac licence za projektovanje nuklearnog postrojenja je dužan da pre početka izgradnje nuklearnog postrojenja ili rekonstrukcije postojećeg objekta pribavi licencu za izgradnju nuklearnog postrojenja u skladu sa članom 42. ovog zakona.

Licenca za izgradnju nuklearnog postrojenja se izdaje za izgradnju nuklearnog postrojenja, za koje su prethodno pribavljeni:

1) saglasnost na izveštaj o projektovanju nuklearnog postrojenja iz člana 122. stav 2. ovog zakona;

2) građevinska dozvola u skladu sa zakonom kojim se uređuje planiranje i izgradnja;

3) odluka Vlade o izgradnji nuklearnog postrojenja u skladu sa ovim zakonom.

Odredbe iz stava 2. tač. 2) i 3) se ne odnose na mobilno postrojenje za obradu radioaktivnog otpada.

Pored uslova iz člana 42. ovog zakona, podnosilac zahteva je dužan da:

1) ima uspostavljen integrisani sistem menadžmenta;

2) obezbedi da svi njegovi podugovarači imaju uspostavljen integrisani sistem menadžmenta;

3) obezbedi organizacione i finansijske uslove za dekomisiju nuklearnog postrojenja i upravljanje radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom.

Licenca iz stava 1. ovog člana pored drugih uslova propisanih zakonom, prestaje da važi danom izdavanja licence za puštanje u probni rad nuklearnog postrojenja.

Izmene projekta nastale tokom izgradnje

Član 126

Vlada odlukom iz člana 124. stav 1. ovog zakona može da ovlasti Direktorat da odobri izmene projekta nastale tokom izgradnje pod uslovom da predložene izmene projekta nemaju uticaja ili imaju pozitivan uticaj na radijacionu i nuklearnu sigurnost i bezbednost pre početka njihove realizacije o čemu Direktorat obaveštava Vladu.

Ako tokom izgradnje nuklearnog postrojenja dođe do potrebe za izmenama odobrenog projekta Direktorat naročito proverava i procenjuje:

1) prihvatljivost izmena projekta nuklearnog postrojenja u pogledu radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti;

2) prihvatljivost promena na odobrenoj lokaciji nuklearnog postrojenja osim mobilnog postrojenja za obradu radioaktivnog otpada, u pogledu radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti;

3) rezultate istraživačkih i razvojnih aktivnosti koje se odnose na potvrdu prihvatljivosti projekta.

Direktorat će odbiti predložene izmene projekta iz stava 1. ovog člana ako utvrdi da one imaju negativan uticaj na radijacionu i nuklearnu sigurnost i bezbednost.

Izgradnja nuklearnog postrojenja

Član 127

Nuklearno postrojenje, osim mobilnog postrojenja za obradu radioaktivnog otpada, može da se izgradi samo na lokaciji za koju je donet prostorni i urbanistički plan, izdato rešenje o građevinskoj dozvoli i druga dokumentacija u skladu sa zakonima kojima se uređuje planiranje i izgradnja i postupak procene uticaja na životnu sredinu.

Nuklearno postrojenje mora da bude izgrađeno na takav način da se njegova dekomisija može izvršiti sigurno i bezbedno.

Nosilac licence za izgradnju nuklearnog postrojenja je dužan da obezbedi da su sve strukture, sistemi, komponente i oprema izrađeni, ugrađeni, pregledani i testirani u skladu sa važećim standardima i propisima tokom svih faza izgradnje.

Direktorat bliže propisuje uslove za izgradnju nuklearnog postrojenja.

b) Rad nuklearnog postrojenja

Licenca za probni rad nuklearnog postrojenja

Član 128

Nosilac licence za izgradnju nuklearnog postrojenja je dužan da pre puštanja u rad nuklearnog postrojenja pribavi licencu za probni rad nuklearnog postrojenja u skladu sa članom 42. ovog zakona.

Podnosilac zahteva za izdavanje licence za probni rad nuklearnog postrojenja je dužan da, uz zahtev, podnese Direktoratu Program probnog rada.

Direktorat bliže propisuje obim Programa probnog rada nuklearnog postrojenja.

Licenca za probni rad nuklearnog postrojenja, pored drugih uslova propisanih zakonom, prestaje da važi danom izdavanja licence za rad nuklearnog postrojenja.

Probni rad nuklearnog postrojenja

Član 129

Probni rad nuklearnog postrojenja sastoji se iz dve faze i to:

- 1) testiranje nuklearnog postrojenja bez radioaktivnih i nuklearnih materijala;
- 2) testiranje nuklearnog postrojenja sa radioaktivnim i nuklearnim materijalima.

Nosilac licence za probni rad nuklearnog postrojenja je dužan da u toku probnog rada nuklearnog postrojenja potvrdi kvalitet izgrađenih i ugrađenih sistema, struktura i komponenti od značaja za sigurnost i bezbednost.

Direktorat može da prisustvuje ispitivanjima koja se obavljaju tokom probnog rada.

Pravno lice ili preduzetnik je dužan da pri svakoj promeni lokacije mobilnog postrojenja za obradu radioaktivnog otpada sprovede probni rad mobilnog postrojenja za obradu radioaktivnog otpada.

Nosilac licence za probni rad nuklearnog postrojenja je dužan da uspostavi i održava mere bezbednosti i mere fizičko-tehničke zaštite postrojenja tokom faze testiranja nuklearnog postrojenja sa radioaktivnim i nuklearnim materijalima.

Direktorat bliže propisuje uslove za obavljanje probnog rada nuklearnog postrojenja.

Faza testiranja nuklearnog postrojenja bez radioaktivnih i nuklearnih materijala

Član 130

Faza testiranja nuklearnog postrojenja bez radioaktivnih i nuklearnih materijala se obavlja u cilju potvrđivanja da su nuklearno postrojenje i ugrađene strukture, sistemi i komponente u skladu sa zahtevima navedenim u projektu nuklearnog postrojenja, propisima i međunarodnim standardima.

Nosilac licence za probni rad nuklearnog postrojenja je dužan da nakon završene faze testiranja nuklearnog postrojenja bez radioaktivnih i nuklearnih materijala Direktoratu podnese izveštaj o navedenoj fazi, koji uključuje sva nastala odstupanja od specifikacija projekta kao i sve izmene u dokumentaciji podnetoj za pribavljanje licence, koje su nastale kao rezultat ispitivanja obavljenih tokom ove faze.

Direktorat daje saglasnost na izveštaj iz stava 2. ovog člana.

Faza testiranja nuklearnog postrojenja sa radioaktivnim i nuklearnim materijalima

Član 131

Faza testiranja nuklearnog postrojenja sa radioaktivnim i nuklearnim materijalima se obavlja u cilju potvrđivanja da nuklearno postrojenje pre početka rada ispunjava sve propisane uslove radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti.

Pre sprovođenja faze testiranja nuklearnog postrojenja sa radioaktivnim i nuklearnim materijalima Direktorat vrši proveru, kontrolu i nadzor nad ispunjavanjem propisanih mera radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti.

Nosilac licence za probni rad nuklearnog postrojenja je dužan da pre sprovođenja faze testiranja nuklearnog postrojenja sa radioaktivnim i nuklearnim materijalima izradi i podnese Direktoratu plan upravljanja radioaktivnim otpadom, preliminarni plan dekomisije nuklearnog postrojenja za sva nuklearna postrojenja osim za postrojenje za odlaganje radioaktivnog otpada za koje se podnosi preliminarni plan zatvaranja u skladu sa ovim zakonom.

Nosilac licence za probni rad nuklearnog postrojenja je dužan da nakon završene faze testiranja nuklearnog postrojenja sa radioaktivnim i nuklearnim materijalima Direktoratu podnese izveštaj o navedenoj fazi, koji uključuje sva nastala odstupanja od specifikacija projekta kao i sve izmene u dokumentaciji podnetoj za pribavljanje licence koje su nastale kao rezultat ispitivanja obavljenih tokom ove faze.

Direktorat daje saglasnost na izveštaj iz stava 4. ovog člana.

Puštanje u rad nakon prekida rada

Član 132

Na nuklearna postrojenja koja se ponovo puštaju u rad nakon prekida rada ili kod kojih je vršena rekonstrukcija ili modifikacija u pogledu promene tehnologije rada postrojenja, primenjuju se odredbe čl. 128, 129, 130. i 131. ovog zakona.

Licenca za rad nuklearnog postrojenja

Član 133

Nosilac licence za probni rad nuklearnog postrojenja je dužan da pribavi licencu za rad nuklearnog postrojenja u skladu sa članom 42. ovog zakona.

Pre izdavanja licence za rad nuklearnog postrojenja Direktorat vrši proveru, kontrolu i nadzor:

- 1) nad primenom mera radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti;
- 2) rezultata probnog rada;
- 3) operativnih uslova i ograničenja;
- 4) uputstava i procedura za rad;
- 5) ljudskih resursa neophodnih za sigurno i bezbedno obavljanje aktivnosti;
- 6) uspostavljenih mera spremnosti i delovanja u slučaju vanrednog događaja.

Licenca za rad nuklearnog postrojenja, pored drugih uslova utvrđenih zakonom, prestaje da važi danom izdavanja licence za dekomisiju nuklearnog postrojenja.

Rad nuklearnog postrojenja

Član 134

Nosilac licence za rad nuklearnog postrojenja je dužan da obezbedi:

- 1) rad nuklearnog postrojenja u okviru operativnih uslova i ograničenja utvrđenih u izveštaju o sigurnosti;
- 2) uspostavljanje i sprovođenje programa interne provere i testiranja struktura, sistema i komponenti od važnosti za siguran rad postrojenja;
- 3) uspostavljanje i sprovođenje programa održavanja struktura, sistema i komponenti od važnosti za siguran rad postrojenja;
- 4) pregled i analizu svake promene procedura i integrisanog sistema menadžmenta kao i svake promene struktura, sistema i komponenti koje mogu uticati na sigurnost postrojenja pre podnošenja zahteva Direktoratu za pribavljanje rešenja o izmeni rešenja o izdavanju licence u skladu sa ovim zakonom;
- 5) odgovarajući broj radno angažovanih stručnih i obučanih lica kao i uspostavljen program obuke;

6) uspostavljanje i održavanje mera bezbednosti i mera fizičko-tehničke zaštite postrojenja tokom rada nuklearnog postrojenja.

Nosilac licence za rad nuklearnog postrojenja je dužan da u toku rada nuklearnog postrojenja redovno pregleda i ažurira plan upravljanja radioaktivnim otpadom, preliminarni plan dekomisije nuklearnog postrojenja za sva nuklearna postrojenja osim za postrojenje za odlaganje radioaktivnog otpada odnosno preliminarni plan zatvaranja nuklearnog postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada u skladu sa ovim zakonom.

Rad mobilnog postrojenja za obradu radioaktivnog otpada može da se vrši samo na lokaciji koja ispunjava uslove za sigurno i bezbedno obavljanje delatnosti koji se utvrđuju analizom iz člana 118. stav 1. ovog zakona.

Direktorat bliže propisuje uslove za rad nuklearnog postrojenja.

Privremeni prestanak rada nuklearnog postrojenja

Član 135

Nuklearno postrojenje, osim mobilnog postrojenja za obradu radioaktivnog otpada, može privremeno da prestane sa radom iz bilo kog opravdanog razloga koji nije planiran izveštajem o sigurnosti za rad nuklearnog postrojenja.

Nosilac licence je dužan da obezbedi da se upravljanje nuklearnim postrojenjem koje je privremeno prestalo sa radom odvija na siguran i bezbedan način, naročito u pogledu upravljanja radioaktivnim otpadom, istrošenim gorivom, izvorima zračenja i uz primenu mera zaštite od požara i sprečavanja njegovog nastanka.

Direktorat može da zahteva od nosioca licence da nakon privremenog prestanka rada podnese zahtev za izdavanje licence za probni rad nuklearnog postrojenja u skladu sa ovim zakonom.

Direktorat bliže propisuje uslove za privremeni prestanak rada nuklearnog postrojenja.

U slučajevima kada je nuklearno postrojenje trajno prestalo sa radom i ne postoji pravno lice koje je njime upravljalo, Vlada Republike Srbije donosi odluku o daljem upravljanju tim nuklearnim postrojenjem.

Saglasnost za privremeni prestanak rada nuklearnog postrojenja

Član 136

Nosilac licence za rad nuklearnog postrojenja je dužan da od Direktorata pribavi saglasnost za privremeni prestanak rada nuklearnog postrojenja.

Nosilac licence iz stava 1. ovog člana je dužan da uz zahtev za saglasnost podnese Direktoratu Program privremenog prestanka rada nuklearnog postrojenja.

Direktorat bliže propisuje obim i sadržaj Programa iz stava 2. ovog člana.

v) Dekomisija

Odluka o krajnjem statusu dekomisije nuklearnog postrojenja

Član 137

Vlada na zahtev nosioca licence za dekomisiju nuklearnog postrojenja donosi odluku o krajnjem statusu dekomisije nuklearnog postrojenja, osim mobilnog postrojenja za obradu radioaktivnog otpada.

Podnosilac zahteva iz stava 1. ovog člana je dužan da uz zahtev podnese Vladi dokument kojim se dokazuje opravdanost izbora krajnjeg statusa dekomisije i licencu za dekomisiju nuklearnog postrojenja.

Krajnji status dekomisije nuklearnog postrojenja može da bude:

- 1) korišćenje objekta ili lokaliteta nuklearnog postrojenja ili njihovih delova bez ograničenja;
- 2) korišćenje objekta ili lokaliteta nuklearnog postrojenja ili njihovih delova sa ograničenjem;
- 3) ograničeni pristup objektu ili lokalitetu nuklearnog postrojenja ili njihovim delovima.

Licenca za dekomisiju nuklearnog postrojenja

Član 138

Nosilac licence za rad nuklearnog postrojenja je dužan da pribavi licencu za dekomisiju nuklearnog postrojenja za sva nuklearna postrojenja osim za postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada, u skladu sa članom 42. ovog zakona.

Podnosilac zahteva za izdavanje licence za dekomisiju nuklearnog postrojenja je dužan da uz zahtev podnese Direktoratu plan dekomisije, plan remedijacije i plan upravljanja radioaktivnim otpadom u skladu sa ovim zakonom.

Licenca za dekomisiju nuklearnog postrojenja, pored drugih uslova propisanih zakonom, prestaje da važi danom izdavanja rešenja o prestanku važenja licence.

Dekomisija nuklearnog postrojenja

Član 139

Dekomisija nuklearnog postrojenja se sprovodi u cilju smanjenja radijacionog rizika i oslobađanja nuklearnog postrojenja ili njegovog dela od regulatorne kontrole.

Dekomisija nuklearnog postrojenja sastoji se iz faze pripreme za dekomisiju i faze sprovođenja dekomisije.

Direktorat bliže propisuje uslove za dekomisiju nuklearnog postrojenja.

Faza pripreme za dekomisiju nuklearnog postrojenja

Član 140

Faza pripreme za dekomisiju nuklearnog postrojenja podrazumeva održavanje postrojenja, pribavljanje odluke Vlade o krajnjem statusu dekomisije nuklearnog postrojenja i ažuriranje plana dekomisije u skladu sa odlukom Vlade o krajnjem statusu dekomisije nuklearnog postrojenja.

Nosilac licence za dekomisiju nuklearnog postrojenja je dužan da nakon završene faze pripreme za dekomisiju Direktoratu podnese ažurirani plan dekomisije u skladu sa odlukom Vlade o krajnjem statusu dekomisije nuklearnog postrojenja i ažuriranu drugu dokumentaciju na osnovu koje je izdata licenca za dekomisiju nuklearnog postrojenja.

Direktorat daje saglasnost na dokumentaciju iz stava 2. ovog člana u roku od 90 dana od dana prijema uredne dokumentacije.

Odredba stava 1. ovog člana ne odnosi se na mobilno postrojenje za obradu radioaktivnog otpada.

Faza sprovođenja dekomisije nuklearnog postrojenja

Član 141

Faza sprovođenja dekomisije nuklearnog postrojenja podrazumeva dekontaminaciju, demontiranje i rušenje struktura, sistema i komponenti nuklearnog postrojenja, upravljanje radioaktivnim otpadom koji potiče od tih aktivnosti, kao i postupak dokazivanja da je postignut krajnji status dekomisije nuklearnog postrojenja.

Nosilac licence za dekomisiju nuklearnog postrojenja otpočinje fazu sprovođenja dekomisije nakon pribavljanja saglasnosti Direktorata iz člana 140. ovog zakona.

Nosilac licence za dekomisiju nuklearnog postrojenja je dužan da, tokom sprovođenja dekomisije:

- 1) pripremi i sprovodi procedure kojima se obezbeđuju mere radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti;
- 2) koristi metode potvrđene u praksi;
- 3) obezbedi da sva lica koja učestvuju u obavljanju aktivnosti imaju propisanu obuku, kvalifikacije i poseduju odgovarajuća znanja;
- 4) vodi propisane evidencije;
- 5) izvrši izbor tehnike dekomisije tako da optimizuje zaštitu izloženih radnika, pojedinaca, stanovništva i životne sredine i da količine nastalog radioaktivnog otpada budu što je moguće manje;
- 6) uspostavi mere za delovanje u slučaju vanrednog događaja;
- 7) uspostavi i održava mere fizičko - tehničke zaštite nuklearnog postrojenja tokom obavljanja dekomisije;
- 8) obezbedi sigurno i bezbedno upravljanje radioaktivnim otpadom koji je nastao tokom dekomisije do odlaganja.

Nosilac licence za dekomisiju nuklearnog postrojenja je dužan da po završetku dekomisije pripremi izveštaj o dekomisiji kojim dokazuje da je postignut krajnji status dekomisije u skladu sa Planom dekomisije i izveštaj o završnom radiološkom pregledu postrojenja i lokaliteta koje podnosi Direktoratu na saglasnost.

Direktorat daje saglasnost na izveštaje iz stava 4. ovog člana u roku od 90 dana od dana prijema uredne dokumentacije.

Preliminarni plan dekomisije

Član 142

Nosilac licence za projektovanje nuklearnog postrojenja, izgradnju nuklearnog postrojenja, probni rad nuklearnog postrojenja i rad nuklearnog postrojenja je dužan da za sva nuklearna postrojenja osim za postrojenje za odlaganje radioaktivnog otpada, izradi i redovno vrši pregled i reviziju preliminarnog plana dekomisije nuklearnog postrojenja.

Preliminarni plan dekomisije nuklearnog postrojenja iz stava 1. ovog člana sadrži moguća rešenja za sprovođenje dekomisije, analizu njihove izvodljivosti, procenu finansijskih sredstva za sprovođenje dekomisije i način obezbeđivanja sredstava, identifikaciju kategorija i procenu količine radioaktivnog i drugog otpada koji može da nastane tokom dekomisije i načine upravljanja radioaktivnim i drugim otpadom.

Direktorat bliže propisuje obim i sadržaj preliminarnog plana dekomisije iz stava 1. ovog člana.

Plan dekomisije

Član 143

Nosilac licence za dekomisiju nuklearnog postrojenja je dužan da izradi i redovno vrši pregled i reviziju plana dekomisije nuklearnog postrojenja.

Plan dekomisije nuklearnog postrojenja, sadrži naročito:

- 1) izabranu strategiju dekomisije;
- 2) opis i redosled aktivnosti dekomisije;
- 3) način upravljanja radioaktivnim otpadom, uključujući i oslobađanje od regulatorne kontrole;
- 4) predloženi krajnji status i način kojim nosilac licence potvrđuje da je krajnji status postignut;
- 5) vremenski period za sprovođenje dekomisije;
- 6) finansijska sredstva za sprovođenje dekomisije.

Direktorat bliže propisuje obim i sadržaj plana dekomisije iz stava 1. ovog člana.

Pregled i revizija plana dekomisije

Član 144

Pregled i revizija plana dekomisije iz čl. 142. i 143. ovog zakona vrši se na osnovu stečenog iskustva, dostupnih podataka o dekomisiji istih ili sličnih postrojenja, novih ili izmenjenih zahteva sigurnosti i bezbednosti i razvoj tehnologije koja se primenjuje u procesu sprovođenja dekomisije.

Nosilac licence za dekomisiju nuklearnog postrojenja dostavlja Direktoratu izveštaj o pregledu i reviziji plana dekomisije iz stava 1. ovog člana.

Nosilac licence za dekomisiju nuklearnog postrojenja dostavlja Direktoratu izveštaj o pregledu i reviziji plana dekomisije iz stava 1. ovog člana i posle svakog neplaniranog događaja koji može da utiče na dekomisiju nuklearnog postrojenja.

Direktorat bliže propisuje rokove za pregled i reviziju plana dekomisije iz stava 1. ovog člana i rokove za dostavljanje izveštaja Direktoratu.

Direktorat može da zahteva od nosioca licence za dekomisiju nuklearnog postrojenja da izvrši vanredni pregled i reviziju plana dekomisije iz stava 1. ovog člana i da Direktoratu dostavi izveštaj.

Prestanak važenja licence za dekomisiju

Član 145

Nosilac licence za dekomisiju nuklearnog postrojenja je dužan da podnese zahtev za prestanak važenja licence za dekomisiju po prestanku aktivnosti predviđenih planom dekomisije iz člana 143. ovog zakona.

Nosilac licence za dekomisiju nuklearnog postrojenja je dužan da uz zahtev iz stava 1. ovog člana Direktoratu podnese izveštaj o dekomisiji i izveštaj o završnom radiološkom pregledu postrojenja i lokacije.

Direktorat pre odlučivanja o prestanku važenja licence, vrši proveru, kontrolu i nadzor nad nuklearnim postrojenjem i lokalitetom u cilju utvrđivanja krajnjeg statusa određenog planom dekomisije i ispunjenosti uslova utvrđenih licencom.

Direktorat rešenjem odlučuje o prestanku važenja licence za dekomisiju na osnovu ocene izveštaja o dekomisiji i izveštaja o završnom radiološkom pregledu.

Rešenjem o prestanku važenja licence za dekomisiju nuklearnog postrojenja, Direktorat može da utvrdi dodatne mere radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti koje je pravno lice ili preduzetnik dužan da sprovodi na postrojenju, lokalitetu i njihovim delovima do njihovog oslobađanja od regulatorne kontrole.

Licenca za zatvaranje postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada

Član 146

Nosilac licence za rad postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada je dužan da pribavi licencu za zatvaranje postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada, u skladu sa članom 42. ovog zakona.

Podnosilac zahteva za izdavanje licence za zatvaranje postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada je dužan da uz zahtev, podnese Direktoratu plan zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada u skladu sa ovim zakonom.

Licenca iz stava 1. ovog člana, pored drugih uslova propisanih zakonom, prestaje da važi danom izdavanja rešenja o prestanku važenja licence za zatvaranje postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada, u skladu sa ovim zakonom.

Zatvaranje postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada

Član 147

Zatvaranje postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada obuhvata dekontaminaciju, demontiranje i rušenje struktura, sistema i komponenti i dovođenje postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada u stanje kojim se obezbeđuje dugoročna sigurnost odloženog radioaktivnog otpada.

Nosilac licence za zatvaranje postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada je dužan da uspostavi i sprovedi mere kontrole na lokalitetu zatvorenog postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada.

Mere kontrole su naročito:

- 1) sprečavanje neovlašćenog korišćenja lokaliteta i neovlašćenog ulaska u postrojenje za odlaganje radioaktivnog otpada posle njegovog zatvaranja;
- 2) monitoring radioaktivnosti u životnoj sredini i nadzor nad lokalitetom zatvorenog postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada;
- 3) aktivnosti održavanja i remedijacije ukoliko su potrebne;
- 4) uspostavljanje načina za prenos znanja budućim generacijama.

Direktorat bliže propisuje uslove za zatvaranje postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada i mere kontrole na lokalitetu.

Preliminarni plan zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada

Član 148

Nosilac licence za projektovanje, izgradnju, probni rad i rad postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada je dužan da izradi i redovno vrši pregled i reviziju preliminarnog plana zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada.

Preliminarni plan zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada iz stava 1. ovog člana sadrži naročito:

- 1) moguća rešenja za zatvaranje postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada;
- 2) analizu izvodljivosti zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada;
- 3) procenu finansijskih sredstva i načine obezbeđivanja sredstava;
- 4) opis i vrste radioaktivnog otpada koji se odlaže;
- 5) vremenske periode za odlaganje radioaktivnog otpada;
- 6) procenu količine odloženog radioaktivnog otpada na godišnjem nivou;
- 7) mesto odlaganja radioaktivnog otpada u postrojenju;

8) planove za fazno zatvaranje pojedinih delova postrojenja.

Direktorat bliže propisuje obim i sadržaj preliminarnog plana zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada.

Plan zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada

Član 149

Nosilac licence za zatvaranje postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada je dužan da izradi i redovno vrši pregled i reviziju plana zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada.

Plan zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada iz stava 1. ovog člana, sadrži naročito:

- 1) način zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada;
- 2) opis i vrste radioaktivnog otpada koji je odložen i njegovo mesto u postrojenju;
- 3) opis i redosled aktivnosti zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada;
- 4) aktivne i pasivne mere kontrole;
- 5) vremenski period za zatvaranje postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada;
- 6) procenu finansijskih sredstava za zatvaranje postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada;
- 7) opis uspostavljenih barijera kojima se sprečava da radioaktivni materijal dospe u životnu sredinu;
- 8) način obeležavanja lokaliteta posle zatvaranja;
- 9) način komunikacije sa javnošću.

Direktorat bliže propisuje obim i sadržaj plana zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada.

Pregled i revizija plana zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada

Član 150

Pregled i revizija plana zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada iz čl. 148. i 149. ovog zakona vrši se na osnovu stečenog iskustva, dostupnih podataka o zatvaranju istih ili sličnih postrojenja, novih ili izmenjenih zahteva sigurnosti i bezbednosti i razvoja tehnologija koje se primenjuju u procesu sprovođenja zatvaranja.

Pregled i revizija plana zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada iz stava 1. ovog člana vrši se i posle svakog neplaniranog događaja koji može da utiče na zatvaranje postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada.

Nosilac licence dostavlja Direktoratu izveštaj o izvršenom pregledu i reviziji plana zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada iz st. 1. i 2. ovog člana.

Direktorat bliže propisuje rokove za pregled i reviziju plana zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada iz stava 1. ovog člana i rokove za dostavljanje Direktoratu izveštaja iz stava 3. ovog člana.

Direktorat može da zahteva od nosioca licence za zatvaranje postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada da izvrši vanredni pregled i reviziju plana zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada iz čl. 147. i 148. ovog zakona i da o vanrednom pregledu dostavi Direktoratu izveštaj.

Prestanak važenja licence za zatvaranje postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada

Član 151

Nosilac licence za zatvaranje postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada je dužan da podnese zahtev za prestanak važenja licence po okončanju svih aktivnosti predviđenih planom zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada iz člana 148. ovog zakona.

Nosilac licence za zatvaranje postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada je dužan da uz zahtev iz stava 1. ovog člana Direktoratu podnese izveštaj o zatvaranju postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada i izveštaj o završnom radiološkom pregledu postrojenja i lokaliteta.

Direktorat, pre donošenja odluke o prestanku važenja licence, vrši proveru, kontrolu i nadzor nad postrojenjem i lokalitetom u cilju utvrđivanja ispunjenosti uslova predviđenih planom zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada.

Direktorat rešenjem odlučuje o prestanku važenja licence za zatvaranje postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada na osnovu ocene izveštaja o zatvaranju postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada, izveštaja o završnom radiološkom pregledu, rezultata sprovedene provere, kontrole i nadzora i ako utvrdi da je postrojenje za odlaganje radioaktivnog otpada zatvoreno na siguran i bezbedan način.

Rešenjem o prestanku važenja licence za zatvaranje postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada, Direktorat može da utvrdi dodatne mere radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti koje je pravno lice ili preduzetnik dužan da sprovodi na postrojenju, lokalitetu i njihovim delovima do njihovog oslobađanja od regulatorne kontrole.

Finansiranje dekomisije i zatvaranja postrojenja za odlaganje

Član 152

Nosilac licence za obavljanje nuklearne aktivnosti u skladu sa ovim zakonom je dužan da, pre početka izgradnje nuklearnog postrojenja, obezbedi izvore finansijskih sredstava koja će biti na raspolaganju za potrebe dekomisije uključujući i upravljanje radioaktivnim otpadom koji nastaje kao rezultat dekomisije, kao i za potrebe zatvaranja postrojenja za odlaganje.

Vlada obezbeđuje finansijska sredstva za troškove dekomisije, uključujući i upravljanje nastalim radioaktivnim otpadom za postojeća nuklearna postrojenja.

Monitoring radioaktivnosti u životnoj sredini u okolini nuklearnog postrojenja

Član 153

Nosilac licence za obavljanje nuklearne aktivnosti je dužan da sprovodi monitoring radioaktivnosti u životnoj sredini u okolini nuklearnog postrojenja u skladu sa programom monitoringa radioaktivnosti u životnoj sredini u okolini nuklearnog postrojenja na koji Direktorat daje saglasnost.

Direktorat bliže propisuje način i uslove za sprovođenje i za izradu programa monitoringa radioaktivnosti iz stava 1. ovog člana.

Nosilac licence za obavljanje nuklearne aktivnosti je dužan da obezbedi finansijska sredstva za sprovođenje monitoringa radioaktivnosti iz stava 1. ovog člana.

Evidencije nosioca licence za obavljanje nuklearne aktivnosti

Član 154

Nosilac licence za obavljanje nuklearne aktivnosti je dužan da čuva evidencije i podatke o nuklearnom postrojenju i njegovom lokalitetu, o upravljanju radioaktivnim otpadom i nuklearnim i drugim radioaktivnim materijalom i celokupnu dokumentaciju za potrebe utvrđivanja građanske odgovornosti u skladu sa međunarodnom konvencijom o građanskoj odgovornosti za nuklearne štete.

Direktorat bliže propisuje uslove i rokove čuvanja evidencije i podataka iz stava 1. ovog člana.

3. Remedijacija

Remedijacija lokacije

Član 155

Pravno lice ili preduzetnik je dužan da izvrši remedijaciju lokacije sa kontaminacijom nastalom kao rezultat planiranih aktivnosti, situacije postojećeg izlaganja ili kao posledica vanrednog događaja koja ne može da se zanemari sa stanovišta zaštite od jonizujućeg zračenja.

Remedijacija se obavlja u cilju postizanja uslova za korišćenje lokacije bez ograničenja.

Ukoliko nije moguće ostvariti uslove iz stava 2. ovog člana korišćenje lokacije može da se ograniči u pogledu korišćenje lokacije u celini ili njenih delova i pristupa lokaciji.

Direktorat propisuje mere kontrole lokacije ukoliko je njeno korišćenje ograničeno u skladu sa stavom 3. ovog člana.

Nakon završene remedijacije lokacije, pravno lice ili preduzetnik je dužan da izvrši remedijaciju zemljišta u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita zemljišta.

Sanacija kontaminiranih objekata

Član 156

Pravno lice ili preduzetnik je dužan da izvrši sanaciju kontaminiranih objekata sa kontaminacijom nastalom kao rezultat situacije postojećeg izlaganja ili kao posledica vanrednog događaja koja ne može da se zanemari sa stanovišta zaštite od jonizujućeg zračenja.

Sanacija kontaminiranog objekta se obavlja u cilju postizanja uslova za korišćenje objekta bez ograničenja.

Ukoliko nije moguće ostvariti uslove iz stava 2. ovog člana korišćenje objekta može da se ograniči u pogledu korišćenja objekta u celini ili njegovih delova i pristupa objektu.

Direktorat propisuje mere kontrole objekta ukoliko je njegovo korišćenje ograničeno u skladu sa stavom 3. ovog člana.

Sanacija kontaminiranih objekata iz stava 1. ovog člana ne odnosi se na postrojenja za koja se pribavlja licenca za dekomisiju.

Plan remedijacije lokacije i sanacije kontaminiranih objekata

Član 157

Plan remedijacije lokacije i plan sanacije kontaminiranih objekata sadrži naročito:

- 1) ciljeve;
- 2) referentne nivoe;
- 3) vrstu, obim i trajanje aktivnosti koje treba sprovesti;
- 4) mere upravljanja radioaktivnim otpadom;
- 5) ograničenje za korišćenje lokacije, odnosno objekta;
- 6) programe monitoringa i kontrole kao i aktivne i pasivne mere kontrole lokacije na kojoj je sprovedena remedijacija, odnosno objekta koji je saniran.

Direktorat bliže propisuje obim i sadržaj plana remedijacije i plana sanacije kontaminiranih objekata iz stava 1. ovog člana.

Nosilac licence za dekomisiju nuklearnog postrojenja kao i pravno lice ili preduzetnik koji poseduje saglasnost za obavljanje remedijacije u skladu sa ovim zakonom je dužan da redovno ažurira plan remedijacije.

Pravno lice ili preduzetnik koji poseduje saglasnost za obavljanje sanacije kontaminiranog objekta je dužan da redovno ažurira plan sanacije.

Saglasnost za remedijaciju lokacije i za sanaciju kontaminiranih objekata

Član 158

Pravno lice ili preduzetnik dužno je da pribavi saglasnost Direktorata za remedijaciju lokacije, odnosno saglasnost za sanaciju kontaminiranog objekta.

Pravno lice ili preduzetnik dužno je da uz zahtev za pribavljanje saglasnosti iz stava 1. ovog člana podnese:

- 1) plan remedijacije, odnosno sanacije;
- 2) plan upravljanja radioaktivnim otpadom.

Pravno lice ili preduzetnik je dužan da izvrši remedijaciju lokacije, odnosno sanaciju objekta u skladu sa planom iz člana 157. ovog zakona.

Pravno lice ili preduzetnik je dužan da po završenoj remedijaciji lokacije, odnosno sanaciji objekta podnese izveštaj Direktoratu kojim se dokazuje da je postignut krajnji status lokacije, odnosno objekta u skladu sa planom i izveštaj o obavljenom završnom radiološkom pregledu.

Remedijaciju lokacije i sanaciju objekta može da vrši nosilac ovlašćenja za obavljanje poslova dekontaminacije radne i životne sredine.

Direktorat može osloboditi lokaciju i objekat od regulatorne kontrole u skladu sa članom 63. ovog zakona.

Pravno lice ili preduzetnik je dužan da čuva evidencije i podatke o lokaciji, objektu, izvorima zračenja i o upravljanju radioaktivnim otpadom.

Direktorat bliže propisuje uslove za remedijaciju lokacije i sanaciju objekata, kao i uslove i rokove u kojima se čuvaju evidencije i podaci iz stava 7. ovog člana.

4. Sigurnost upravljanja radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom

Opšti principi sigurnosti upravljanja radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom

Član 159

Opšti principi sigurnog upravljanja radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom u Republici Srbiji su:

- 1) smanjenje nastajanja radioaktivnog otpada na najmanju moguću meru u pogledu aktivnosti i količine, primenom propisanih mera pri projektovanju i načina rada i dekomisije, uključujući reciklažu i ponovnu upotrebu materijala;
- 2) međusobna zavisnost svih postupaka tokom nastajanja i upravljanja radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom;
- 3) upravljanje radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom na siguran način, uključujući i dugoročno upravljanje primenom pasivnih mera koje garantuju sigurnost;
- 4) sprovođenje mera radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti u skladu sa gradiranim pristupom;

5) obaveza pravnog lica ili preduzetnika kod koga je radioaktivni otpad ili istrošeno nuklearno gorivo nastalo da snosi troškove upravljanja radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom;

6) proces donošenja odluka u svim fazama upravljanja radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom je dokumentovan i zasnovan na dokazima.

Republika Srbija obezbeđuje uslove za sigurno i bezbedno skladištenje radioaktivnog otpada, isluženih izvora zračenja i istrošenog nuklearnog goriva u centralnom skladištu.

Republika Srbija obezbeđuje uslove za sigurno i bezbedno odlaganje radioaktivnog otpada, isluženih izvora zračenja i istrošenog nuklearnog goriva.

Deklaracija o proglašenju radioaktivnog materijala i istrošenog nuklearnog goriva za radioaktivni otpad

Član 160

Nosilac odobrenja deklaracijom proglašava radioaktivni materijal i istrošeno nuklearno gorivo koje se ne planira za dalju upotrebu za radioaktivni otpad.

Nosilac odobrenja je dužan da Direktoratu dostavi deklaraciju iz stava 1. ovog člana u roku od osam dana od dana proglašenja.

Direktorat izdaje potvrdu o proglašenju iz stava 1. ovog člana.

Direktorat bliže propisuje sadržaj deklaracije iz stava 1. ovog člana.

Upravljanje radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom

Član 161

Nosilac odobrenja u okviru čije delatnosti nastaje radioaktivni otpad ili istrošeno nuklearno gorivo odgovoran je za sigurno i bezbedno upravljanje radioaktivnim otpadom ili istrošenim nuklearnim gorivom do njegove predaje u centralno skladište, postrojenje za obradu ili preradu ili postrojenje za odlaganje radioaktivnog otpada ili istrošenog nuklearnog goriva.

Nosilac licence za rad postrojenja za skladištenje, za obradu ili preradu i za odlaganje radioaktivnog otpada ili istrošenog nuklearnog goriva odgovoran je za sigurno i bezbedno upravljanje radioaktivnim otpadom ili istrošenim nuklearnim gorivom koje skladišti, obrađuje, preraduje ili odlaže.

Faze upravljanja radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom

Član 162

Faze upravljanja radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom su:

- 1) nastajanje i sakupljanje;
- 2) karakterizacija;
- 3) čuvanje;

- 4) obrada radioaktivnog otpada ili prerada istrošenog nuklearnog goriva;
- 5) skladištenje;
- 6) odlaganje.

Istrošeno nuklearno gorivo može da bude upotrebljiv resurs ili se proglašava radioaktivnim otpadom.

U slučaju da se istrošeno nuklearno gorivo proglašeno radioaktivnim otpadom primenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na upravljanje radioaktivnim otpadom.

Direktorat bliže propisuje uslove za upravljanje radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom, način pakovanja i obeležavanja.

Obaveze nosioca odobrenja u pogledu upravljanja radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom

Član 163

Nosilac odobrenja je dužan da:

- 1) sakuplja, evidentira i čuva radioaktivni otpad i istrošeno nuklearno gorivo na propisani način i u skladu sa propisanim uslovima i preda ga nosiocu licence za rad nuklearnog postrojenja za obradu ili za preradu, za skladištenje ili za odlaganje radioaktivnog otpada ili istrošenog nuklearnog goriva;
- 2) obezbedi da objekti i prostorije u kojima se radioaktivni otpad i istrošeno nuklearno gorivo sakuplja, evidentira i čuva, ispunjavaju sve propisane tehničke uslove i mere radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti;
- 3) primenjuje mere kojima se sprečava kontaminacija životne sredine radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom.

Nastajanje i sakupljanje radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva

Član 164

Nastajanje i sakupljanje radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva se tokom obavljanja delatnosti kontroliše i evidentira.

Mere kontrole nastanka radioaktivnog otpada koje sprovodi nosilac odobrenja, naročito, su:

- 1) smanjenje nastajanja radioaktivnog otpada;
- 2) ponovna upotreba radioaktivnog materijala;
- 3) reciklaža radioaktivnog materijala.

Direktorat bliže propisuje uslove za sakupljanje, evidentiranje i kontrolu nastajanja radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva.

Privremeno čuvanje radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva

Član 165

Nosilac odobrenja može privremeno da čuva radioaktivni otpad i istrošeno nuklearno gorivo koje nastaje tokom obavljanja delatnosti u svom spremištu do predaje nosiocu licence za rad nuklearnog postrojenja za obradu ili preradu, za skladištenje ili za odlaganje radioaktivnog otpada, odnosno istrošenog nuklearnog goriva ili do oslobađanja radioaktivnog otpada od regulatorne kontrole.

Nosilac odobrenja može radioaktivni otpad ili istrošeno nuklearno gorivo smestiti u spremište u skladu sa uslovima utvrđenim u odobrenju za obavljanje delatnosti tokom koje nastaje radioaktivni otpad ili istrošeno nuklearno gorivo.

Direktorat bliže propisuje način i rokove privremenog čuvanja radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva.

Karakterizacija radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva

Član 166

Nosilac odobrenja je dužan da izvrši karakterizaciju radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva koji nastane tokom obavljanja delatnosti.

Karakterizacijom radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva pribavljaju se podaci o fizičkim, mehaničkim, hemijskim, radiološkim i biološkim svojstvima u cilju njegovog sigurnog i bezbednog upravljanja.

Direktorat bliže propisuje kriterijume za vršenje karakterizacije radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva.

Kategorizacija radioaktivnog otpada

Član 167

Kategorizacija radioaktivnog otpada vrši se na osnovu podataka iz člana 166. stav 2. ovog zakona.

Direktorat bliže propisuje kategorije radioaktivnog otpada i kriterijume za kategorizaciju radioaktivnog otpada.

Obrada radioaktivnog otpada

Član 168

Obrada radioaktivnog otpada vrši se u cilju dovođenja radioaktivnog otpada u oblik koji ispunjava kriterijume za siguran i bezbedan transport, skladištenje ili odlaganje i u cilju smanjenja količina nastalog radioaktivnog otpada kroz reciklažu i ponovnu upotrebu.

Tokom obrade radioaktivnog otpada vrše se aktivnosti predtretmana, tretmana i kondicioniranja radioaktivnog otpada.

Nakon obrade radioaktivni otpad se pakuje na način koji obezbeđuje zadržavanje radioaktivnog materijala unutar pakovanja tokom planiranih aktivnosti kao i prilikom vanrednih događaja koji mogu nastati u transportu, skladištenju ili odlaganju radioaktivnog otpada.

Direktorat bliže propisuje uslove za obradu radioaktivnog otpada.

Prerada istrošenog nuklearnog goriva

Član 169

Prerada istrošenog nuklearnog goriva vrši se u postrojenju za preradu istrošenog nuklearnog goriva.

Direktorat bliže propisuje uslove za preradu istrošenog nuklearnog goriva.

Skladištenje radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva

Član 170

Skladištenje radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva vrši se u cilju primene mera izolacije i kontrole radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva tokom svih faza upravljanja pre njihovog odlaganja.

Nosilac licence za rad postrojenja za skladištenje radioaktivnog otpada ili istrošenog nuklearnog goriva je dužan da obezbedi uslove i sprovodi mere koje omogućavaju proveru stanja i uslova skladištenja, sprečavanje dostizanja kritičnosti, iznošenje radioaktivnog otpada radi obrade ili istrošenog nuklearnog goriva radi prerade i odlaganja ili oslobađanja radioaktivnog otpada od regulatorne kontrole i očuvanja pakovanja radioaktivnog otpada ili istrošenog nuklearnog goriva u stanju podesnom za obradu ili preradu ili odlaganje.

Nosilac licence za rad postrojenja za skladištenje radioaktivnog otpada ili istrošenog nuklearnog goriva je dužan da vodi evidencije i Direktoratu dostavlja podatke o uskladištenom radioaktivnom otpadu i istrošenom nuklearnom gorivu u vremenskim intervalima i na način koji bliže propisuje Direktorat.

Direktorat bliže propisuje uslove za skladištenje radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva.

Odlaganje radioaktivnog otpada ili istrošenog nuklearnog goriva

Član 171

Odlaganje radioaktivnog otpada ili istrošenog nuklearnog goriva vrši se u cilju izolacije radioaktivnog otpada ili istrošenog nuklearnog goriva od ljudi i životne sredine.

Postrojenje za odlaganje radioaktivnog otpada ili istrošenog nuklearnog goriva mora tokom projektovanja, izgradnje, probnog rada, rada i zatvaranja da ispuni uslove koji obezbeđuju pasivne mere radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti i obezbedi da potreba za sprovođenjem tih mera nakon zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada ili istrošenog nuklearnog goriva bude najmanja moguća.

Izabrana lokacija, projektovane barijere i rad postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada ili istrošenog nuklearnog goriva obezbeđuju primenu višestrukih mera radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti i sprečavanje dostizanja kritičnosti.

Projektovane barijere, strukture, sistemi i komponente, uključujući i pakovanje radioaktivnog otpada ili istrošenog nuklearnog goriva i izabrana lokacija moraju da:

1) obezbede zadržavanje radionuklida sadržanih u radioaktivnom otpadu ili istrošenom nuklearnom gorivu u vremenskom periodu kojim se, usled radioaktivnog raspada, postiže značajno smanjenje rizika povezanih sa odloženim radioaktivnim otpadom ili istrošenim nuklearnim gorivom;

2) spreče dostizanje kritičnosti;

3) omoguće odvođenje toplote u slučaju odlaganja radioaktivnog otpada ili istrošenog nuklearnog goriva koji generiše toplotu.

Nosilac licence za rad postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada ili istrošenog nuklearnog goriva je dužan da sprovodi mere kojima se obezbeđuju pasivne mere sigurnosti.

Direktorat bliže propisuje uslove za odlaganje radioaktivnog otpada.

Kriterijumi za prijem radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva

Član 172

Nosilac licence za rad postrojenja za obradu, za skladištenje ili za odlaganje radioaktivnog otpada, odnosno rad postrojenja za preradu, skladištenje ili odlaganje istrošenog nuklearnog goriva je dužan da uspostavi kriterijume za prijem radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva.

Radioaktivni otpad se prima u postrojenje za obradu, skladištenje ili odlaganje radioaktivnog otpada u skladu sa kriterijumima za prijem radioaktivnog otpada.

Istrošeno nuklearno gorivo se prima u postrojenje za preradu, skladištenje ili odlaganje istrošenog nuklearnog goriva u skladu sa kriterijumima za prijem istrošenog nuklearnog goriva.

Kriterijumi za prijem radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva utvrđuju se prema radiološkim, mehaničkim, fizičkim, hemijskim i biološkim osobinama radioaktivnog otpada ili istrošenog nuklearnog goriva.

Direktorat bliže propisuje uslove za utvrđivanje kriterijuma za prijem radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva.

Oslobađanje radioaktivnog otpada od regulatorne kontrole

Član 173

Radioaktivni otpad se može osloboditi od regulatorne kontrole samo uz prethodno pribavljenu saglasnost Direktorata u skladu sa članom 62. ovog zakona.

Oslobađanje radioaktivnog otpada od regulatorne kontrole se obavlja posle obrade ili perioda čuvanja i skladištenja.

Plan upravljanja radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom

Član 174

Plan upravljanja radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom sadrži naročito:

- 1) organizacionu strukturu za upravljanje radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom kod nosioca odobrenja za obavljanje delatnosti tokom koje nastaje radioaktivni otpad i istrošeno nuklearno gorivo;
- 2) listu pisanih procedura i drugih dokumenata za upravljanje radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom;
- 3) način nastanka radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva, kategorije i pretpostavljene godišnje količine nastalog radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva;
- 4) način upravljanja radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom;
- 5) tehničke, organizacione i druge mere za smanjenje nastanka radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva;
- 6) uslove za predaju radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva nosiocu licence za rad postrojenja za obradu, za skladištenje ili za odlaganje radioaktivnog otpada odnosno licence za rad postrojenja za preradu, za skladištenje ili za odlaganje istrošenog nuklearnog goriva;
- 7) način vođenja evidencije o radioaktivnom otpadu i istrošenom nuklearnom gorivu koje je nastalo, ili je u spremištu, ili je obrađeno odnosno prerađeno, ili je uskladišteno ili odloženo.

Direktorat bliže propisuje obim i sadržaj plana upravljanja radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom.

Finansiranje upravljanja radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom

Član 175

Pravno lice ili preduzetnik kod koga je nastao radioaktivni otpad ili istrošeno nuklearno gorivo snosi troškove upravljanja radioaktivnim otpadom odnosno istrošenim nuklearnim gorivom.

Ukoliko pravno lice ili preduzetnik iz stava 1. ovog člana nije poznat ili više ne postoji, Republika Srbija preuzima odgovornost za upravljanje tim radioaktivnim otpadom ili istrošenim nuklearnim gorivom.

Ukoliko se naknadno utvrdi pravno lice ili preduzetnik kod koga je nastao radioaktivni otpad ili istrošeno nuklearno gorivo, dužan je da nadoknadi troškove upravljanja radioaktivnim otpadom ili istrošenim nuklearnim gorivom.

Evidencija radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva

Član 176

Nosilac odobrenja je dužan da vodi evidenciju o radioaktivnom otpadu koji je nastao i nalazi se u spremištu, koji je obrađen, uskladišten, odložen ili oslobođen regulatorne kontrole.

Nosilac odobrenja je dužan da vodi evidenciju o istrošenom nuklearnom gorivu koje je nastalo, koje je u spremištu, koje je prerađeno, uskladišteno ili odloženo.

Nosilac odobrenja je dužan da podatke iz evidencije iz st. 1. i 2. ovog člana dostavlja Direktoratu.

Direktorat bliže propisuje uslove, način i vremenske rokove za vođenje evidencije i dostavljanje podataka iz st. 1. i 2. ovog člana.

5. Kontrola prekograničnih pošiljki radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva

Prekogranične pošiljke radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva

Član 177

Direktorat bliže propisuje sistem kontrole uvoza radioaktivnog otpada nastalog tokom obrade radioaktivnog otpada ili prerade istrošenog nuklearnog goriva u drugoj državi a koje je poreklom iz Republike Srbije, kao i sistem kontrole izvoza i tranzita pošiljki radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva.

Izvoz radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva

Član 178

Direktorat izdaje dozvolu za izvoz radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva nastalog na teritoriji Republike Srbije.

Radioaktivni otpad i istrošeno nuklearno gorivo iz stava 1. ovog člana može da se izvozi uz prethodno izdatu dozvolu Direktorata i saglasnost nadležnog organa države u koju se vrši izvoz.

Direktorat izdaje dozvolu za izvoz radioaktivnog otpada ili istrošenog nuklearnog goriva iz stava 1. ovog člana ako je:

1) država u koju se izvozi radioaktivni otpad ili istrošeno nuklearno gorivo obaveštena o izvozu radioaktivnog otpada ili istrošenog nuklearnog goriva pre njegovog prispeća i ako je dala saglasnost;

2) država u koju se izvozi radioaktivni otpad ili istrošeno nuklearno gorivo potpisnica Zajedničke konvencije o sigurnosti upravljanja isluženim gorivom i sigurnosti upravljanja radioaktivnim otpadom;

3) izvoz materijala u skladu sa relevantnim međunarodnim obavezama u svim državama tranzita;

4) u državi u koju se izvozi radioaktivni otpad ili istrošeno nuklearno gorivo radi odlaganja pušteno u rad postrojenje za odlaganje radioaktivnog otpada ili istrošenog nuklearnog goriva

pre upućivanja pošiljke, i ako ima regulatornu infrastrukturu i administrativne i tehničke kapacitete neophodne za upravljanje izvezenim radioaktivnim otpadom ili istrošenim nuklearnim gorivom na način kojim se potvrđuje njegova sigurnost i bezbednost u skladu sa međunarodnim standardima.

Direktorat neće izdati dozvolu za izvoz radioaktivnog otpada ili istrošenog nuklearnog goriva za skladištenje ili odlaganje:

- 1) na destinacije južno od 60° južne geografske širine;
- 2) ako oceni da država u koju se vrši izvoz nema administrativne i tehničke kapacitete za sigurno upravljanje radioaktivnim otpadom ili istrošenim nuklearnim gorivom.

Radioaktivni otpad koji se izvozi radi obrade i istrošeno nuklearno gorivo koje se izvozi radi prerade

Član 179

Republika Srbija je odgovorna za sigurno odlaganje radioaktivnog otpada koji je izvezen radi obrade i istrošenog nuklearnog goriva koje je izvezeno radi prerade, kao i radioaktivnog otpada koji nastaje usled obrade ili prerade.

Uvoz radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva

Član 180

Direktorat izdaje dozvolu za uvoz radioaktivnog otpada nastalog tokom obrade radioaktivnog otpada ili prerade istrošenog nuklearnog goriva u drugoj državi a koje je poreklom iz Republike Srbije.

Direktorat izdaje dozvolu za povraćaj radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva u slučaju da izvoz nije realizovan.

Tranzit pošiljke radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva kroz Republiku Srbiju

Član 181

Direktorat izdaje dozvolu za tranzit pošiljke radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva kroz Republiku Srbiju na zahtev pošiljaoca iz druge države.

Zahtev iz stava 1. ovog člana sadrži dokaz da je pošiljalac iz druge države zaključio ugovor sa primaocem iz treće države, da su ga odobrili nadležni organi obe države i da se njime pošiljalac obavezuje da ponovo primi radioaktivni otpad ili istrošeno nuklearno gorivo kada upućivanje pošiljke ne može da se realizuje do kraja.

VII EVIDENCIJA I KONTROLA NUKLEARNOG MATERIJALA, AKTIVNOSTI, POSEBNE OPREME I NENUKLEARNOG MATERIJALA POVEZANIH SA NUKLEARNIM GORIVNIM CIKLUSOM

Prijavljivanje nuklearnog materijala, aktivnosti, posebne opreme i nenuklearnog materijala povezanih sa nuklearnim gorivnim ciklusom

Član 182

Pravno lice ili preduzetnik koji poseduje nuklearni materijal u nuklearne i nenuklearne svrhe je dužan da prijavi posedovanje nuklearnog materijala Direktoratu u skladu sa potvrđenim međunarodnim sporazumima i ovim zakonom.

Pravno lice ili preduzetnik je dužan da prijavi Direktoratu aktivnosti, posebnu opremu i nenuklearni materijal povezan sa nuklearnim gorivnim ciklusom u skladu sa potvrđenim međunarodnim sporazumima i ovim zakonom.

Direktorat izdaje potvrdu o prijavljivanju nuklearnog materijala iz stava 1. i aktivnosti, posebne opreme i nenuklearnog materijala iz stava 2. ovog člana.

Direktorat vodi centralnu evidenciju nuklearnog materijala, aktivnosti, posebne opreme i nenuklearnog materijala povezanih sa nuklearnim gorivnim ciklusom.

Direktorat bliže propisuje uslove i rokove za prijavljivanje nuklearnog materijala iz stava 1. i aktivnosti, posebne opreme i nenuklearnog materijala iz stava 2. ovog člana.

Evidencija i kontrola nuklearnog materijala, aktivnosti, posebne opreme i nenuklearnog materijala povezanih sa nuklearnim gorivnim ciklusom

Član 183

Direktorat osigurava efektivnu primenu garantija u Republici Srbiji u skladu sa potvrđenim međunarodnim sporazumima o primeni garantija i uspostavlja i održava sistem obračuna i kontrole nuklearnog materijala.

Pravno lice ili preduzetnik iz člana 182. stav 1. ovog zakona je dužan da vodi evidenciju o nuklearnom materijalu, aktivnostima, posebnoj opremi i nenuklearnom materijalu povezanim sa nuklearnim gorivnim ciklusom u skladu sa potvrđenim međunarodnim sporazumima i ovim zakonom.

Pravno lice ili preduzetnik je dužan da podatke iz evidencije iz stava 2. ovog člana dostavlja Direktoratu u propisanim rokovima.

Direktorat vrši kontrolu evidencije iz stava 2. ovog člana.

Direktorat bliže propisuje uspostavljanje i održavanje sistema obračuna i kontrole nuklearnog materijala.

Direktorat bliže propisuje način vođenja evidencije i rokove za dostavljanje podataka iz evidencije iz stava 2. ovog člana.

Kontrola i nadzor Međunarodne agencije za atomsku energiju

Član 184

Pravno lice ili preduzetnik je dužan da u skladu sa potvrđenim međunarodnim konvencijama i sporazumima omogući inspektorima Međunarodne agencije za atomsku energiju vršenje

kontrole i nadzora nad nuklearnim materijalima, aktivnostima, posebnoj opremi i nenuklearnom materijalu povezanim sa nuklearnim gorivnim ciklusom, kao i drugim aktivnostima propisanim potvrđenim međunarodnim sporazumima i protokolima.

VIII RADIJACIONA I NUKLEARNA BEZBEDNOST

Mere bezbednosti izvora zračenja i povezanih postrojenja

Član 185

Mere bezbednosti izvora zračenja i povezanih postrojenja se sprovode u cilju sprečavanja vršenja zlonamernih i protivzakonitih radnji prema izvorima zračenja, povezanim postrojenjima i povezanim delatnostima.

Mere bezbednosti iz stava 1. ovog člana se primenjuju u skladu sa drugim relevantnim zakonima, podzakonskim aktima, mogućom pretnjom utvrđenom Procenom osnovne bezbednosne ugroženosti u skladu sa ovim zakonom, kategorizacijom radioaktivnih izvora, kategorizacijom nuklearnih materijala u skladu sa potvrđenim međunarodnim konvencijama, i procenjenim rizikom od štete po lica, imovinu, društvo i životnu sredinu koja može nastati kao posledica bezbednosnog događaja.

Mere bezbednosti iz stava 1. ovog člana, obuhvataju naročito:

- 1) detekciju mogućeg bezbednosnog događaja;
- 2) uspostavljanje mera za odgovor u cilju brzog i efikasnog lociranja nestalih izvora zračenja i njihovog stavljanja pod kontrolu;
- 3) mere za suzbijanje mogućih posledica sabotaze ili drugog zlonamernog korišćenja izvora zračenja.

Vlada na predlog Direktorata, propisuje i prati primenu mera radijacione i nuklearne bezbednosti izvora zračenja, povezanih postrojenja i transporta izvora zračenja.

Vlada na predlog Direktorata, osniva Komisiju za radijacionu i nuklearnu bezbednost, u cilju koordinacije i praćenja aktivnosti u oblasti radijacione i nuklearne bezbednosti.

Procena osnovne bezbednosne ugroženosti

Član 186

Mere bezbednosti radioaktivnih i nuklearnih materijala i povezanih postrojenja se utvrđuju na osnovu Procene osnovne bezbednosne ugroženosti.

Mere bezbednosti tokom transporta radioaktivnih i nuklearnih materijala se utvrđuju na osnovu Procene osnovne bezbednosne ugroženosti za svaki pojedinačni transport.

Vlada obrazuje Komisiju za izradu Procene osnovne bezbednosne ugroženosti.

Komisija iz stava 3. ovog člana vrši procenu ugroženosti radioaktivnih i nuklearnih materijala i povezanih postrojenja uključujući transport na osnovu dostupnih informacija službi bezbednosti Republike Srbije, ministarstva nadležnog za unutrašnje poslove, ministarstva nadležnog za spoljne poslove, nosilaca odobrenja i Direktorata.

Vlada, na predlog Direktorata, propisuje uslove za obrazovanje i rad komisije iz stava 3. ovog člana kao i način i uslove za izradu, pregled i reviziju Procene osnovne bezbednosne ugroženosti.

Odgovornost nosioca registracije

Član 187

Nosilac registracije je dužan da obezbedi i održava mere fizičko - tehničke zaštite i druge mere bezbednosti u zavisnosti od vrste, kategorije i namene izvora zračenja tokom obavljanja delatnosti, u cilju sprečavanja krađe, sabotáže, gubitka ili neovlašćenog pristupa.

Odredba stava 1. ovog člana zakona se ne primenjuju na nosioca registracije koji obavlja delatnost u vezi sa generatorima izvora zračenja.

Odgovornost nosioca licence

Član 188

Nosilac licence je dužan da obezbedi i održava mere fizičko - tehničke zaštite i druge mere bezbednosti izvora zračenja i povezanih postrojenja uključujući i transport.

Nosilac licence je dužan da preduzme sve propisane mere u okviru svojih odgovornosti i kapaciteta usklađenih sa Procenom osnovne bezbednosne ugroženosti u cilju sprečavanja krađe, sabotáže ili gubitka izvora zračenja kao i u cilju umanjenja štetnih posledica takvog događaja.

U slučaju krađe, sabotáže ili gubitka radioaktivnog i nuklearnog materijala, nosilac licence je dužan da:

1) bez odlaganja obavesti Direktorata i druge nadležne državne organe i organizacije o događaju i mogućim posledicama;

2) dostavi Direktoratu i drugim nadležnim državnim organima i organizacijama detaljan izveštaj o događaju, u najkraćem mogućem roku a ne duže od 72 sata od dostavljanja obaveštenja iz tačke 1) ovog stava;

3) na zahtev Direktorata i drugih nadležnih državnih organa i organizacija dostavi sve dodatne informacije.

U slučaju pretnje koja po svojim karakteristikama prevazilazi pretnju opisanu u Proceni osnovne bezbednosne ugroženosti, primenjuju se mere bezbednosti propisane nacionalnim bezbednosnim instrumentima.

Nosilac licence je dužan da uspostavi i održava efikasnu saradnju sa državnim organima nadležnim za bezbednost.

Odredbe ovog člana ne primenjuju se na nosioca licence koji obavlja delatnost u vezi sa generatorima izvora zračenja.

Plan bezbednosti

Član 189

Pravno lice ili preduzetnik je dužan da pre podnošenja zahteva za izdavanje licence izradi Plan bezbednosti kojim se opisuju mere radijacione i nuklearne bezbednosti.

Plan bezbednosti je poverljiv dokument u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka.

Pravno lice ili preduzetnik iz stava 1. ovog člana je dužan da od Ministarstva unutrašnjih poslova pribavi saglasnost na Plan bezbednosti.

Plan bezbednosti sadrži naročito:

- 1) opis mera bezbednosti;
- 2) projekat sistema fizičko - tehničke zaštite;
- 3) opis područja, postrojenja i drugih objekata u tom području i šticeenog materijala uz priloženu kategorizaciju materijala;
- 4) listu internih dokumenata koji se odnose na bezbednost;
- 5) lica odgovorna za bezbednost;
- 6) plan delovanja u slučaju bezbednosnog događaja;
- 7) način i plan ocenjivanja efikasnosti sistema bezbednosti.

Vlada bliže propisuje sadržaj Plana bezbednosti.

Nosilac licence je dužan da redovno i kontinuirano unapređuje plan iz stava 1. ovog člana u skladu sa svim promenama, tako da Plan uvek odražava trenutno stanje postrojenja i delatnosti.

Nosilac licence je dužan da obezbedi usklađenost Plana bezbednosti sa Procenom osnovne bezbednosne ugroženosti.

U slučaju promene trenutne bezbednosne procene nosilac licence je dužan da, u najkraćem roku, izvrši izmene sistema fizičko-tehničke zaštite i Plana bezbednosti u skladu sa preporukama nadležnih bezbednosnih organa i uz njihovu saglasnost.

Odredbe ovog člana ne primenjuju se na nosioca licence koji obavlja delatnost u vezi sa generatorima izvora zračenja.

Međunarodna saradnja i pomoć

Član 190

U slučaju bezbednosnog događaja koji uključuje izvore zračenja, Direktorat u najkraćem mogućem roku preuzima sve aktivnosti u cilju obaveštavanja nadležnih državnih organa i organizacija i međunarodnih organizacija o događaju i mogućim posledicama, u skladu sa potvrđenim međunarodnim pravnim aktima.

Zaštita tajnosti podataka

Član 191

Zabranjeno je objavljivanje i korišćenje svih podataka u vezi sa izvorima zračenja i postrojenjima čiji stepen tajnosti je određen u skladu sa odredbama nacionalnih zakona i odredbama međunarodnih pravnih akata.

Direktorat, u saradnji sa drugim nadležnim organima i organizacijama donosi smernice u vezi sa određivanjem stepena tajnosti podataka o izvorima zračenja i obavljanju delatnosti u oblastima koje uređuje ovaj zakon u skladu sa propisima o tajnosti podataka.

IX PRIPREMLJENOST I ODGOVOR U SLUČAJU NUKLEARNE ILI RADIOLOŠKE VANREDNE SITUACIJE

Obaveštavanja i evidencija vanrednih događaja

Član 192

Nosilac odobrenja je dužan da vodi evidenciju i vrši analizu vanrednih događaja koji uključuju ili mogu da uključe vanredno ili neplanirano izlaganje.

Nosilac odobrenja je dužan da bez odlaganja obavesti Direktorat o svakom vanrednom događaju u vezi sa delatnošću koju obavlja i da odmah preduzme sve neophodne mere u cilju otklanjanja ili smanjenja posledica, uključujući i početnu procenu okolnosti i posledica vanrednog događaja i pružanje pomoći tokom sprovođenja mera zaštite.

Direktorat bliže propisuje uslove za vođenje evidencije i vršenje analize iz stava 1. ovog člana.

Plan za delovanje u slučaju nuklearne ili radiološke vanredne situacije

Član 193

Radi zaštite života i zdravlja ljudi i životne sredine u slučaju nuklearne ili radiološke vanredne situacije na teritoriji ili izvan teritorije Republike Srbije, Vlada donosi Plan za delovanje u slučaju nuklearne ili radiološke vanredne situacije.

Direktorat u saradnji sa drugim nadležnim državnim organima i organizacijama priprema predlog Plana za delovanje u slučaju nuklearne ili radiološke vanredne situacije.

Plan za delovanje u slučaju nuklearne ili radiološke vanredne situacije sadrži naročito:

- 1) ciljeve delovanja u nuklearnoj ili radiološkoj vanrednoj situaciji;
- 2) procenu opasnosti od nuklearnih ili radioloških vanrednih situacija;
- 3) nadležnosti i odgovornosti učesnika u planiranju za delovanje u nuklearnoj ili radiološkoj vanrednoj situaciji i odgovoru na nuklearnu ili radiološku vanrednu situaciju;
- 4) plan operacija za delovanje u mogućim nuklearnim ili radiološkim vanrednim situacijama, kao i operativni program za sprovođenje Plana;

- 5) koordinaciju i komunikaciju učesnika u odgovoru na nuklearnu ili radiološku vanrednu situaciju;
- 6) referentne nivoe izlaganja radnika i pojedinaca;
- 7) mere zaštite radnika u nuklearnoj ili radiološkoj vanrednoj situaciji;
- 8) mere zaštite stanovništva i životne sredine u nuklearnoj ili radiološkoj vanrednoj situaciji i kriterijume za njihovu primenu;
- 9) monitoring radioaktivnosti u nuklearnoj ili radiološkoj vanrednoj situaciji;
- 10) procenu situacije i evaluaciju efikasnosti primene zaštitnih mera u svim fazama nuklearne ili radiološke vanredne situacije;
- 11) način upozoravanja i davanja instrukcija i informacija stanovništvu;
- 12) koordinaciju i komunikaciju na međunarodnom nivou;
- 13) kriterijume za prelazak iz situacije vanrednog izlaganja u situaciju postojećeg izlaganja ili situaciju planiranog izlaganja;
- 14) upravljanje otpadom nastalim u nuklearnoj ili radiološkoj vanrednoj situaciji;
- 15) stručne i materijalne resurse kojima se raspolaže u odgovoru na nuklearnu ili radiološku vanrednu situaciju;
- 16) rokove i uslove za reviziju plana;
- 17) održavanje vežbi i obuka i vođenje evidencije o održanim vežbama i obukama.

Odluka o proglašenju vanredne situacije na delu ili na celoj teritoriji Republike Srbije koja je posledica nuklearne ili radiološke vanredne situacije donosi se u skladu sa zakonom kojim se uređuju vanredne situacije.

Upravljanje nuklearnim ili radiološkim vanrednim situacijama vrši se u skladu sa zakonom kojim se uređuju vanredne situacije.

Učesnici u odgovoru iz stava 3. tačka 4) ovog člana, dužni su da pripreme planove delovanja u slučaju nuklearne ili radiološke vanredne situacije iz stava 1. ovog člana.

Direktorat bliže propisuje kategorizaciju postrojenja, delatnosti i aktivnosti sa izvorima zračenja na osnovu procene opasnosti i posledica koje mogu da izazovu delatnosti i aktivnosti koje se obavljaju u postrojenjima uključujući transport, nestanak ili krađu, otkrivanje izvora van regulatorne kontrole, radioaktivnu kontaminaciju nepoznatog porekla i drugo.

Direktorat bliže propisuje sadržaj planova iz stava 6. ovog člana.

Plan nosioca odobrenja za delovanje u slučaju vanrednog događaja

Član 194

Nosilac odobrenja je dužan da izradi plan za delovanje u slučaju vanrednog događaja za postrojenja u kojima se obavljaju radijacione delatnosti i nuklearne aktivnosti kao i za njihove lokalitete.

Plan iz stava 1. ovog člana izrađuje se u skladu sa Planom za delovanje u slučaju nuklearne ili radiološke vanredne situacije i pratećim uputstvima i procedurama koje propisuje Direktorat.

Direktorat bliže propisuje sadržaj planova delovanja iz stava 1. ovog člana.

Prekografične nuklearne ili radiološke vanredne situacije i međunarodna saradnja

Član 195

Direktorat u skladu sa potvrđenim međunarodnim konvencijama i sporazumima obaveštava Međunarodnu agenciju za atomsku energiju i nadležne institucije u drugim državama u slučaju nuklearne ili radiološke vanredne situacije sa rizikom širenja radioaktivne kontaminacije van granica Republike Srbije, kao i u slučajevima krađe, sabotáže, nestanka ili otkrivanja izvora zračenja koji mogu da ugroze druge države.

Vlada donosi odluku o traženju pomoći od drugih država ili Međunarodne agencije za atomsku energiju i odluku o pružanju pomoći drugim državama u slučaju nuklearne ili radiološke vanredne situacije.

X PROMET IZVORA ZRAČENJA

Odobrenje za obavljanje delatnosti prometa izvora zračenja

Član 196

Promet izvora zračenja je radijaciona delatnost niskog rizika, radijaciona delatnost umerenog rizika ili radijaciona delatnost visokog rizika.

Pravno lice ili preduzetnik podnosi zahtev Direktoratu za dobijanje odobrenja za svaku pojedinačnu kategoriju delatnosti prometa izvora zračenja iz stava 1. ovog člana.

Direktorat donosi rešenje o registraciji odnosno rešenje o izdavanju licence za obavljanje delatnosti prometa izvora zračenja kad utvrdi da su ispunjeni uslovi propisani u čl. 39. i 42. ovog zakona.

Delatnost prometa izvora zračenja iz stava 1. ovog člana može da se obavlja sa skladištenjem ili bez skladištenja.

Direktorat bliže propisuje uslove za kategorizaciju delatnosti prometa izvora zračenja iz stava 2. ovog člana.

Nosilac odobrenja za obavljanje delatnosti prometa izvora zračenja iz stava 3. ovog člana je dužan da vodi evidenciju prometa izvora zračenja.

Važenje odobrenja za obavljanje delatnosti prometa izvora zračenja je tri godine.

Nosilac odobrenja za obavljanje delatnosti prometa izvora zračenja je dužan da, 60 dana pre isteka roka važenja odobrenja, Direktoratu podnese zahtev za produženje važenja odobrenja.

Važenje odobrenja za obavljanje delatnosti prometa izvora zračenja produžava se za isti period za koji je doneto odobrenje.

Direktorat bliže propisuje način i uslove pod kojima se obavlja promet izvora zračenja kao i vođenje evidencije iz stava 6. ovog člana.

Dozvola za uvoz, izvoz ili tranzit izvora zračenja

Član 197

Nosilac odobrenja za obavljanje delatnosti prometa izvora zračenja može da vrši uvoz, izvoz ili tranzit izvora zračenja samo uz prethodno pribavljenu dozvolu za uvoz, izvoz ili tranzit izvora zračenja koju izdaje Direktorat.

Dozvola iz stava 1. ovog člana izdaje se za svaki pojedinačni promet izvora zračenja.

Uz zahtev za pribavljanje dozvole iz stava 1. ovog člana, nosilac odobrenja za obavljanje delatnosti prometa izvora zračenja je dužan da priloži dokumentaciju koju propisuje Direktorat.

Direktorat izdaje dozvolu iz stava 1. ovog člana, ukoliko su preduzete mere propisane ovim zakonom i drugim zakonima i ukoliko se takav promet obavlja u skladu sa potvrđenim međunarodnim konvencijama i sporazumima.

Carinski organ može da sprovede odgovarajući carinski postupak samo uz dozvolu iz stava 1. ovog člana.

Direktorat bliže propisuje uslove i potrebnu dokumentaciju za pribavljanje dozvole iz stava 1. ovog člana.

Dozvola za uvoz izvora zračenja

Član 198

Direktorat izdaje dozvolu za pojedinačni uvoz izvora zračenja nosiocu odobrenja za promet izvora zračenja sa skladištenjem i bez skladištenja.

Direktorat izdaje dozvolu za pojedinačni uvoz izvora zračenja nosiocu odobrenja za promet izvora zračenja iz stava 1. ovog člana, samo ako se uvoz vrši za krajnjeg korisnika koji poseduje potvrdu o prijavljivanju namere obavljanja delatnosti, zahtev za izdavanje odobrenja za obavljanje delatnosti ili odobrenje za obavljanje delatnosti.

Uvoz izvora zračenja se vrši u skladu sa međunarodnim standardima i potvrđenim međunarodnim konvencijama i sporazumima.

Nosilac odobrenja za promet izvora zračenja koji poseduje dozvolu iz st. 1. i 2. ovog člana je dužan da o očekivanom prispeću pošiljke obavesti Direktorat najkasnije 48 sati pre prispeća pošiljke na granični prelaz.

Na uvoz izvora zračenja koji se uvoze u slobodne zone u Republici Srbiji primenjuju se odredbe st. 1, 2. i 3. ovog člana.

Dozvola za izvoz izvora zračenja

Član 199

Direktorat izdaje dozvolu za pojedinačni izvoz izvora zračenja, samo ako se izvoz vrši za korisnika koji poseduje dozvolu za uvoz izdatu od nadležnih institucija države u koju se vrši izvoz.

Ako je nosilac odobrenja za promet izvora zračenja koji poseduje dozvolu za izvoz iz stava 1. ovog člana u obavezi da izvrši povraćaj izvora zračenja u Republiku Srbiju na zahtev nadležnih institucija države u koju se vrši izvoz, Direktorat izdaje dozvolu za uvoz.

U slučaju iz stava 2. ovog člana nosilac odobrenja je dužan da obavesti Direktorat najkasnije 72 sata pre očekivanog prispeća pošiljke na granični prelaz.

Nosilac odobrenja za promet izvora zračenja koji poseduje dozvolu za izvoz iz stava 1. ovog člana je dužan da Direktoratu obezbedi informacije o krajnjoj upotrebi i krajnjem korisniku izvora zračenja koji se izvoze kojima se potvrđuje njihova opravdana mirnodopska i sigurna upotreba.

Dozvola za tranzit izvora zračenja

Član 200

Direktorat izdaje dozvolu za tranzit izvora zračenja, samo uz prethodno pribavljenu saglasnost nadležne institucije države porekla izvora zračenja, države krajnjeg odredišta kao i svih država tranzita.

Nosilac odobrenja za promet izvora zračenja koji poseduje dozvolu za tranzit izvora zračenja je dužan da o prispeću pošiljke obavesti Direktorat najkasnije 72 sata pre očekivanog prispeća pošiljke na granični prelaz.

Kontrola radioaktivnosti roba prilikom uvoza, izvoza i tranzita

Član 201

Direktorat propisuje vrstu robe za koju je potrebna kontrola radioaktivnosti prilikom uvoza, izvoza i tranzita, na osnovu dostupnih informacija, analize rizika za period od tri godine kao i u slučaju nuklearnih ili radioloških vanrednih situacija izvan teritorije Republike Srbije.

Direktorat vrši reviziju i dopunu liste robe iz stava 1. ovog člana.

Direktorat bliže propisuje način i metode kontrole radioaktivnosti robe iz stava 1. ovog člana.

Uzorkovanje robe iz stava 1. ovog člana, može da vrši nosilac ovlašćenja za vršenje poslova monitoringa radioaktivnosti ili pojedina ispitivanja u okviru monitoringa iz člana 56. stav 1. tačka 1) ovog zakona ako u okviru obima akreditacije poseduje i akreditovanu metodu uzorkovanja robe.

Kontrolu radioaktivnosti robe iz stava 1. ovog člana koja se uvozi može da vrši nosilac ovlašćenja za vršenje poslova monitoringa radioaktivnosti ili pojedina ispitivanja u okviru monitoringa iz člana 56. stav 1. tačka 1) ovog zakona.

Troškove kontrole radioaktivnosti za propisanu robu iz st. 1. i 2. ovog člana koja se uvozi snosi uvoznik, odnosno vlasnik robe.

Carinski organ ne može da preuzima radnje predviđene pravilima odgovarajućeg carinskog postupka ukoliko je izvršenom kontrolom radioaktivnosti utvrđeno da roba ne ispunjava propisane uslove za stavljanje u promet.

Roba iz stava 1. ovog člana koja se uvozi i koja je u nadležnosti sanitarnog, fitosanitarnog ili veterinarskog inspektora može da se uveze i stavi u promet samo ukoliko se utvrdi da roba ispunjava propisane uslove za stavljanje u promet na osnovu dostavljenog izveštaja ovlašćenog pravnog lica o kontroli radioaktivnosti robe u skladu sa zakonom kojim se uređuju prava i dužnosti tih inspektora.

U slučaju da merenje radioaktivnosti robe koja se uvozi ne zadovoljava propisane uslove za stavljanje u promet, sanitarni, fitosanitarni i veterinarski inspektor na osnovu dostavljenog izveštaja ovlašćenog pravnog lica o kontroli radioaktivnosti robe, zabranjuju rešenjem uvoz robe i naređuju vraćanje robe pošiljaocu.

Rešenje o zabrani uvoza i vraćanje robe pošiljaocu, sanitarni, fitosanitarni i veterinarski inspektori dostavljaju uvozniku, carinskim organima i Direktoratu.

Sa robom iz stava 1. ovog člana koja se uvozi i koja ne podleže nadzoru sanitarnog, fitosanitarnog ili veterinarskog inspektora, postupa inspektor za radijacionu i nuklearnu sigurnost i bezbednost.

Na robu koja se uvozi u slobodne zone ili se smešta u skladišta u Republici Srbiji primenjuju se odredbe st. 4-11. ovog člana.

Zabranjen je izvoz sekundarnih sirovina ukoliko se utvrdi povećana radioaktivnost ove robe ili se utvrdi kontaminacija.

Zabranjen je tranzit preko teritorije Republike Srbije sekundarnih sirovina i druge robe ukoliko se utvrdi povećana radioaktivnost ove robe ili se utvrdi kontaminacija.

Mere za otkrivanje i sprečavanje nedozvoljenog prometa radioaktivnih i nuklearnih materijala

Član 202

Uprava carina i Granična policija sprovode mere za otkrivanje i sprečavanje nedozvoljenog prometa radioaktivnih i nuklearnih materijala na graničnim prelazima.

Za otkrivanje i sprečavanje nedozvoljenog prometa radioaktivnih i nuklearnih materijala preko granice Republike Srbije na graničnim prelazima se koriste stacionarni monitori i ručni detektori za merenje jonizujućeg zračenja.

Direktorat bliže propisuje proceduru korišćenja stacionarnih monitora i ručnih detektora za merenje jonizujućeg zračenja i postupak za intervenciju u slučaju otkrivanja nedozvoljenog prometa radioaktivnih i nuklearnih materijala preko granice Republike Srbije.

Uprava carina i Granična policija odgovorne su za ispravnost i pravilno funkcionisanje stacionarnih monitora i ručnih detektora iz stava 2. ovog člana.

Sredstva za nabavku, postavljanje, korišćenje i održavanje stacionarnih monitora i ručnih detektora za merenje jonizujućeg zračenja iz stava 2. ovog člana obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije.

XI TRANSPORT OPASNE ROBE KLASSE 7 ADR/RID/ADN (RADIOAKTIVNE MATERIJE)

Član 203

Transport opasne robe klase 7 ADR/RID/ADN (radioaktivne materije) na teritoriji Republike Srbije vrši se u skladu sa ovim zakonom, propisima kojima se uređuje prevoz opasne robe i potvrđenim međunarodnim konvencijama i sporazumima.

Odobrenje za transport opasne robe klase 7 ADR/RID/ADN (radioaktivne materije)

Član 204

Transport opasne robe klase 7 ADR/RID/ADN (radioaktivne materije) je radijaciona delatnost niskog rizika, radijaciona delatnost umerenog rizika ili radijaciona delatnost visokog rizika.

Pravno lice ili preduzetnik podnosi zahtev Direktoratu za dobijanje odobrenja za svaku pojedinačnu kategoriju delatnosti transporta iz stava 1. ovog člana.

Direktorat donosi rešenje o registraciji odnosno rešenje o izdavanju licence za obavljanje delatnosti transporta opasne robe klase 7 ADR/RID/ADN (radioaktivne materije) kad utvrdi da su ispunjeni uslovi propisani u čl. 39. i 42. ovog zakona.

Nosilac odobrenja iz stava 3. ovog člana je dužan da vodi evidenciju transporta opasne robe klase 7 ADR/RID/ADN (radioaktivne materije).

Važnost odobrenja za obavljanje delatnosti transporta iz stava 1. ovog člana je tri godine.

Nosilac odobrenja za obavljanje delatnosti transporta iz stava 1. ovog člana je dužan da 60 dana pre isteka roka važenja odobrenja, Direktoratu podnese zahtev za produženje roka važenja izdatog odobrenja.

Produženje važenja odobrenja za obavljanje delatnosti transporta iz stava 1. ovog člana produžava se za isti period za koji je doneto odobrenje.

Direktorat bliže propisuje uslove i način za obavljanje transporta opasne robe iz stava 1. ovog člana.

Direktorat bliže propisuje uslove i način vođenja evidencije iz stava 4. ovog člana.

Dozvola za transport opasne robe klase 7 ADR/RID/ADN (radioaktivne materije)

Član 205

Transport opasne robe klase 7 ADR/RID/ADN (radioaktivne materije) na teritoriji Republike Srbije se obavlja uz prethodno pribavljenu dozvolu za transport koju izdaje Direktorat.

Dozvola za transport opasne robe iz stava 1. ovog člana se izdaje za jednokratni ili višekratni transport.

Direktorat izdaje dozvolu za transport opasne robe iz stava 1. ovog člana na zahtev pošiljaoca ili primaoca odnosno organizatora transporta koji poseduje odobrenje za transport opasne robe iz člana 204. stav 3. ovog zakona.

Uz zahtev iz stava 3. ovog člana, nosilac odobrenja za transport opasne robe iz člana 204. stav 3. ovog zakona je dužan da priloži i propisanu dokumentaciju.

Direktorat izdaje dozvolu za transport opasne robe iz stava 2. ovog člana na osnovu ispunjenosti propisanih uslova i u skladu sa odredbama potvrđenih međunarodnih ugovora.

Dozvola iz stava 5. ovog člana sadrži:

- 1) podatke o proizvođaču, pošiljaocu, prevozniku i primaocu;
- 2) UN broj opasne robe, kao i podatke i potvrde propisane u ADR/RID/ADN;
- 3) podatke o vrsti, količini, hemijskom i fizičkom sastavu opasne robe, kao i vrsti ambalaže, odnosno pokretne opreme pod pritiskom ili cisterne za transport opasne robe;
- 4) navođenje trase kretanja;
- 5) navođenje mesta utovara i istovara;
- 6) vreme početka i predviđeno vreme završetka transporta;
- 7) podatke o prevoznom sredstvu, kao i o vozaču za transport opasne robe u drumskom saobraćaju;
- 8) vreme i mesto predviđeno za odmor;
- 9) odobrenje nadležnog organa susedne države na osnovu koga se odobrava uvoz ili tranzit;
- 10) naziv ulaznog i izlaznog graničnog prelaza.

Kada se podnosi zahtev za izdavanje višekratne dozvole za transport nije potrebno da se navode podaci iz stava 6. tač. 9) i 10) ovog člana.

Direktorat bliže propisuje potrebnu dokumentaciju za dobijanje dozvole iz stava 6. ovog člana.

XII INFORMACIJE OD JAVNOG ZNAČAJA I TRANSPARENTNOST

Dostupnost informacija od javnog značaja

Član 206

Direktorat je dužan da uspostavi procedure za:

- 1) istinitu i pravovremenu informisanost javnosti, lokalnih vlasti, stanovništva i drugih zainteresovanih strana u neposrednoj blizini nuklearnog postrojenja o sigurnosti nuklearnog postrojenja;
- 2) informisanje i konsultovanje javnosti, uključujući i zainteresovane strane u postupku licenciranja i svim fazama životnog veka nuklearnog postrojenja;
- 3) javnu dostupnost svakog izdatog odobrenja kao i uslova za njihovo pribavljanje izuzev bezbednosno osetljivih i podataka sa određenim stepenom tajnosti.

Direktorat je dužan da u oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti saraduje sa ovlašćenim regulatornim telima drugih država putem razmene i/ili deljenja informacija.

Direktorat je u okviru svoje nadležnosti i u skladu sa ovim zakonom, dužan da obavesti javnost o svakoj protivzakonitoj upotrebi izvora zračenja ili o svakom nepoštovanju propisanih procedura u postrojenjima a koje mogu da dovedu do vanrednog događaja.

XIII ODGOVORNOST NOSIOCA LICENCE ZA NUKLEARNU ŠTETU

Član 207

Nosilac licence za obavljanje nuklearne aktivnosti odgovara za nuklearnu štetu prouzrokovanu nuklearnim vanrednim događajem u skladu sa Zakonom o ratifikaciji Bečke konvencije o građanskoj odgovornosti za nuklearne štete i ovim zakonom na osnovu dokaza da je takva šteta prouzrokovana u nuklearnom postrojenju nosioca licence.

Odgovornost nosioca licence iz stava 1. ovog člana je ograničena na iznos od 5 miliona SAD dolara za svaki nuklearni udes i ne obuhvata kamate ili troškove koje dosudi sud u sporovima o naknadi nuklearne štete.

Nosilac licence je odgovoran za nuklearnu štetu prouzrokovanu nuklearnim materijalom koji je ukraden, izgubljen, odbačen sa broda ili napušten ukoliko je poslednji imao kontrolu nad tim materijalom.

Osiguranje za nuklearnu štetu

Član 208

Nosilac licence za obavljanje nuklearne aktivnosti mora zaključiti i održavati osiguranje za obezbeđenje svoje odgovornosti za nuklearnu štetu.

Osiguravač ne može obustaviti niti otkazati osiguranje ako o tome nije pismeno obavestio nosioca licence za obavljanje nuklearne aktivnosti najkasnije šest meseci pre obustavljanja, odnosno otkazivanja osiguranja.

Rokovi za naknadu nuklearne štete

Član 209

Pravo na naknadu nuklearne štete prestaje po isteku roka od deset godina od dana nuklearnog vanrednog događaja.

Ako je nuklearna šteta prouzrokovana nuklearnim vanrednim događajem u vezi sa nuklearnim materijalom, koji je u vreme nuklearnog vanrednog događaja bio ukraden, izgubljen, bačen s broda ili napušten, rok iz stava 1. ovog člana računa se od dana nuklearnog vanrednog događaja i iznosi 20 godina od dana krađe, gubitka, bacanja sa broda ili napuštanja nuklearnog materijala.

Tužba za naknadu nuklearne štete i sudska nadležnost

Član 210

Tužba za naknadu nuklearne štete može se podneti u roku od tri godine od dana kad je pravno ili fizičko lice koje je pretrpelo nuklearnu štetu saznalo ili je trebalo da zna za nuklearnu štetu i za nosioca licence za obavljanje nuklearne aktivnosti koji je za nju odgovoran, a najkasnije do isteka rokova iz člana 208. ovog zakona.

Za odlučivanje o naknadi nuklearne štete mesno je nadležan sud na čijem području se nalazi nuklearni objekat.

Ako je nuklearna šteta nastala za vreme prevoza nuklearnog materijala mesno je nadležan sud na čijem se području dogodio nuklearni vanredni događaj.

Sva lica koja imaju pravo na naknadu nuklearne štete u skladu sa Zakonom o Bečkoj konvenciji i ovim zakonom mogu da podnesu tužbu protiv nosioca licence ili direktno protiv osiguravača ili bilo kojeg drugog lica koje obezbeđuje finansijska sredstva za naknadu nuklearne štete.

XIV INSPEKCIJSKI NADZOR

Član 211

Inspekcijski nadzor nad primenom odredaba ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona vrši Direktorat preko inspektora za radijacionu i nuklearnu sigurnost i bezbednost (u daljem tekstu: inspektor), u okviru delokruga utvrđenog ovim zakonom.

Ako ovim zakonom nije drugačije propisano na inspekcijski nadzor se primenjuju odredbe posebnog zakona kojim je uređen inspekcijski nadzor.

Inspekcijski nadzor se sprovodi u skladu sa godišnjim planom inspekcijskog nadzora koji se objavljuje na internet stranici Direktorata do 31. decembra tekuće godine za narednu godinu.

Inspektor za radijacionu i nuklearnu sigurnost i bezbednost

Član 212

Poslove inspektora mogu da obavljaju lica koja imaju visoku stručnu spremu iz oblasti prirodno - matematičkih, tehničko - tehnoloških nauka ili iz oblasti zaštite životne sredine i zaštite na radu, i koja imaju najmanje tri godine radnog iskustva u oblasti radijacione ili nuklearne sigurnosti i bezbednosti ili najmanje sedam godina radnog iskustva na poslovima inspekcijskog nadzora.

Inspektor ima sedište i van sedišta Direktorata.

Inspektor je izloženi radnik.

Inspektorima za obavljanje poslova iz ovog zakona obezbeđuju se lična zaštitna sredstva, lični detektori zračenja i zdravstveni pregledi koji su propisani za izložene radnike.

Inspektori moraju da budu osposobljeni za merenje radioaktivnosti korišćenjem monitora zračenja.

Inspektorima za obavljanje poslova iz ovog zakona se obezbeđuje redovna obuka i drugi oblici stručnog usavršavanja.

Poslovi inspektora se smatraju poslovima koji se obavljaju pod posebnim uslovima rada.

Službena legitimacija i značka inspektora

Član 213

Inspektor ima službenu legitimaciju i značku, kojim dokazuje svojstvo službenog lica i identitet.

Direktorat propisuje obrazac i sadržaj službene legitimacije, oblik i sadržaj službene značke, kao i vođenje evidencija o izdatim službenim legitimacijama i značkama iz stava 1. ovog člana.

Prava i dužnosti inspektora

Član 214

U vršenju inspekcijuskog nadzora nad sprovođenjem mera radijacione sigurnosti i bezbednosti inspektor ima pravo i dužnost da utvrđuje:

- 1) da li su ispunjeni propisani uslovi za obavljanje radijacione delatnosti;
- 2) da li su ispunjeni propisani uslovi za vršenje poslova zaštite od jonizujućeg zračenja;
- 3) da li se sprovode propisane mere zaštite od jonizujućeg zračenja za izložene radnike, stanovništvo i životnu sredinu;
- 4) da li se sprovode propisane mere radijacione sigurnosti i bezbednosti;
- 5) da li se sprovode i druge mere propisane ovim zakonom.

U vršenju inspekcijuskog nadzora nad sprovođenjem mera nuklearne sigurnosti i bezbednosti inspektor ima pravo i dužnost da utvrđuje:

- 1) da li su ispunjeni propisani uslovi za obavljanje nuklearne aktivnosti;
- 2) da li se sprovode propisane mere zaštite od jonizujućih zračenja za izložene radnike, stanovništvo i životnu sredinu;
- 3) da li se sprovode propisane mere nuklearne sigurnosti i bezbednosti;

4) da li se na propisan način vodi evidencija nuklearnog materijala, kao i druge evidencije propisane ovim zakonom i važećim međunarodnim sporazumima;

5) da li se sprovode i druge mere propisane ovim zakonom.

Ovlašćenja inspektora

Član 215

U vršenju inspekcijskog nadzora, inspektor je ovlašćen da radi utvrđivanja činjenica:

1) pregleda poslovni prostor, objekte, postrojenja i lokacije koji su u vezi sa obavljanjem radijacione delatnosti;

2) pregleda lokacije, postrojenja i objekte koji su u vezi sa obavljanjem nuklearne aktivnosti;

3) vrši uvid u tehničku specifikaciju opreme;

4) vrši uvid u dokumentaciju o radnom angažovanju izloženih radnika;

5) vrši uvid u dokumentaciju o stečenoj stručnoj spremi i ispunjenosti zdravstvenih uslova izloženih radnika;

6) vrši uvid u dokumentaciju o obučenosti i osposobljenosti izloženih radnika;

7) vrši uvid u poslovne knjige, evidencije, isprave, elektronske dokumente kao i u drugu dokumentaciju u vezi sa obavljanjem delatnosti;

8) vrši skeniranje i kopiranje poslovnih knjiga, evidencija, isprava i elektronskih dokumenata, koje su predmet inspekcijskog nadzora;

9) vrši identifikaciju izloženih radnika, lica odgovornog za zaštitu od jonizujućeg zračenja i lica prisutnih nadzoru putem uvida u ličnu ispravu ili drugu javnu ispravu sa fotografijom;

10) uzima pisane i usmene izjave lica koja obavljaju delatnosti, odnosno svedoka ili službenih lica, kao i da poziva ova lica da daju izjave o pitanjima od značaja za predmet inspekcijskog nadzora;

11) fotografiše i vrši video - snimanje prostora u kojem se vrši inspekcijski nadzor, kao i izvora jonizujućih zračenja, radioaktivnog i nuklearnog materijala i drugih predmeta koji su predmet inspekcijskog nadzora;

12) prikuplja podatke i obaveštenja koji su od značaja za inspekcijski nadzor;

13) zahteva sudski nalog za pretres stambenog ili poslovnog prostora u slučaju saznanja da se u tom prostoru obavlja nedozvoljena delatnost;

14) zahteva pomoć i prisustvo policije, odnosno komunalne policije ako osnovano proceni da je to potrebno prema prilikama određenog slučaja;

15) vrši merenja radioaktivnosti korišćenjem monitora zračenja;

16) prisustvuje uzorkovanju reprezentativnog uzorka, merenjima i dekontaminaciji lica, radne i životne sredine;

17) vrši privremeno oduzimanje robe koja podleže nadzoru inspektora, kao i dokumentacije i drugih predmeta radi obezbeđenja dokaza o čemu izdaje potvrdu o oduzimanju;

18) angažuje ovlašćena pravna lica za preduzimanje hitnih mera, merenja radioaktivnosti i stručna mišljenja iz oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti;

19) angažuje stručnjake iz oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti;

20) angažuje sudske veštaka iz oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti;

21) vrši uvid u evidenciju nuklearnog materijala, aktivnosti, posebne opreme i nenuklearnog materijala povezanih sa nuklearnim gorivnim ciklusom;

22) preduzima druge radnje u skladu sa zakonom.

Pod poslovnim prostorom iz stava 1. tačka 1) ovog člana, smatra se i stan, prateća prostorija ili drugi prostor stambenog karaktera, koji je registrovan kao sedište ili kao mesto u kojem se obavlja delatnost, u skladu sa propisima o registraciji privrednih subjekata.

Za angažovanje ovlašćenih pravnih lica, stručnjaka i sudskih veštaka iz stava 1. tač. 18), 19) i 20) ovog člana, Direktorát obezbeđuje finansijska sredstva u budžetu Republike Srbije.

Mere inspektora

Član 216

Inspektor je ovlašćen da naredi mere radijacione sigurnosti i bezbednosti i to:

1) otklanjanje nedostataka pri obavljanju delatnosti;

2) obustavi rad sa izvorima zračenja pri obavljanju delatnosti dok se ne ispune propisani uslovi;

3) zabrani obavljanje delatnosti dok se ne ispune propisani uslovi;

4) zabrani rad izloženim radnicima koji ne ispunjavaju propisane stručne i zdravstvene uslove, obučenost i osposobljenost;

5) naredi propisana merenja radi procene nivoa izlaganja izloženih radnika, pacijenata i stanovništva;

6) naredi kontrolu radioaktivnih izvora;

7) naredi kontrolu visokoaktivnih zatvorenih izvora;

8) naredi dekomisiju radijacionog postrojenja;

9) naredi da izloženi radnik izvrši propisani zdravstveni pregled u skladu sa važećim propisima u oblasti zdravstvene zaštite;

- 10) naredi angažovanje stručnjaka iz oblasti medicinske fizike;
- 11) naredi da izloženi radnik obavi periodičnu obnovu znanja i osposobi se za sprovođenje mera zaštite od jonizujućeg zračenja;
- 12) naredi da se imenuje lice odgovorno za zaštitu od jonizujućeg zračenja koje ispunjava propisane uslove;
- 13) naredi da se uspostavi služba zaštite od jonizujućeg zračenja sa angažovanim licima koja ispunjavaju propisane uslove;
- 14) naredi otklanjanje utvrđenih nedostataka i ispunjenje propisanih uslova pravnim licima i preduzetnicima koji obavljaju poslove zaštite od jonizujućih zračenja;
- 15) zabrani ovlašćenom pravnom licu i preduzetniku obavljanje poslova zaštite od jonizujućih zračenja dok se ne uklone utvrđeni nedostaci, odnosno dok se ne ispune propisani uslovi;
- 16) zabrani promet, uvoz, izvoz i tranzit izvora zračenja, preko granice Republike Srbije dok se ne ispune propisani uslovi;
- 17) zabrani transport opasne robe klase 7 ADR/RID/ADN (radioaktivne materije) dok se ne ispune propisani uslovi;
- 18) zabrani ovlašćenom pravnom licu i preduzetniku kontrolu radioaktivnosti roba pri uvozu, izvozu i tranzitu;
- 19) zabrani uvoz, izvoz i tranzit robe koja podleže nadzoru inspektora za koju se utvrdi da sadrži radionuklide iznad propisanih granica i naredi njihovo vraćanje pošiljaocu;
- 20) naredi dekontaminaciju lica, radne i životne sredine;
- 21) naredi uklanjanje izvora jonizujućih zračenja iz radioaktivnih gromobrana i jonizujućih detektora dima koji imaju izvor jonizujućih zračenja u gasovitom stanju ili izvor jonizujućih zračenja čiji su produkti raspada u gasovitom stanju;
- 22) naredi vođenje propisanih evidencija;
- 23) naredi propisano postupanje sa radioaktivnim otpadom i isluženim izvorima zračenja;
- 24) naredi nosiocu ovlašćenja za vršenje poslova zaštite od zračenja koji sprovodi monitoring radioaktivnosti u životnoj sredini da dostavi Izveštaj o monitoringu radioaktivnosti u životnoj sredini do 31. marta tekuće godine za prošlu godinu;
- 25) naredi sprovođenje mera zaštite izloženih radnika i pojedinaca od štetnog uticaja jonizujućeg zračenja u situacijama postojećeg izlaganja;
- 26) naredi sprovođenje uslova za upravljanje područjima sa kontaminacijom nastalom usled prethodnih delatnosti ili kao posledica vanrednog događaja a koja ne može da se zanemari sa stanovišta zaštite od zračenja;
- 27) naredi sprovođenje uslova za poslove koji ne spadaju u delatnosti propisane ovim zakonom a u kojima se koriste materijali sa prirodnim radionuklidima koji dovode do izlaganja radnika ili pojedinaca a koji ne mogu da se zanemare sa stanovišta zaštite od zračenja;

28) naredi obavezna merenja koncentracije radona radi procene nivoa izlaganja zaposlenih lica jonizujućem zračenju kao i uslove za obavljanje aktivnosti koje ne spadaju u delatnosti propisane ovim zakonom, na takvim radnim mestima;

29) naredi pravnom licu i preduzetniku koji obavljaju aktivnosti koje ne spadaju u delatnosti propisane ovim zakonom postupanje sa napuštenim izvorima (Orphan source);

30) naredi sprovođenja mera po pronalaženju napuštenih izvora (Orphan source), radioaktivnog i nuklearnog materijala van regulatorne kontrole;

31) naredi sprovođenje mera za otkrivanje i sprečavanje nedozvoljenog prometa radioaktivnih i nuklearnih materijala;

32) naredi sprovođenje mera u slučaju radiološke vanredne situacije;

33) naredi ispunjenje propisanih uslova i otklanjanje drugih nedostataka za koje se utvrdi da mogu izazvati štetne posledice po zdravlje ljudi, radnu ili životnu sredinu;

34) naredi sprovođenje programa zaštite od zračenja;

35) naredi sprovođenje mera zaštite pri obavljanju radijacionih delatnosti u medicini;

36) naredi sprovođenje propisanih mera radijacione bezbednosti;

37) naredi vođenje evidencije nuklearnog materijala, aktivnosti, posebne opreme i nenuklearnog materijala povezanih sa nuklearnim gorivnim ciklusom u skladu sa odredbama ovog zakona i potvrđenih međunarodnih sporazuma o primeni garantija;

38) naredi i druge mere radijacione sigurnosti i bezbednosti.

Inspektor je ovlašćen je da naredi mere nuklearne sigurnosti i bezbednosti, i to:

1) zabrani obavljanje nuklearne aktivnosti ako nisu ispunjeni propisani uslovi;

2) zabrani promet nuklearnih materijala ako za to nisu ispunjeni propisani uslovi;

3) zabrani rad izloženim radnicima u nuklearnom postrojenju koji ne ispunjavaju propisane stručne i zdravstvene uslove, obučenost i osposobljenost;

4) naredi da izloženi radnik izvrši propisani zdravstveni pregled u skladu sa važećim propisima u oblasti zdravstvene zaštite;

5) naredi da izloženi radnik obavi periodičnu obnovu znanja i osposobi se za sprovođenje mera zaštite od jonizujućih zračenja;

6) naredi da se uspostavi služba zaštite od jonizujućeg zračenja izuzev licence za određivanje lokacije nuklearnog postrojenja, projektovanje nuklearnog postrojenja i izgradnju nuklearnog postrojenja;

7) naredi da se uspostavi i primeni integrisani sistem menadžmenta;

8) naredi ispunjavanje propisanih uslova i otklanjanje drugih nedostataka za koje se utvrdi da mogu izazvati štetne posledice po zdravlje ljudi, radnu ili životnu sredinu;

- 9) naredi otklanjanje nedostataka u vezi sa upravljanjem radioaktivnim otpadom;
- 10) naredi otklanjanje nedostataka u vezi sa upravljanjem istrošenim nuklearnim gorivom;
- 11) naredi otklanjanje nedostataka u vezi sa merama fizičko-tehničke zaštite i bezbednošću nuklearnih postrojenja;
- 12) naredi sprovođenje i primenu propisanih mera u slučaju nuklearne vanredne situacije;
- 13) naredi sprovođenje monitoringa radioaktivnosti u životnoj sredini u okolini nuklearnog postrojenja;
- 14) naredi vođenje evidencije i podataka o nuklearnom postrojenju i njegovom lokalitetu, o upravljanju radioaktivnim otpadom i nuklearnim i drugim radioaktivnim materijalom i celokupnu dokumentaciju za potrebe utvrđivanja građanske odgovornosti u skladu sa međunarodnom konvencijom o građanskoj odgovornosti za nuklearne štete;
- 15) naredi dekomisiju nuklearnog postrojenja;
- 16) naredi remedijaciju lokacije i zemljišta;
- 17) naredi vođenje evidencija i kontrolu nuklearnog materijala;
- 18) naredi sprovođenje propisanih mera nuklearne bezbednosti;
- 19) naredi i druge mere nuklearne sigurnosti i bezbednosti.

Troškove u vezi sa sprovođenjem propisanih mera radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti iz st. 1. i 2. ovog člana snosi lice protiv kojeg je mera određena.

Pokretanje postupka inspeksijskog nadzora

Član 217

Inspeksijski nadzor u smislu ovog zakona vrši se po službenoj dužnosti, i započinje preduzimanjem prve radnje inspektora u postupku inspeksijskog nadzora.

Inspektor je dužan da razmotri informacije, predstavke, dojave, podneske i zahteve pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica podnete radi preduzimanja inspeksijskog nadzora iz njegove nadležnosti.

Na podnete akte iz stava 2. ovog člana, inspektor obaveštava preduzetnika, fizičko i pravno lice o preduzetim aktivnostima i merama najkasnije u roku od 15 dana od dana okončanja upravnog postupka.

Vrste i oblici inspeksijskog nadzora

Član 218

Inspeksijski nadzor prema vrsti, može biti redovan, vanredan, kontrolni i dopunski.

Redovan inspeksijski nadzor vrši se prema planu inspeksijskog nadzora.

Vanredan inspekcijski nadzor vrši se:

- 1) kada je neophodno da se preduzmu hitne mere radi sprečavanja ili otklanjanja neposredne opasnosti po život ili zdravlje ljudi, imovinu, prava i interese zaposlenih i radno angažovanih lica, privredu, životnu sredinu, biljni ili životinjski svet;
- 2) kada se raspolaže informacijama i podacima da se obavlja radijaciona delatnost ili nuklearna aktivnost bez predhodno pribavljenog odobrenja od Direktorata;
- 3) kada se posle donošenja godišnjeg plana inspekcijskog nadzora proceni da je rizik visok ili kritičan ili promene okolnosti;
- 4) kada se postupa po predstavkama, dojavama, podnescima i zahtevima.

Kontrolni inspekcijski nadzor vrši se radi utvrđivanja izvršenja mera koje su naređene u okviru redovnog ili vanrednog inspekcijskog nadzora.

Dopunski inspekcijski nadzor vrši se po službenoj dužnosti ili povodom zahteva pravnog lica ili preduzetnika, radi utvrđivanja činjenica koje su od značaja za inspekcijski nadzor, a koje nisu utvrđene u redovnom, vanrednom ili kontrolnom inspekcijskom nadzoru, s tim da se može izvršiti samo jedan dopunski inspekcijski nadzor, u roku koji ne može biti duži od 30 dana od okončanja redovnog, vanrednog ili kontrolnog inspekcijskog nadzora.

Inspekcijski nadzor, prema obliku, može biti terenski i kancelarijski.

Terenski inspekcijski nadzor vrši se izvan službenih prostorija inspekcije, na licu mesta i sastoji se od neposrednog uvida u lokaciju, poslovni prostor, objekte, postrojenja, uređaje, prostorije, spremišta i skladišta radioaktivnog otpada, opremu za merenje radioaktivnosti, dokumentaciju o profesionalno izloženim licima, izvore jonizujućih zračenja, radioaktivni i nuklearni materijal, robu i predmete, akte i dokumentaciju pravnog lica i preduzetnika.

Kancelarijski inspekcijski nadzor vrši se u službenim prostorijama inspekcije, uvidom u akte, podatke i dokumentaciju pravnog lica i preduzetnika.

Nalog i obaveštenje za inspekcijski nadzor

Član 219

Rukovodilac inspekcije Direktorata izdaje pisani nalog za inspekcijski nadzor.

Redovan i dopunski inspekcijski nadzor se vrši na osnovu pisanog naloga koji izdaje rukovodilac inspekcije Direktorata, koji naročito sadrži podatke o inspektor, pravnom licu ili preduzetniku, vremenu, odnosno periodu nadzora, vrsti delatnosti i predmetu nadzora.

Inspektor je dužan da u pisanom obliku obavesti pravno lice ili preduzetnika o predstojećem redovnom i dopunskom inspekcijskom nadzoru najkasnije tri radna dana pre početka inspekcijskog nadzora na podesan način.

Vanredni i kontrolni inspekcijski nadzor vrši se bez obaveštavanja pravnog lica i preduzetnika o predstojećem inspekcijskom nadzoru i bez pisanog naloga za inspekcijski nadzor.

Vreme inspekcijskog nadzora

Član 220

Inspekcijski nadzor inspektor vrši u radno vreme pravnog lica ili preduzetnika.

Izuzetno, inspekcijski nadzor moguć je i van radnog vremena pravnog lica ili preduzetnika i to:

- 1) kada je neophodno da se preduzmu hitne mere radi sprečavanja ili otklanjanja neposredne opasnosti po život ili zdravlje ljudi i životnu sredinu od štetnog uticaja jonizujućeg zračenja;
- 2) kada je rizik visok ili kritičan ili je u pitanju nuklearna aktivnost;
- 3) kada se sprovodi dekontaminacija lica, radne i životne sredine;
- 4) kada se sprovode propisane mere nakon vanrednog događaja;
- 5) kada postoje razlozi za neodložno postupanje.

Zapisnik

Član 221

Inspektor sačinjava zapisnik o inspekcijskom nadzoru.

O svim radnjama u postupku inspekcijskog nadzora od značaja za utvrđivanje činjeničnog stanja, inspektor unosi u zapisnik.

Zapisnik mora da bude jasan i čitak i vodi se u pisanom, odnosno elektronskom obliku.

Izjave lica u postupku inspekcijskog nadzora, kao i primedbe na sadržinu zapisnika, unose se u zapisnik ili se daju u posebnom dokumentu, koji potpisuje davalac izjave ili zapisnika.

Ovlašćeno lice u pravnom licu ili preduzetnik može da odbije da potpiše ili primi zapisnik, što inspektor konstatuje u pisanom obliku i u zapisniku navodi razloge zbog kojih su potpisivanje ili prijem zapisnika odbijeni.

Primerak zapisnika se izdaje pravnom licu ili preduzetniku odmah po završetku inspekcijskog nadzora, a ako to nije moguće, zapisnik se dostavlja u roku od osam radnih dana od završetka inspekcijskog nadzora.

Pravno lice ili preduzetnik ima pravo da u pisanom obliku stavi primedbe na zapisnik o inspekcijskom nadzoru u roku od pet radnih dana od njegovog prijema.

Preduzimanje mera u inspekcijskom nadzoru

Član 222

Mere koje pri vršenju inspekcijskog nadzora naredi inspektor određuju se rešenjem.

Protiv rešenja inspektora može se izjaviti žalba Direktoratu.

Rešenje Direktorata iz stava 2. ovog člana je konačno.

Protiv rešenja Direktorata iz stava 2. ovog člana može se pokrenuti upravni spor.

Žalba na rešenje ne odlaže njegovo izvršenje.

Hitno postupanje

Član 223

Inspektor može da naredi mere radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti izricanjem usmenog rešenja u slučajevima hitnog postupanja i to:

- 1) kada se obavlja delatnost bez prethodno pribavljenog odobrenja Direktorata;
- 2) radi otklanjanja neposredne opasnosti po život i zdravlje ljudi i životnu sredinu od štetnog uticaja jonizujućeg zračenja;
- 3) kada postoji opasnost ili se sumnja na opasnost po ljudsko zdravlje i život, što zahteva preduzimanje određenih propisanih aktivnosti odmah i bez odlaganja;
- 4) kada postoji opasnost ili se sumnja na opasnost od skrivanja, nameštanja ili uništavanja dokaza ukoliko se ne preduzmu određene propisane aktivnosti odmah i bez odlaganja;
- 5) kada nisu ispunjeni propisani uslovi i kada ih nije moguće ispuniti da bi se obavljala delatnost;
- 6) kada postoje značajni nedostaci u obavljanju delatnosti.

O naređenim merama usmenim rešenjem, inspektor je dužan da bez odlaganja sačini službenu belešku.

Po izricanju usmenog rešenja, može se doneti pisano rešenje saglasno načelima i pravilima postupka kojima je uređen opšti upravni postupak.

Pečaćenje objekata, prostorija i opreme

Član 224

Ako su ispunjeni uslovi da se rešenje izvrši neposrednom prinudom, inspektor može izvršiti pečaćenje objekata, prostorija i opreme (u daljem tekstu: predmeti pečaćenja) u skladu sa zakonom.

Inspektor koji vrši pečaćenje mora biti opremljen priborom za pečaćenje i to službenim metalnim pečatom, crvenim pečatnim voskom (ili plombom sa žigom) i trakom za pečaćenje.

Pečaćenje se vrši isticanjem ili pribijanjem zaključka o dozvoli izvršenja, odnosno rešenja kojim je određena mera zabrane obavljanja delatnosti ili vršenja aktivnosti kada žalba ne odlaže izvršenje, na vidnom mestu, zatvaranjem predmeta pečaćenja i utiskivanjem otiska pečata na crvenom tečnom pečatnom vosku tako da se zahvati traka za pečaćenje i na taj način onemogući ulazak u prostor i objekte, odnosno upotreba predmeta pečaćenja.

Pečaćenje mora biti izvršeno tako da se predmeti pečaćenja ne mogu otvoriti i koristiti bez povrede pečata.

Inspektor obaveštava pravno lice ili preduzetnika da skidanje i povreda službenog pečata predstavlja krivično delo i sačinjava zapisnik o izvršenju rešenja.

U slučaju pečaćenja objekata, prostorija i opreme koja se koristi za obavljanje radijacionih delatnosti u medicini inspektor o tome odmah obaveštava ministarstvo nadležno za poslove zdravlja na pogodan način.

Privremeno oduzimanje robe koja podleže nadzoru inspektora, kao i dokumentacije i drugih predmeta radi obezbeđenja dokaza

Član 225

U postupku inspekcijuskog nadzora inspektor je ovlašćen da privremeno oduzima robu koja podleže nadzoru inspektora, kao i dokumentaciju i druge predmete, odnosno njihov odgovarajući deo, radi obezbeđenja dokaza kojima je učinjen prekršaj, privredni prestup ili krivično delo, kada postoji opravdana bojazan da se neki dokaz neće moći docnije izvesti ili da će njegovo izvođenje biti otežano, pod uslovom da je priroda predmeta takva da je za izvođenje dokaza neophodno njegovo oduzimanje.

Privremeno oduzimanje predmeta iz stava 1. ovog člana koji su i izvori zračenja, vrši inspektor uz tehničku pomoć nosioca odobrenja za takvu vrstu delatnosti koji će oduzete predmete propisano čuvati do konačne odluke nadležnog organa.

Inspektor sačinjava video ili fotografski zapis privremeno oduzete robe, dokumentacije i predmeta.

Inspektor izdaje pravnom licu, preduzetniku ili fizičkom licu potvrdu o privremenom oduzimanju robe, dokumentacije i predmeta, koja sadrži: podatke o pravnom licu, preduzetniku ili fizičkom licu, vremenu i mestu oduzimanja robe, dokumentacije i predmeta, pravni osnov za njihovo oduzimanje, popis robe, dokumentacije i predmeta tačno naznačenih po vrsti, količini i drugim svojstvima bitnim za identifikaciju, potpis pravnog lica, preduzetnika ili fizičkog lica, odnosno ovlašćenog lica, odnosno konstataciju da je lice odbilo da potpiše potvrdu i ime i prezime i potpis inspektora.

Direktorat obezbeđuje čuvanje privremeno oduzete robe, dokumentacije i predmeta, osim predmeta iz stava 2. ovog člana.

Direktorat ne sme da raspolaže privremeno oduzetom robom i predmetima.

Ako su troškovi skladištenja i čuvanja oduzete robe i predmeta koji su izvori zračenja znatni, Direktorat može odrediti da se oni prodaju, ako ispunjavaju propisane uslove za stavljanje u promet i o tome obaveštava organ, odnosno organizaciju nadležnu za vođenje odgovarajućeg postupka.

Novac dobijen prodajom deponuje se do odluke nadležnog organa.

Predmeti iz stava 7. ovog člana koji ne mogu da se prodaju, odnosno stave u promet ili koriste zbog zdravstvenih, sigurnosnih ili drugih razloga propisanih zakonom, uništavaju se pod nadzorom ili skladište u skladu sa propisima.

Troškove uništenja ili skladištenja snosi pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice kao vlasnik robe i predmeta, a ako je on nepoznat ili nedostupan, troškove snosi Direktorat.

Troškove čuvanja privremeno oduzete robe, dokumentacije i predmeta, iz st. 1. i 2. ovog člana snosi pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice kao vlasnik, a ako je on nepoznat ili nedostupan, troškove snosi Direktorat.

Direktorat ima pravo na naknadu troškova od pravnog lica, preduzetnika ili fizičkog lica kao vlasnika robe i predmeta iz st. 10. i 11. ovog člana ako se on utvrdi, odnosno postane dostupan.

Inspektor je dužan da u roku od osam radnih dana od dana privremenog oduzimanja robe, dokumentacije i predmeta iz st. 1. i 2. ovog člana, podnese zahtev za pokretanje prekršajnog postupka, zahtev za pokretanje postupka privrednog prestupa i krivičnu prijavu kod nadležnog organa i da tom organu preda oduzetu robu, dokumentaciju i predmete, osim izvora zračenja.

Krivična prijava, prijava za privredni prestup, zahtev za pokretanje prekršajnog postupka, prekršajni nalog i druge radnje i mere na koje je inspektor ovlašćen

Član 226

Ako kod pravnog lica i preduzetnika otkrije nezakonitost koja je kažnjiva prema zakonu ili drugom propisu, inspektor podnosi nadležnom pravosudnom organu krivičnu prijavu, prijavu za privredni prestup ili zahtev za pokretanje prekršajnog postupka.

Pravosudni organ kome je inspektor podneo zahtev za pokretanje prekršajnog postupka, prijavu za privredni prestup ili krivičnu prijavu, po službenoj dužnosti obaveštava inspektora o ishodu postupanja.

Dužnosti lica pod inspekcijским nadzorom

Član 227

Pravna lica, preduzetnici i fizička lica pod inspekcijским nadzorom su dužna da omoguće inspektoru nesmetan rad tokom sprovođenja inspekcijского nadzora.

Pravna lica, preduzetnici i fizička lica iz stava 1. ovog člana su dužna da predaju informacije i poslovnu dokumentaciju neophodnu za sprovođenje inspekcijского nadzora i dodatne procedure u roku koji određuje inspektor.

Pravna lica, preduzetnici i fizička lica iz stava 1. ovog člana su dužna po nalogu inspektora da privremeno obustave aktivnosti za vreme inspekcijского nadzora ukoliko je to jedini način da inspektor sprovede nadzor i utvrdi činjenično stanje.

Nosilac licence je dužan da inspektoru, bez odlaganja, omogući vršenje inspekcijского nadzora, uvid u dokumentaciju, nesmetan rad i da mu obezbedi podatke i materijal potreban za vršenje inspekcijского nadzora.

Zabranjeno je uklanjanje ili prikrivanje dokaza o delu kažnjivom po zakonu ili drugom propisu.

Pravna lica, preduzetnici i fizička lica su dužna da poštuju integritet i službeno svojstvo inspektora.

Samostalnost u radu inspektora

Član 228

Inspektor je samostalan u radu u granicama ovlašćenja utvrđenih zakonom i drugim propisom i za svoj rad lično je odgovoran.

Niko ne sme iskorišćavanjem službenog položaja ili ovlašćenja, prekoračenjem granica svojih ovlašćenja, nevršenjem svoje dužnosti ili na drugi način onemogućavati ili ometati inspektora u obavljanju inspeksijskog nadzora i preduzimanju mera i radnji na koje je ovlašćen.

Posebna odgovornost inspektora

Član 229

Inspektor za vršenje inspeksijskog nadzora, posebno je odgovoran:

- 1) ako u vršenju inspeksijskog nadzora ne preduzme, ne predloži ili ne odredi mere ili radnje za koje je ovlašćen;
- 2) ako u vršenju inspeksijskog nadzora ne predloži ili ne pokrene postupak utvrđen odredbama ovog zakona, a bio je dužan da to učini;
- 3) ako u vršenju inspeksijskog nadzora prekorači granice svog ovlašćenja;
- 4) ako obavlja privredne ili druge delatnosti i poslove za sebe ili drugog poslodavca iz oblasti u kojoj vrši inspeksijski nadzor, učestvuje u radu stručnih radnih grupa ili tela pravnih lica i preduzetnika, odnosno lica koja podležu inspeksijskom nadzoru ili ako obavlja druge službe, poslove i postupke koji su u suprotnosti sa položajem i ulogom inspektora i štete njegovoj samostalnosti u vršenju posla.

Povrede radnih dužnosti iz stava 1. ovog člana predstavljaju teže povrede radne dužnosti.

Evidencije o inspeksijskom nadzoru

Član 230

O inspeksijskom nadzoru inspektor vodi evidenciju.

Evidencija o inspeksijskom nadzoru, naročito, sadrži:

- 1) vrstu i oblik inspeksijskog nadzora;
- 2) podatke o inspektorima koji su vršili inspeksijski nadzor, odnosno inspektorima koji su vršili inspeksijski nadzor;
- 3) podatke o pravnom licu, preduzetniku i fizičkom licu, odnosno ovlašćenom licu i zastupniku;

- 4) podatke o vrsti delatnosti;
- 5) podatak o procenjenom radijacionom riziku;
- 6) pravni osnov inspekcijskog nadzora;
- 7) opis predmeta inspekcijskog nadzora;
- 8) trajanje inspekcijskog nadzora (dan početka i završetka inspekcijskog nadzora);
- 9) podatke o preduzetim radnjama u vršenju inspekcijskog nadzora;
- 10) podatke o zapisniku o inspekcijskom nadzoru i primedbama na taj zapisnik;
- 11) podatke o naređenim merama, odnosno konstataciju da u inspekcijskom nadzoru nisu naređene nikakve mere;
- 12) podatke o podnetim krivičnim prijavama, prijavama za privredni prestup i zahtevima za pokretanje prekršajnog postupka;
- 13) podatke o ishodima postupanja pravosudnih organa po zahtevima za pokretanje prekršajnog postupka, prijavama za privredni prestup i krivičnim prijavama.

Podaci o ličnosti i podaci o izvorima zračenja za obavljanje delatnosti iz stava 2. tač. 3) i 4) ovog člana predstavljaju poverljive podatke i ne mogu se koristiti u svrhe koje nisu predviđene zakonom.

Izgled obrasca, kao i način vođenja evidencije o inspekcijskom nadzoru propisuje Direktorat.

Digitalizacija spisa predmeta

Član 231

Spisi predmeta inspekcijskog nadzora, kao i pojedine isprave u spisima (zapisnik, izjave, kopije dokumentacije koja je predmet nadzora i sl.) mogu da se vode u obliku elektronskog dokumenta u skladu sa zakonom koji uređuje elektronski dokument.

Postupanje inspektora u pogledu delokruga druge inspekcije

Član 232

Ako inspektor tokom obavljanja inspekcijskog nadzora uoči povredu propisa iz delokruga druge inspekcije, dužan je da o tome bez odlaganja obavesti drugu inspekciju iz čijeg delokruga je uočena povreda propisa na pogodan način.

XV KAZNENE ODREDBE

Privredni prestupi

Član 233

Novčanom kaznom od 1.500.000 do 3.000.000 dinara kazniće se za privredni prestup pravno lice ako:

- 1) obavlja delatnosti bez prethodnog odobrenja koje izdaje Direktorat (član 4. stav 2.);
- 2) obavlja promet i transport izvora zračenja u Republici Srbiji bez pribavljenog odobrenja i dozvole koje izdaje Direktorat (član 4. stav 3.);
- 3) ugradi i koristi radioaktivni gromobran na teritoriji Republike Srbije (član 4. stav 6.);
- 4) ugradi i koristi jonizujuće detektore dima sa izvorom jonizujućeg zračenja u gasovitom stanju ili izvorom jonizujućeg zračenja čiji su produkti raspada u gasovitom stanju (član 4. stav 7.);
- 5) namerno razblaži radiotivni materijal u svrhu ispunjenja uslova za oslobađanje od regulatorne kontrole (član 4. stav 10.);
- 6) obavlja delatnost sa zatvorenim izvorima zračenja ili njihovim kontejnerima koji su mehanički oštećeni, ukazuju na moguće curenje ili su na bilo koji drugi način oštećeni (član 4. stav 13.);
- 7) namerno vrši razblaživanje radioaktivnog otpada u svrhu oslobađanja od regulatorne kontrole (član 4. stav 14.);
- 8) ne sprovodi opšte principe za radijacionu i nuklearnu sigurnost i bezbednost (član 35.);
- 9) za vreme trajanja suspenzije nosilac odobrenja obavlja delatnost za koju je izdato rešenje o suspenziji (član 52. stav 7.);
- 10) otpočne da obavlja poslove zaštite od jonizujućih zračenja, a nije prethodno pribavilo rešenje od Direktorata (član 57. stav 1.);
- 11) za vreme trajanja suspenzije nosilac ovlašćenja obavlja poslove zaštite od jonizujućeg zračenja za koje je doneto rešenje o suspenziji ovlašćenja (član 60. stav 6.);
- 12) stavi u promet proizvode i druge robe namenjene stanovništvu, životinjama i proizvode i druge robe namenjene za upotrebu u radnoj i životnoj sredini ukoliko je sadržaj radionuklida takav da korišćenje takvih proizvoda na uobičajen ili preporučen način može da dovede do izlaganja stanovništva iznad propisanih granica (član 97. stav 1.);
- 13) ne izvrši dekomisiju radijacionog postrojenja u kome obavlja radijacione delatnosti umerenog rizika sa otvorenim izvorima zračenja i radijacione delatnosti visokog rizika sa otvorenim izvorima i izvorima I i II kategorije i ne izradi i redovno ne vrši pregled i reviziju preliminarog plana dekomisije radijacionog postrojenja (član 111. st. 1. i 5.);
- 14) ne obavlja nuklearne aktivnosti na takav način da spreči pojavu vanrednog događaja (član 113. stav 1.);
- 15) ne obezbedi sprečavanje pojave vanrednog događaja pri obavljanju nuklearne aktivnosti (član 113. stav 2.);

16) ne uspostavi službu zaštite od zračenja za obavljanje nuklearne aktivnosti, izuzev licence za određivanje lokacije nuklearnog postrojenja, projektovanje nuklearnog postrojenja i izgradnju nuklearnog postrojenja (član 114.);

17) ne primeni i održava integrisani sistem menadžmenta i ne preduzima mere za poboljšanje i unapređenje kulture nuklearne sigurnosti, kao i kulture nuklearne bezbednosti, primenom integrisanog sistema menadžmenta (član 115. st. 1. i 2.);

18) ne poseduje licencu za određivanje lokacije nuklearnog postrojenja (član 117. stav 1.);

19) ne poseduje saglasnost Direktorata na izveštaj o izboru lokacije za izgradnju nuklearnog postrojenja (član 119. stav 1.);

20) ne poseduje licencu za projektovanje nuklearnog postrojenja (član 120. stav 1.);

21) ne izradi preliminarni plan dekomisije za sva nuklearna postrojenja, odnosno preliminarni plan zatvaranja za postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada (član 121. stav 4.);

22) ne poseduje saglasnost Direktorata na izveštaj o projektovanju nuklearnog postrojenja i projekat nuklearnog postrojenja (član 122. st. 1. i 2.);

23) ne poseduje licencu za izgradnju nuklearnog postrojenja (član 125. stav 1.);

24) ne obezbedi da su sve strukture, sistemi, komponente i oprema izrađeni, ugrađeni, pregledani i testirani u skladu sa važećim standardima i propisima tokom svih faza izgradnje nuklearnog postrojenja (član 127. stav 3.);

25) ne poseduje licencu za probni rad nuklearnog postrojenja (član 128. stav 1.);

26) ne sprovede probni rad mobilnog postrojenja za obradu radioaktivnog otpada pri svakoj promeni lokacije mobilnog postrojenja za obradu radioaktivnog otpada (član 129. stav 4.);

27) ne pribavi saglasnost Direktorata na izveštaj o završenoj fazi testiranja nuklearnog postrojenja bez radioaktivnih i nuklearnih materijala (član 130. st. 2. i 3.);

28) ne pribavi saglasnost Direktorata na izveštaj o završenoj fazi testiranja nuklearnog postrojenja sa radioaktivnim i nuklearnim materijalima (član 131. st. 4. i 5.);

29) ne poseduje licencu za rad nuklearnog postrojenja (član 133. stav 1.);

30) ne obezbedi uslove za rad nuklearnog postrojenja i rad mobilnog postrojenja za obradu radioaktivnog otpada (član 134. st. 1, 2. i 3.);

31) ne obezbedi da se upravljanje nuklearnim postrojenjem koje je privremeno prestalo sa radom odvija na siguran i bezbedan način (član 135. stav 2.);

32) ne pribavi saglasnost Direktorata za privremeni prestanak rada nuklearnog postrojenja (član 136. stav 1.);

33) ne poseduje licencu za dekomisiju nuklearnog postrojenja za sva nuklearna postrojenja osim postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada (član 138. stav 1.);

34) ne pribavi saglasnost Direktorata na ažurirani plan dekomisije u skladu sa odlukom Vlade o krajnjem statusu dekomisije nuklearnog postrojenja i ažuriranu drugu dokumentaciju na osnovu koje je izdata licenca za dekomisiju nuklearnog postrojenja (član 140. st. 2. i 3.);

35) otpočne fazu sprovođenja dekomisije bez pribavljene saglasnosti Direktorata, ne sprovodi dekomisiju na propisan način i ne pribavi saglasnost Direktorata na pripremljeni izveštaj o dekomisiji kojim dokazuje da je postignut krajnji status dekomisije u skladu sa Planom dekomisije i izveštaj o završnom radiološkom pregledu postrojenja i lokaliteta (član 141. st. 2, 3, 4. i 5.);

36) ne izradi i redovno ne vrši pregled i reviziju preliminarnog plana dekomisije nuklearnog postrojenja (član 142. stav 1.);

37) ne izradi i redovno ne vrši pregled i reviziju plana dekomisije nuklearnog postrojenja (član 143. stav 1.);

38) ne dostavlja Direktoratu izveštaj o pregledu i reviziji plana dekomisije i ne dostavlja Direktoratu izveštaj o pregledu i reviziji plana dekomisije i posle svakog neplaniranog događaja koji može da utiče na dekomisiju nuklearnog postrojenja (član 144. st. 2. i 3.);

39) ne poseduje licencu za zatvaranje postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada (član 146. stav 1.);

40) ne sprovodi monitoring radioaktivnosti u životnoj sredini u okolini nuklearnog postrojenja (član 153. stav 1.);

41) ne čuva evidencije i podatke o nuklearnom postrojenju i njegovom lokalitetu, o upravljanju radioaktivnim otpadom i nuklearnim i drugim radioaktivnim materijalom i celokupnu dokumentaciju za potrebe utvrđivanja građanske odgovornosti u skladu sa međunarodnom konvencijom o građanskoj odgovornosti za nuklearne štete (član 154. stav 1.);

42) ne izvrši remedijaciju lokacije sa kontaminacijom nastalom kao rezultat planiranih aktivnosti, situacije postojećeg izlaganja ili kao posledica vanrednog događaja koja ne može da se zanemari sa stanovišta zaštite od jonizujućeg zračenja (član 155. stav 1.);

43) ne izvrši remedijaciju zemljišta u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita zemljišta (član 155. stav 5.);

44) ne izvrši sanaciju kontaminiranih objekata sa kontaminacijom nastalom kao rezultat situacije postojećeg izlaganja ili kao posledica vanrednog događaja koja ne može da se zanemari sa stanovišta zaštite od jonizujućeg zračenja (član 156. stav 1.);

45) ne vrši se redovno ažuriranje plana remedijacije i plana sanacije (član 157. st. 3. i 4.);

46) ne pribavi saglasnost Direktorata za remedijaciju lokacije, odnosno saglasnost za sanaciju kontaminiranog objekta (član 158. stav 1.);

47) ne podnese izveštaj Direktoratu po završenoj remedijaciji lokacije, odnosno sanaciji objekta kojim se dokazuje da je postignut krajnji status lokacije, odnosno objekta u skladu sa planom i izveštaj o obavljenom završnom radiološkom pregledu (član 158. stav 4.);

- 48) ne proglasi deklaracijom radioaktivni materijal i istrošeno nuklearno gorivo koje se ne planira za dalju upotrebu za radioaktivni otpad (član 160. stav 1.);
- 49) ne upravlja radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom sigurno i bezbedno (član 161.);
- 50) ne izvršava obaveze u pogledu upravljanja radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom (član 163.);
- 51) ne sprovodi kontrolu i ne vrši evidentiranje nastanka i sakupljanja radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva (član 164.);
- 52) ne vrši privremeno čuvanje radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva na propisani način (član 165.);
- 53) ne izvrši karakterizaciju radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva koji nastane tokom obavljanja delatnosti (član 166. stav 1.);
- 54) ne vodi evidencije i Direktoratu ne dostavlja podatke o uskladištenom radioaktivnom otpadu i istrošenom nuklearnom gorivu u propisanim vremenskim intervalima i na propisani način (član 170. stav 3.);
- 55) ne obezbeđuje propisane uslove za odlaganje radioaktivnog otpada ili istrošenog nuklearnog goriva i ne sprovodi mere kojima se obezbeđuju pasivne mere sigurnosti (član 171.);
- 56) ne uspostavi kriterijume za prijem radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva u postrojenju za obradu, za skladištenje ili za odlaganje radioaktivnog otpada, odnosno u postrojenju za preradu, skladištenje ili odlaganje istrošenog nuklearnog goriva (član 172. stav 1.);
- 57) ne vodi evidenciju o radioaktivnom otpadu koji je nastao i nalazi se u spremištu, koji je obrađen, uskladišten, odložen ili oslobođen regulatorne kontrole i podatke iz evidencije ne dostavlja Direktoratu, ne vodi evidenciju o istrošenom nuklearnom gorivu koje je nastalo, koje je u spremištu, koje je prerađeno, uskladišteno ili odloženo i podatke iz evidencije ne dostavlja Direktoratu (član 176. st. 1, 2. i 3.);
- 58) ne prijavi posedovanje nuklearnog materijala u nuklearne i nenuklearne svrhe Direktoratu u skladu sa potvrđenim međunarodnim sporazumima i ovim zakonom (član 182. stav 1.);
- 59) ne prijavi Direktoratu aktivnosti, posebnu opremu i nenuklearni materijal povezan sa nuklearnim gorivnim ciklusom u skladu sa potvrđenim međunarodnim sporazumima i ovim zakonom (član 182. stav 2.);
- 60) ne vodi evidenciju o nuklearnom materijalu, aktivnostima, posebnoj opremi i nenuklearnom materijalu povezanom sa nuklearnim gorivnim ciklusom u skladu sa potvrđenim međunarodnim sporazumima i ovim zakonom (član 183. stav 2.);
- 61) ne dostavlja Direktoratu u propisanim rokovima podatke iz evidencije o nuklearnom materijalu, aktivnostima, posebnoj opremi i nenuklearnom materijalu povezanim sa nuklearnim gorivnim ciklusom u skladu sa potvrđenim međunarodnim sporazumima i ovim zakonom (član 183. stav 3.);

62) ne omogući inspektorima Međunarodne agencije za atomsku energiju vršenje kontrole i nadzora nad nuklearnim materijalima, aktivnostima, posebno opremi i nenuklearnom materijalu povezanim sa nuklearnim gorivnim ciklusom, kao i drugim aktivnostima propisanim potvrđenim međunarodnim sporazumima i protokolima (član 184.);

63) nisu obezbeđene i ne održavaju se mere fizičko - tehničke zaštite i druge mere bezbednosti u zavisnosti od vrste, kategorije i namene izvora zračenja tokom obavljanja delatnosti, u cilju sprečavanja krađe, sabotaže, gubitka ili neovlašćenog pristupa (član 187. stav 1.);

64) nisu obezbeđene i ne održavaju se mere fizičko - tehničke zaštite i druge mere bezbednosti izvora zračenja i povezanih postrojenja uključujući i transport (član 188. stav 1.);

65) ne unapređuje redovno i kontinuirano Plan bezbednosti kojim se opisuju mere radijacione i nuklearne bezbednosti u skladu sa svim promenama, tako da Plan uvek odražava trenutno stanje postrojenja i delatnosti (član 189. stav 6.);

66) ne obezbeđuje usklađenost Plana bezbednosti sa Procenom osnovne bezbednosne ugroženosti (član 189. stav 7.);

67) ne izvrši u najkraćem roku izmene sistema fizičko - tehničke zaštite i Plana bezbednosti u skladu sa preporukama nadležnih bezbednosnih organa i uz njihovu saglasnost, u slučaju promene trenutne bezbednosne procene (član 189. stav 8.);

68) nije izrađen plan za delovanje u slučaju vanrednog događaja za postrojenja u kojima se obavljaju radijacione delatnosti i nuklearne aktivnosti, kao i za njihove lokalitete (član 194. stav 1.);

69) obavlja delatnost prometa i transporta izvora zračenja bez rešenja Direktorata o registraciji odnosno rešenje o izdavanju licence (član 196. stav 3.);

70) nije zaključio i ne održava osiguranje za obezbeđenje svoje odgovornosti za nuklearnu štetu (član 208. stav 1.).

Za privredni prestup iz stava 1. ovog člana može se izreći novčana kazna u srazmeri sa visinom učinjene štete, neizvršene obaveze ili vrednosti robe ili druge stvari koja je predmet privrednog prestupa, a najviše do dvadesetostrukog iznosa učinjene štete, neizvršene obaveze ili vrednosti robe ili druge stvari koja je predmet privrednog prestupa.

Za privredni prestup iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 200.000 do 500.000 dinara.

Član 234

Novčanom kaznom od 1.000.000 do 2.000.000 dinara kazniće se za privredni prestup pravno lice - nosilac licence za obavljanje nuklearne aktivnosti ako ne zaključi i ne održava osiguranje za pokriće svoje odgovornosti za nuklearnu štetu.

Za privredni prestup iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu koje je nosilac licence za obavljanje nuklearne aktivnosti novčanom kaznom od 100.000 do 200.000 dinara.

Prekršaji

Član 235

Novčanom kaznom od 500.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

1) ističe znak radioaktivnosti na bilo kom predmetu ili mestu na kojem ne postoji prisustvo izvora zračenja (član 4. stav 15.);

2) ne izvrši prijavljivanje Direktoratu nameru obavljanja delatnosti koja uključuje izvore zračenja, prirodni radioaktivni materijal koji dovodi do izlaganja radnika ili stanovništva koje ne može da se zanemari sa stanovišta zaštite od zračenja i korišćenje nuklearnog materijala u nenuklearne svrhe (član 31. stav 1.);

3) ne izvrši prijavljivanje pre početka obavljanja delatnosti (član 31. stav 3.);

4) ne prijavi Direktoratu odustanak od namere obavljanja delatnosti (član 31. stav 4.);

5) ne sprovodi propisane obaveze (član 36. stav 1.);

6) ne vodi evidenciju nuklearnog materijala, aktivnosti, posebne opreme i nenuklearnog materijala povezanih sa nuklearnim gorivnim ciklusom u skladu sa potvrđenim međunarodnim sporazumima i ovim zakonom (član 37. stav 1.);

7) ne prijavi Direktoratu svaku promenu podataka o ispunjenosti uslova na osnovu kojih je pribavio rešenje o registraciji, a najkasnije u roku od 30 dana od dana nastupanja promene (član 41. stav 6.);

8) ne prijavi Direktoratu svaku promenu podataka o ispunjenosti uslova na osnovu kojih je izdato rešenje o licenci, a najkasnije u roku od osam dana od dana nastupanja promene (član 42. stav 5.);

9) ne menja i ne dopunjuje izveštaj o sigurnosti u skladu sa promenama koje nastaju tokom obavljanja delatnosti tako da se izveštaj uvek odnosi na trenutni status obavljanja delatnosti (član 43. stav 2.);

10) ne vrši redovno reviziju izveštaja o sigurnosti iz člana 43. ovog zakona i ne dostavlja izveštaj Direktoratu (član 44. stav 1.);

11) ne poseduje rešenje Direktorata o davanju saglasnosti na preliminarni izveštaj o sigurnosti (član 45. stav 1.);

12) ne obavesti bez odlaganja Direktorata o svim promenama uslova na osnovu kojih je izdata saglasnost na preliminarni izveštaj o sigurnosti kao i o odustajanju od obavljanja nameravane delatnosti, a najkasnije u roku od osam dana od dana nastupanja promene, odnosno odluke o odustajanju (član 45. stav 3.);

13) ne podnese zahtev Direktoratu za produženje važenja licence za obavljanje radijacione delatnosti umerenog rizika najkasnije 60 dana pre isteka važenja licence (član 47. stav 6.);

14) ne uspostavi, ne održava i ne primenjuje integrisani sistem menadžmenta za obavljanje radijacione delatnosti visokog rizika (član 48. stav 2.);

15) ne podnese zahtev Direktoratu za produženje važenja licence za obavljanje radijacione delatnosti visokog rizika najkasnije 90 dana pre isteka važenja licence (član 48. stav 10.);

16) ne uspostavi, ne održava i ne primenjuje integrisani sistem menadžmenta za obavljanje nuklearne aktivnosti (član 49. stav 2.);

17) ne podnese zahtev Direktoratu za produženje važenja licence za obavljanje nuklearne aktivnosti najkasnije 180 dana pre isteka važenja licence (član 49. stav 9.);

18) ne vrši ocenu usaglašenosti primenjenih mera radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti sa ovim zakonom i međunarodnim standardima u oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti i upravljanja radioaktivnim otpadom i istrošenim nuklearnim gorivom u propisanim vremenskim rokovima (član 50.);

19) ne prijavi najkasnije u roku od osam dana, Direktoratu svaku promenu podataka na osnovu kojih je izdato rešenje za vršenje poslova zaštite od jonizujućeg zračenja (član 57. stav 6.);

20) ne podnese zahtev Direktoratu 60 dana pre isteka važenja rešenja za vršenje poslova zaštite od jonizujućeg zračenja za produženje njegovog važenja (član 57. stav 7.);

21) ne poseduje rešenje Direktorata o oslobađanju od regulatorne kontrole materijala (član 62. stav 1.);

22) ne poseduje rešenje Direktorata o oslobađanju od regulatorne kontrole objekata, lokacija ili delova objekata ili lokacija (član 63. stav 1.);

23) ne sprovodi mere ograničenja korišćenja ili pristupa objektu, lokaciji ili njihovim delovima (član 63. stav 6.);

24) ne izradi izveštaj o završnom radiološkom pregledu objekta, lokacije ili njihovih delova od strane ovlašćenog pravnog lica (član 64.);

25) ne zabrani i ograniči izlaganje lica (član 68.);

26) izloži lica u nemedicinske svrhe bez prethodno dobijene saglasnosti Direktorata (član 69. stav 1.);

27) ne pribavi saglasnost od Direktorata za uvođenje u primenu nove radijacione delatnosti (član 70. stav 1.);

28) ne pribavi saglasnost od Direktorata za uvođenje u primenu novih tehnika i tehnologija u okviru postojeće radijacione delatnosti (član 70. stav 5.);

29) nije klasifikovao radni prostor (član 72. stav 3.);

30) nije izvršio kategorizaciju izloženih radnika (član 73. stav 2.);

31) ne vrši zdravstveni nadzor izloženih radnika (član 74. stav 3.);

32) ne vodi evidenciju zdravstvenog stanja izloženih radnika (član 75.);

33) nije obezbedio individualni monitoring svih angažovanih izloženih radnika uključujući i spoljne radnike (član 76. stav 2.);

34) nije obezbedio dostupnost rezultata individualnog monitoringa Direktoratu i službama nadležnim za zaštitu zdravlja na radu u cilju procene mogućih posledica na zdravlje izloženih radnika (član 76. stav 3.);

35) nije obezbedio propisane uslove za izložene radnike prilikom obavljanja delatnosti, lica koja učestvuju u odgovoru na vanredni događaj, lica angažovana na poslovima remedijacije, lica na obuci, lica na školovanju i radnike koji su na radnom mestu izloženi radonu (član 78.);

36) ne sprovodi individualni monitoring spoljnih radnika na isti način kao i u slučaju stalno zaposlenih izloženih radnika (član 79. stav 2.);

37) vrši obavljanje delatnosti visokog rizika u medicini bez učešća medicinskog fizičara (član 84. stav 1.);

38) nije obezbedio učešće medicinskog fizičara u izradi prostorne dokumentacije i tehničke specifikacije u procesu planiranja uvođenja nove vrste uređaja ili tehnika u okviru delatnosti visokog rizika u medicini (član 84. stav 3.);

39) nije sproveo mere radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti za postrojenja u kojima se obavljaju delatnosti u cilju obezbeđenja zaštite pojedinca od štetnog uticaja jonizujućeg zračenja (član 86. stav 1.);

40) nije izvršio procenu doza za reprezentativno lice i za pojedinca (član 87. stav 1.);

41) nije pribavilo saglasnost Direktorata za svako nameravano ispuštanje radioaktivnih efluenata u životnu sredinu (član 88. stav 1.);

42) ne sprovodi monitoring dozvoljenih ispuštanja radioaktivnih efluenata u životnu sredinu i o tome redovno ne izveštava Direktorat (član 89. stav 1.);

43) ne sprovodi obaveze u pogledu zaštite od jonizujućih zračenja pojedinaca i stanovništva prilikom obavljanja delatnosti (član 90. stav 1.);

44) ne dostavi Direktoratu izveštaj o monitoringu radioaktivnosti najkasnije do 31. marta tekuće godine za prošlu godinu, ili odmah u slučaju nuklearne ili radiološke vanredne situacije ili na zahtev Direktorata (član 92. stav 1.);

45) ne sprovodi mere kontrole otvorenih i zatvorenih radioaktivnih izvora i uređaja u koje su radioaktivni izvori ugrađeni u cilju obezbeđivanja sigurnog i bezbednog upravljanja tokom njihovog radnog veka i po prestanku korišćenja, njihovog recikliranja ili odlaganja (član 106. stav 1.);

46) ne vodi evidenciju o izvorima i uređajima (član 106. stav 2.);

47) ne obavesti Direktorat i druga nadležne organe i organizacije o gubitku, krađi, sabotazi, izlivanju otvorenih izvora, nedozvoljenom korišćenju ili nedozvoljenom ispuštanju radioaktivnog materijala u životnu sredinu (član 106. stav 4.);

48) ne obavesti Direktorat o svakoj promeni lokacije visokoaktivnih zatvorenih izvora kao i ostalih zatvorenih izvora (član 106. stav 5.);

49) nije propisno obeležio visokoaktivni izvor i njegov kontejner (član 107. stav 3.);

- 50) nije preduzeo sve neophodne mere da vrati izvor isporučiocu nakon što zatvoreni izvor deklaracijom proglasi isluženim (član 109. stav 2.);
- 51) nije deklaraciju o proglašenju zatvorenog izvora zračenja isluženim u roku od osam dana od proglašenja dostavio Direktoratu (član 109. stav 5.);
- 52) nije u roku od osam dana od vraćanja izvora isporučiocu, predaje izvora na reciklažu, prenosa na drugog nosioca licence ili predaji u centralno skladište o tome obavestio Direktorat (član 109. stav 6.);
- 53) isluženi izvor čuva u svom spremištu duže od godinu dana (član 109. stav 8.);
- 54) ako prilikom obavljanja aktivnosti koje ne spadaju u delatnosti propisane ovim zakonom, a koje mogu dovesti do ugrožavanja života i zdravlja ljudi i životne sredine od štetnog uticaja jonizujućeg zračenja usled postojanja napuštenih izvora zračenja ("Orphan source") postupa suprotno propisanim uslovima (član 110. st. 1. i 3.);
- 55) ne podnese zahtev za prestanak važenja licence za dekomisiju po prestanku aktivnosti predviđenih planom dekomisije iz člana 143. ovog zakona (član 145. stav 1.);
- 56) ne podnese Direktoratu izveštaj o dekomisiji i izveštaj o završnom radiološkom pregledu postrojenja i lokacije (član 145. stav 2.);
- 57) ne uspostavi i ne sprovodi mere kontrole na lokalitetu zatvorenog postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada (član 147. stav 2.);
- 58) nije izradio i redovno ne vrši pregled i reviziju preliminarnog plana zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada (član 148. stav 1.);
- 59) nije izradio i redovno ne vrši pregled i reviziju plana zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada (član 149. stav 1.);
- 60) nije Direktoratu dostavio izveštaj o izvršenom pregledu i reviziji plana zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada (član 150. stav 3.);
- 61) ne podnese zahtev za prestanak važenja licence po okončanju svih aktivnosti predviđenih planom zatvaranja postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada iz člana 148. ovog zakona (član 151. stav 1.);
- 62) ne podnese Direktoratu izveštaj o zatvaranju postrojenja za odlaganje radioaktivnog otpada i izveštaj o završnom radiološkom pregledu postrojenja i lokaliteta (član 151. stav 2.);
- 63) ne čuva evidencije i podatke o lokaciji, objektu, izvorima zračenja i o upravljanju radioaktivnim otpadom (član 158. stav 7.);
- 64) ne vodi evidenciju i ne vrši analizu vanrednih događaja koji uključuju ili mogu da uključe vanredno ili neplanirano izlaganje (član 192. stav 1.);
- 65) ne obavesti bez odlaganja Direktorat o svakom vanrednom događaju u vezi sa delatnošću koju obavlja i odmah ne preduzme sve neophodne mere u cilju otklanjanja ili smanjenja posledica, uključujući i početnu procenu okolnosti i posledica vanrednog događaja i pružanje pomoći tokom sprovođenja mera zaštite (član 192. stav 2.);

66) ne vodi evidenciju o prometu izvora zračenja (član 196. stav 6.);

67) ne podnese zahtev Direktoratu za produženje važenja odobrenja za obavljanje delatnosti prometa izvora zračenja 60 dana pre isteka roka važenja odobrenja (član 196. stav 8.);

68) nije pribavio dozvolu za uvoz, izvoz ili tranzit izvora zračenja koju izdaje Direktorat (član 197. stav 1.);

69) nije o očekivanom prispeću pošiljke obavestio Direktorat najkasnije 48 sati pre prispeća pošiljke na granični prelaz pri uvozu izvora zračenja (član 198. stav 4.);

70) nije obavestio Direktorat najkasnije 72 sata pre očekivanog prispeća pošiljke na granični prelaz pri povraćaju izvora zračenja u Republiku Srbiju (član 199. stav 3.);

71) nije Direktoratu obezbedio informacije o krajnjoj upotrebi i krajnjem korisniku izvora zračenja koji se izvoze kojima se potvrđuje njihova opravdana mirnodopska i sigurna upotreba (član 199. stav 4.);

72) nije obavestio Direktorat najkasnije 72 sata pre očekivanog prispeća pošiljke na granični prelaz pri tranzitu izvora zračenja (član 200. stav 2.);

73) obavlja delatnost transporta opasne robe klase 7 ADR/RID/ADN (radioaktivne materije) bez rešenja Direktorata o registraciji odnosno rešenja o izdavanju licence (član 204. stav 3.);

74) ne vodi evidenciju transporta opasne robe klase 7 ADR/RID/ADN (radioaktivne materije) (član 204. stav 4.);

75) ne podnese zahtev Direktoratu za produženje roka važenja izdatog odobrenja za obavljanje delatnosti transporta opasne robe klase 7 ADR/RID/ADN (radioaktivne materije) 60 dana pre isteka roka važenja odobrenja (član 204. stav 6.);

76) ne postupi po rešenju inspektora (član 222. stav 1.);

77) ne postupi po usmenom rešenju inspektora u slučajevima hitnog postupanja (član 223. stav 1.);

78) ne omogući inspektorima pečačenje objekata, prostorija i opreme (član 224. stav 1.);

79) ne omogući inspektorima privremeno oduzimanje robe koja podleže nadzoru inspektora, kao i dokumentacije i drugih predmeta radi obezbeđenja dokaza (član 225. stav 1.);

80) ne omogući inspektorima nesmetan rad tokom sprovođenja inspekcijanskog nadzora, ne preda informacije i poslovnu dokumentaciju neophodnu za sprovođenje inspekcijanskog nadzora i dodatne procedure u roku koji odredi inspektor, privremeno ne obustavi aktivnosti za vreme inspekcijanskog nadzora ukoliko je to jedini način da inspektor sprovede nadzor i utvrdi činjenično stanje, ne omogući bez odlaganja vršenje inspekcijanskog nadzora, uvid u dokumentaciju, nesmetan rad i da mu ne obezbedi podatke i materijal potreban za vršenje inspekcijanskog nadzora, izvrši uklanjanje ili prikriivanje dokaza i ne poštuje integritet i službeno svojstvo inspektora (član 227.);

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana može se izreći novčana kazna u srazmeri sa visinom pričinjene štete ili neizvršene obaveze, vrednosti robe ili druge stvari koja je predmet prekršaja, a najviše do dvadesetostrukog iznosa tih vrednosti.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se novčanom kaznom od 50.000 do 100.000 dinara i odgovorno lice u pravnom licu.

Član 236

Novčanom kaznom od 250.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj preduzetnik ako učini radnje iz člana 233. stav 1. tač. 1)-9), tač. 12), tač. 42)-54) i tač. 57)-69) i člana 235. stav 1. tač. 1)-15), tač. 18, tač. 21)-43), tač. 45)-54) i tač. 63)-80) ovog zakona.

XVI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Usklađivanje sa pravnim tekovinama Evropske unije

Član 237

Ovim Zakonom se prenosi sledeće: Direktiva Saveta 2013/59/Euratom od 5. decembra 2013. kojim se propisuju sigurnosni standardi za zaštitu od štetnog uticaja izlaganja jonizujućim zračenjima, a kojom se ukidaju sledeće Direktive 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom i 2003/122/Euratom (Službeni list Evropske unije, L 13, 17.01.2014. str. 1), zatim Direktiva Saveta 2009/71/Euratom od 25. juna 2009. kojom se uspostavlja zajednički okvir za nuklearnu sigurnost nuklearnih instalacija (Službeni list Evropske unije L 172, 2.07.2009. str. 18), Direktiva Saveta 2014/87/Euratom od 8. jula 2014. kojom se dopunjuje Direktiva Saveta 2009/71/Euratom kojom se uspostavlja zajednički okvir za nuklearnu sigurnost nuklearnih instalacija (Službeni list Evropske unije L 219, 25.07.2014. str. 42), Direktiva Saveta 2011/70/Euratom od 19. jula 2011. kojom se uspostavlja zajednički okvir za odgovorno i sigurno upravljanje isluženim gorivom i radioaktivnim otpadom (Službeni list Evropske unije L 119, 2.08.2011. str. 48) i Direktiva Saveta 2006/117/Euratom od 20. novembra 2006. o nadzoru i kontroli pošiljki radioaktivnog otpada i isluženog goriva (Službeni list Evropske unije L 337, 5.12.2006. str. 21).

Član 238

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o zaštiti od jonizujućih zračenja i o nuklearnoj sigurnosti ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 36/09 i 93/12).

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe odredbe Zakona o transportu opasne robe ("Službeni glasnik RS", br. 104/16 i 83/18) koje se odnose na transport opasne robe klase 7 ADR/RID/ADN (radioaktivne materije).

Član 239

Danom stupanja na snagu ovog zakona Javno preduzeće "Nuklearni objekti Srbije" nastavlja sa radom u skladu sa ovim zakonom.

Član 240

Propisi doneti na osnovu Zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja i o nuklearnoj sigurnosti primenjuju se do donošenja propisa na osnovu ovog zakona.

Član 241

Postupci koji su započeti pred Agencijom za zaštitu od jonizujućih zračenja i nuklearnu sigurnost Srbije u kojima nije doneta odluka do dana stupanja na snagu ovog zakona, okončaće se po odredbama ovog zakona.

Član 242

Stupanjem na snagu ovog zakona Agencija za zaštitu od jonizujućih zračenja i nuklearnu sigurnost Srbije koja je osnovana Odlukom Vlade nastavlja sa radom kao Direktorat.

Zaposleni u Agenciji za zaštitu od jonizujućih zračenja i nuklearnu sigurnost Srbije nastavljaju sa radom na poslovima sa istim pravima i obavezama do zaključenja novih ugovora o radu.

Danom stupanja na snagu ovog zakona Direktorat preuzima od Agencije za zaštitu od jonizujućih zračenja i nuklearnu sigurnost Srbije zaposlene, kao i prava, obaveze, predmete, opremu, sredstva za rad i arhivu koji su potrebni za vršenje poslova Direktorata.

Danom stupanja na snagu ovog zakona Direktorat preuzima iz Ministarstva zaštite životne sredine zaposlene koji obavljaju poslove inspekcijanskog nadzora u oblasti zaštite od jonizujućeg zračenja, kao i predmete, opremu, sredstva za rad i arhivu koji su potrebni za vršenje inspekcijanskih poslova.

Zaposleni iz stava 4. ovog člana zadržavaju plate prema dosadašnjim propisima, do zaključenja novih ugovora o radu.

Član 243

Statut, Pravilnik o radu i Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji poslova u Direktoratu doneće se u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja akata iz stava 1. ovog člana primenjivaće se dosadašnja akta.

Član 244

Direktor i Upravni odbor Agencije za zaštitu od jonizujućih zračenja i nuklearnu sigurnost Srbije nastavljaju sa radom do isteka mandata, nakon čega će se izvršiti izbor novih organa Direktorata prema odredbama ovog zakona i Statuta Direktorata.

Član 245

Nosioci ovlašćenja nastavljaju sa radom po odredbama Zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja i o nuklearnoj sigurnosti do isteka perioda važenja ovlašćenja, a najduže do 31. decembra 2021. godine.

Član 246

Nosioci licenci nastavljaju sa radom po odredbama Zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja i o nuklearnoj sigurnosti do isteka perioda važenja licence, a najduže do 31. decembra 2021. godine.

Pravno lice iz člana 239. ovog zakona kome je povereno upravljanje nuklearnim objektima u Republici Srbiji kao delatnost od opšteg interesa i koje na dan stupanja na snagu ovog zakona ne poseduje licencu za obavljanje nuklearne aktivnosti iz čl. 117, 120, 125, 128, 133,

138. i 146. dužno je da u roku šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, Direktoratu podnese zahtev za pribavljanje licence.

Član 247

Do donošenja nacionalnih dijagnostičkih referentnih nivoa primenjuju se dijagnostički referentni nivoi koje je propisala Evropska komisija.

Član 248

Za nuklearna i radijaciona postrojenja za koja nije izrađen preliminarni plan dekomisije na dan stupanja na snagu ovog zakona, pravno lice ili preduzetnik, dužno je da preliminarni plan dekomisije pripremi u roku od 6 meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 249

Vlasnici katastarskih parcela i objekata na kojima se nalaze radioaktivni gromobrani dužni su da ih uklone.

Uklanjanje radioaktivnih gromobrana može da vrši nosilac licence na zahtev vlasnika katastarskih parcela i objekata iz stava 1. ovog člana.

Troškove uklanjanja radioaktivnih gromobrana iz stava 2. ovog člana snose vlasnici katastarskih parcela i objekata.

Sredstva za uklanjanje radioaktivnih gromobrana sa katastarskih parcela i objekata čiji vlasnik nije poznat ili je prestao da postoji obezbediće se u budžetu lokalnih samouprava na čijim teritorijama se nalaze takvi radioaktivni gromobrani.

Direktorat bliže propisuje uslove za izdavanje licence iz stava 2. ovog člana.

Član 250

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana njegovog objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".